GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi
34
Aralık '87
500 TL (KDV dahil)

SARGIN VE KUTLU YURDA DÖNECEKLERDİ, DÖNDÜLER...

TBKP'nin Yasallığı ve Demokrasi Sorunu

Aydın Erol Ortak Bir Simgedir

Silahsızlanmanın Toplumsal Temelleri

Oda Kongreleri: Birlikte Olabilmenin Somut Bir Alanı

ORHİM-KUTYAY Skandalına Tepkiler

GÜNDEMDEKİ YENİ KONU

OKURLARIMIZ hatırlayacaklardır. GÜN sayfalarında çözülmesi gereken bir sorun olarak ele alınan ve birçok kereler tekrarlanan bir konu var: Ülkemizde siyasal gündemin, tartışma konularının ve yapılacak "işlerin" belirlenmesinde iktidar partisinin kadiri mutlak oluşu. Bunun karşısında muhalefet partilerinin yetersiz kalan çabaları. GÜN'ün ilk sayısında (Mart 1985) şöyle deniyordu: "Özal gündeme neyi getirdi ise, o tartışıldı; kafaları nereye yöneltmek istediyse, oraya yönelindi; hangi minderde dövüşmek istediyse, o mindere gidildi. ANAP'a karşı muhalefet, adeta aynada onun ters görüntüsü haline geldi. Kendisi için gündemi olmayan demokrasi, böylece, var olan nicel gücünden de daha zayıf ve etkisiz kaldı.."

Sahip olduğu küçümsenemeyecek olanaklar ve 12 Eylül koşullarında oluşmuş bir parlamentodaki yetersiz muhalefet nedeniyle Özal "cirit atıyor" denecek kadar rahat manevralar çevirebilmiştir. O kadar ki, bu durum onun ağzından da yakışıksız ve kaba sözcüklerle ifade edildi. Muhalefet partilerini ve basını açıkça aşağıladı. "Sizlerle gırgır geçiyorum", dedi, "Gündemi biz belirleriz, siz peşimizden gelirsiniz".

Ülkemizin demokratikleşmesi, hatta var olan demokratik hak ve özgürlük kırıntılarının kullanılması bile Özal'ın insafına kalmış görünüyordu. Ülkemizde demokrasi, Özal ne kadar istiyorsa o kadar olacaktı. Bizlere daha geniş demokratik hak ve özgürlükler, Özal ne zaman isterse, o zaman verilecekti. 12 Eylülcülerden devraldığı dizginleri ve sopayı elinden eksik etmemeye kararlı görünüyordu.

Ülkenin demokratikleşmesi gibi yaşamsal birkonuda gösterilen bu keyfilik ve zorbalık, doğal olarak ve en başından toplumsal bir muhalefetle karşılaştı. Bugünkü kısmi serbestlik, özellikle iktidar partisinin uyguladığı ekonomik program sonucunda yaşama koşulları, hergün biraz daha kötüye giden kitlelerle güçlenen bu toplumsal muhalefetin eseridir. Bugün artık iktidar partisi için istediğini yapmak, istediğini istediği biçimde yapmak, istediği sonucu almak, bu toplumsal muhalefeti dikkate almadan olanaksızdır.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin iki önderi **Nihat Sargın** ve **Haydar Kutlu**'nun partilerini legal olarak kurmak amacıyla Türkiye'ye gelmeleriyle, Özal'ın keyfine kalmaksızın, ülkemizin politik yaşamına yeni bir unsur, politik gündemine yeni bir madde girmiş oldu: Türkiye Birleşik Komünist Partisi, kısa adıyla TBKP.

Şimdi ülkemizdeki **demokrasi, af konusu gibi, işkence gibi, idamlar gibi, TBKP konusunda** da bir **sınavdan geçiyor.**

Özal **ve** onun **açık-kapalı destekçilerinin** TBKP **konusunda yaklaşımları, demokrasi konusundaki demagojik karakterlerinin açığa çıkmasından başka bir sonuç vermedi. Başbakanlığın** TİP'e **ve TKP'ye** ilişkin "**maddi hatalarla" dolu** "sorunlu" bildirisi, yetkili a**ma sorumsuz** kişilerin yalnı**zca** keyfilik ser**gileyen demeçleri** bu konudaki **taze belgeler**.

Sa**ğın demokrasiden nasibini almamış kesimlerinin TBKP** konusunu **bir demokrasi sorunu** değil, bir asayiş sorunu gibi **gösterme çabaları, kanıtlanamayan bir keyfilik** ve **avuntudan öteye** gitmi**yor.** Ni**tekim durumun önemi onları da ciddiyete davet ettiği için, ülkemizde de günün birinde komünist partisi kurulabileceğini söylemek zorunda** kalıyor**lar.** Onlar da **biliyorlar ki, yasalar** insa**nların eseridir, değişmeyen yasalar yalnızca doğanın ve toplumun yasalarıdır. TBKP'nin önüne set çekilen yasalar bu yüzden dayanıklılık ve** tarihsel haklılık taşımı**yor.**

TBKP kamuoyunda canlı bir tartışmaya yol açtı. Demokratik güçler TBKP'nin yasallaşma hakkını tanıyor ve ona açık destek veriyor. TBKP, kaldırılması için yıllardır mücadele verilen 141-142'nin, siyasal yasakların, düşünce suçunun, düşüncelerin özgürce örgütlenebilmesinin somut konusu haline geldi.

Tartışma eleştiriyi de getirdi. Konunun özünde değil, ikinci dereceden noktalarda toplanan eleştirilerin yanı sıra, eleştiri dozunu aşan, suçlamaya varan yaklaşımlar da görüldü. Sargın ve Kutlu, bu eleştiri ve suçlamalara karşı, "Dostlarımız eleştiride acele etmesinler" derken, herhalde **önce neyin tartışılması gerektiğine** işaret ediyorlar.

GÜN, demokrasi konusunda çifte standartlar taşımadığı, faşizm ve ırkçılık gibi insanlık suçu olanlar dışında her türlü düşüncenin savunulması ve örgütlenmesi özgürlüğünü benimsediği için, uzun soluk isteyen demokrasi mücadelesinde, TBKP'nin yasallaşması hakkını da savunacaktır.

TBKP'nin yasallığı ve demokrasi sorunu

HALİL DAĞLI

POLİTİK denge ya da dengesizlik durumu, yalnızca dışardan görünüşüyle kavranamaz, çoğu kez yanıltır. Dengede görünen bir politik durum, kendi içinde yoğun bir karmaşayı ve dengesizliği içerebilir.

Bir ülkenin politik yaşamında ilk bakışta görülen çok partili parlamenter bir yapı, onlara zaman zaman eklenen yeni partiler, aralarında süren iktidar savaşımı, bir demokrasi tablosunun unsurları olabilirler. Gelin görün ki, birileri çıkıp bu tablonun hâlâ soluk kaldığını, tüm renklerinin tamamlanmadığını söyleyebilirler.

Ülkemizin şu anda içinde yaşadığımız gerçekliği, yanılsamaların müdahale edenler tarafından ortadan kaldırılmaya başlandığı bir politik dönemi ifade ediyor. Demokrasi görüntüsünü tamamlayan yanılsamalar ardarda yıkılmaya başlayınca, toplumsal sınıfların temsilcileri partilerin iktidar savaşımını özgür koşullarda vermedikleri olanca çıplaklığıyla ortaya çıkıyor. Gözler önündeki, silah zoruyla, kaba kuvvetle sınırları çizilmiş, bu sınırlar içinde yer alacak ve almayacak oluşumların yine zora dayalı biçimde dikte ettirildiği bir yapıdır...

Ne var ki, bu kez de ikinci bir yanılsamayla karşı karşıyayız. Çünkü, sınıflar savaşımı ve bu savaşımın araçları olan politik partiler, emir ve kararnamelerle belirlenmiyor. Politik savaşım, hakikate yalnızca belirlenen yapının görünen güçleri arasında sürmüyor.

Zorun yasaları yasaklasa da, toplumsal gerçeklikten kaynaklanan, bu yüzden de toplumsal bakımdan tümüyle yasal olan politik akımlar da iktidar savaşımının vazgeçilmez unsurları olarak oluşurlar. Yasallık kazandırılan yasaklar, bu noktada yasadışı kalırlar...

Nesnel gerçeğin zorla yokedilmeye çalışılmasının karşısında, yasadışı görünenin bilimsel bir mantığı vardır. Yasadışılığı o seçmemiştir. Temsil ettiği sınıfın çıkarlarını savunabilmek için, varolmak zorundadır. Varolabilmek için, doğal ya da tarihsel değil, toplumsal nedenleri vardır, gereken ne ise, onu yapmaktadır.

Türkiye'de işçi ve emekçi sınıfların politik savaşıma özgürce katılması, işçi sınıfı partisinin açıkça örgütlenmesi yıllardır yasak. Sınırlı yasal olanakları değerlendirerek atılan adımlar da yasadışı yollarla engelleniyor. Legal ya da illegal örgütler ardarda saldırıya uğruyor... Ancak sorun çözülmüyor. Görünürde bir süre denge sağlansa da, nesnel gerçeklikteki dengesizlik yoğunlaşarak gelişiyor.

Çünkü devrimci-demokrat ve komünist partiler yokedilemeyecek bir gerçeklikten, sınıflar savaşımından besleniyor. Bu kez tersinden söyleyelim: onların toplumsal ve politik varlık nedenlerinin ötesinde, yadsın-

Ku... ve Sargın, demokrasi savaşımında yeni bir dönemi başlatıyorlar.

> *"Nesnel gerçeğin zorla yokedilmeye çalışılmasının karşısında, yasadışı görünenin bilimsel bir mantığı vardır. Yasadışılığı o seçmemiştir. Temsil ettiği sınıfın çıkarlarını savunabilmek için, varolmak zorundadır. Varolabilmek için, doğal ya da tarihsel değil toplumsal nedenleri vardır, gereken ne ise, onu yapmaktadır."*

ması elde olmayan bir tarihsel haklılıkları vardır.

TBKP NE İSTİYOR?

Politik soyutlamalar somut karşılıklarını bulmak zorunda. Türkiye Birleşik Komünist Partisi önderleri Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın girişimlerinin açıklanması kendileri için kuşkusuz çok yalın ve somuttur. Biz de ülkemizin politik gündeminde ilk sırayı alan bu girişimi çözümlemek istiyoruz...

Askeri, faşist diktatörlükler dünyamızın çeşitli bölgelerinde şu ya da bu biçimde oluşurlar ve egemenliklerini yürütme biçimleri kadar, iktidar olma süreleri de farklıdır. Bugün artık dünyamızın kırk yıllık diktatörlüklere tahammülü yok. Kırk yıl önceden gelenler çözülüp yerlerini demokrasiye terkedeli çok oldu. Komünistler, ülkelerinde demokrasi rüzgarlarına karşı duvarlar çevrildiğinde, politik varlıklarını demokrasinin yaşandığı ülkelerde, politik ilticalarla sürdürmeyi de seçebilirler. Şimdi pekçok Latin Amerikalı ve Türkiyelinin bulunduğu Kuzey ve Batı Avrupa ülkelerinde, yakın bir geçmişte İspanya, Portekiz ve Yunanistan komünistleri bulunuyordu. Onlar ülkelerine döndüler. Dönüşlerini ülkelerinin demokratik kamuoyu, son derece önemli gelişmeler olarak selamladı.

Komünistler, gerek yurdışında gerek yurtiçinde süren demokrasi savaşımının kendileri için de dönüş olanağı yaratmasını ve uygun bir dönem içinde, en uygun zamanlamayla bu düşünceyi eyleme geçirmeyi amaçlayarak savaşımlarını sürdürürler. İspanyol komünistleri, Franko faşizminin topyekün alaşağı edilmesinden önce illegal biçimde yurda döndükten bir süre sonra, komünist partisini legal olarak kurmak için ortaya çıktılar. Komünistlerin yurda dönüş için verdikleri savaşım, bu hareketin tarihinde gelenekselleşmiş, anıtsal örneklerle tarihsellik kazanmıştır. Denebilir ki, komünistlerin Türkiye'de ilk kez bu nitelikte gerçekleştirdikleri yurda dönüş girişimi, onların aynı zamanda uluslararası hareketin bugün daha saygın üyeleri olduklarını da gösteriyor.

Haydar Kutlu ve Nihat Sargın, politik savaşımın nesnelliğinin bir unsuru olan TBKP'nin ülkenin politik yaşamında zaten varolan, ancak engellenmeye çalışılan yerini alması için Türkiye'ye geldiler. Girişimlerinin ilk amacı, TBKP'yi legal bir parti olarak örgütlemekti. Bu amacın nesnel sonucu olarak, girişimlerinin başka çok yönlü sonuçları da ortaya çıkıyor.

Amaçları alabildiğine açık biçimde ortaya konulmakla birlikte, daha önceki pekçok açıklamadan da anlaşıldığı gibi, Kutlu ve Sargın TBKP'nin yasallık kazanmasını yalnızca şu anda gerçekleştirdikleri girişimle çözülecek bir sorun olarak görmüyorlar. Bu yanıyla girişimleri bir savaşımın başlatılması, bir sorunun çözülmek üzere ülkenin politik gündemine sokulması anlamını taşıyor.

Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın girişimlerinin ilk önemli sonucu burada ortaya çıkıyor. Onların girişimi, politik yaşamda uzunca bir süredir oluştuğu söylenen istikrarın (dengenin) eksik, yapay ve sahte olduğunu gösterdi. Başarıları da, ör-

Tartışmanın bir boyutu

Zaman sorunu

16 KASIM'da Sargın ve Kutlu'nun dönecekleri kesinleştikten sonra basında olayla ilgili yorumlar birbiri ardına gelmeye başladı. Yorumlar içinde dikkat çeken bir ortaklık vardı: "Zamanlamanın yanlışlığı". Özelle şu söyleniyordu: "Seçimlerden sonra, hükümetin kurulmasının ardından gelmeleri, hem sonuçlarıyla hem de 1979'dan bu yana ilk kez serbestçe yapılan ilk seçimler bakımından doğruydu. 16 Kasım'da, yani seçimlere 13 gün kala gelinmesi, söylenenlerin ardında söylenmeyen amaçların mı olduğu kuşkusunu yaratıyor."

Buna, Berlin'de 11 Kasım'da yaptıkları ortak basın toplantısında, Sargın ve Kutlu şöyle karşılık veriyorlardı ya da daha doğrusu zamanlamayla ilgili yazılardan önce konuyu kendileri açıklığa kavuşturuyorlardı: "Amacımız, seçimler öncesinde, partilerin halkla en geniş görüş alışverişinde bulunabildikleri bir dönemde gelerek, konunun yaygın olarak tartışılmasını, uygar bir uzlaşmanın oluşmasını sağlamak, seçim sonrasında hükümet kuracak parti ya da partilerin konuyu, halktan aldıkları geniş onayla ilk işleri arasına almalarını sağlamaktır."

Gerçekten de, geriye dönüp şöylece bir geçen günlere bakıldığında, konunun geniş boyutlarda tartışmaya başlandığına, üstelik de, düşünülenin tersine, en azından tartışılması temelinde uygar bir uzlaşmanın sağlandığına tanık olunuyor.

Onaylasın onaylamasın, zaman için çekinceleri olsun olmasın, çok kısıtlı bir çevrenin dışında, ülkenin, toplumun ve genel olarak Türkiye'nin de içinde bulunduğu dünyamızın sorunlarının giderek bütünleşmekte olduğu, çözümlerinin de artık kapalı kapılar ardında bulunamayacağı yaklaşımı ağır basıyor. Bunun doğal sonucunun da, gerek Kutlu ve Sargın'ın dönüşlerinin gerekse de dönmelerine neden olan TBKP'nin yasal olarak çalışması isteminin, kapalı kapılar ardında, kısıtlı çevrelerde değil, tüm toplumda tartışılması olduğu görülüyor. İşte bu da, gerçekten toplumun politikaya en yakın olduğu dönemde, seçimler öncesinde konuyu gündeme getirmeyi anlaşılır ve gerekli kılıyor.

Ayrıca, belki geriye dönüp bakıldığında şu da görülecek ki, son bir ayda bu konunun da tartışılması ne seçimleri engelledi ne de seçim sonuçlarının alınmasına ket vurdu. Olsa olsa bugünkü yasal siyasal yelpazemizde bulunan partilerimizin politikadan ne anladıklarını, ülkemizin geleceği için düşüncelerini ve demokrasi istemindeki tutarlılık düzeylerini gösterdi.

Kutlu ve Sargın ile birlikte gelen Avrupa'lı konuklar, Ankara'da yaptıkları basın toplantısında.

gütlenme özgürlüğüne toplumun büyük çoğunluğu, politik partilerin önemli bölümü ve halk güçleri tarafından sahip çıkılmasına bağlı.

TBKP önderlerinin girişimi olumlu ve olumsuz yanlarıyla, çok geniş bir tartışma başlattı. Denebilir ki, son haftalarda politik yaşamın ana gündem konularından biri durumuna geldi. Ve öyle görülüyor ki, TBKP önderlerinin yurda gelmeden önce ve sonra yarattıkları geniş yankılar, savaş hedefleri bakımından etkin ve isabetli bir başlangıç yapıldığını gösteriyor.

GİRİŞİM NASIL DEĞERLENDİRİLMELİ?

Kutlu ve Sargın'ın girişimi demokratik, sol kamuoyu içinde de yoğun bir tartışmaya yolaçıyor. Bu arada önemli eleştiriler de gündeme geliyor. Bu savaşımda sol güçlerin ortak tutumu almalarının önemi büyüktür. Ortak tutum alınabilmesi için de, tartışma konularına açıklık kazandırmak gerekiyor.

Hiç kuşku yok ki, soldan gelen eleştirilerin konunun önemine uygun ağırlıkta olması beklenmelidir. Öncelikle serinkanlı ve darlıkları dışarda bırakan bir tartışma ortamı oluşturmak, Kutlu ve Sargın'a, dönmeden önce dostlarından istedikleri, "erken karar vermeden, beklenip görülme" hakkını da teslim etmek gerekiyor.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin yasallık kazanması sorunu geniş boyutlu özgürlükler savaşımının da bir parçasıdır. Bir başka deyişle, TBKP ancak demokratik ve sol güçlerin savaşımına ket vuran yasakların kalkması durumunda yasallık kazanabilecek. Bu nedenle, TBKP önderleri savaşımlarını, TBKP'nin yasallaşması ile yasakların kaldırılmasının içiçe geçtiği bir anlayışla sürdürüyorlar. Tüm demokratik ve sol güçler, TBKP'nin yasallaşmasına da aynı nedenle ilgi göstermelidirler. TBKP'nin yasallaşması ile devrimci-demokratik, sol güçlerin örgütlenme özgürlüklerinin kazanılması ve genel olarak emekçilerin demokratik ve politik savaşımları açısından daha uygun koşulların yaratılması üstüste çakışıyor.

Bu çerçevede, TBKP'nin yasallaşması girişimine soldan yönetilen eleştiriler haksız ve yanlış olmaktadır. Burada hemen şunları kaydetmek gerekir: Birincisi, TBKP önderleri kendi savaşımlarını topyekün yasaklar sorunundan kopartarak, tekil anlamda TBKP'nin yasallaşmasıyla sınırlı görmüyorlar. İkincisi, TBKP önderlerinin sorunu çözülmek üzere gündeme getirmeleri özgürlükler, af, yasaların değiştirilmesi vb. güncel hedeflerle örtüşüyor, onlara yeni ve gelişkin bir boyut ve yakıcı biçimde somutluk kazandırıyor.

Kaldı ki, yurda dönüş girişiminin görmezden gelinmeyecek bir başka boyutu daha vardır. Kutlu ve Sargın bu girişimleriyle, rejimle politik düzlemde bir hesaplaşmaya da kalkışmışlardır. Kendilerinin de belirttiği gibi, girişim bir "posta atma", kahramanlık eylemi değildir. Politik önderlerin olabilecek sıradanlığı içinde, 12 Eylül rejiminde köktenci değişikliklerin ivmesini yükseltmeyi amaçlıyorlar. Başlıbaşına 141 ve 142. maddelerin kalkması, böylelikle bugüne dek olduğundan çok daha sıcak bir sorun olarak gündeme geldi. Biliyoruz ki, 141 ve 142, iki ceza maddesi olmanın ötesinde bir içeriğe, işleve, simgeselliğe sahiptir. Antidemokratik, otoriter rejimlerin kendi özünü sağlama almasının olduğu kadar, saldırı noktasını da oluşturan bu maddeler, zorbalığın kılıcını on yıllardır biliyor. 141 ve 142. maddelerin hedef alınması, demokratik ve politik özgürlüklerin kazanılması, komünist partisine yasallık hakkının elde edilmesi ya da bu savaşımda sıçrama gerçekleştirilmesi, rejimin direklerini sarsacak, özünü yaralayacaktır. Böylesine bütüncül bir kavrayışla görmeden, TBKP önderlerinin girişimini sağlıklı biçimde değerlendirmek olanaksızdır.

Antidemokratik, otoriter 12 Eylül rejimiyle savaşımı, ideolojik düzlemden pratiğe geçiren bundan önceki kaldıraçlardan daha önemsiz olmadığı gibi, onların birikimine de dayanan bu güçlü kaldıracı, tüm sol güçlerin kullanacağı bir araca dönüştürme göreviyle karşı karşıyayız.

Bu nedenlerle, sol parti ve çizgilerin, TBKP ile aralarındaki ideolojik-politik ayrım noktaları ile TBKP'nin özel olarak kendi üstündeki, genel olarak da sol üstündeki yasakların kaldırılması savaşımını birbirine karıştırmamaları gerekir. Kaderini ve geleceğini solun kaderi ve geleceğiyle özdeşleştirmiş olan TBKP'nin savaşımına omuz vermeyerek, hele hele karşı çıkarak kazanılacak hiçbir şey yoktur ama, kaybedilecek çok şey vardır.

GİRİŞİMİN ZAMANLAMASI DOĞRU MU?

Kutlu ve Sargın'ın girişimi için yapılan eleştirilerden biri de, "zamansızlığı" olarak belirginleşi-

yor. Daha çok demokrat aydın çevrelerde kendisini gösteren bu yaklaşımı da ele almak istiyoruz.

Bu görüşün asıl dayanağı, girişimin seçimler öncesinde demokrasi aleyhine saptırıcı sonuçlar doğurabileceği endişesidir.

Hemen belirtelim ki, geçen süre bu endişeyi haklı kılmamıştır. Tercüman'ın cılız gayretleri dışında, demokrasi güçlerine zarar verecek bir antikomünist kampanyaya itibar edilmemiştir. Yasallaşma talebinin haklılılığı, geniş bir kesimde tam olarak benimsenmese bile, üstünde dikkatle durulması gereken bir sorun olarak değerlendirilmiştir.

TBKP önderlerinin seçim öncesinde bu sorunu gündeme getirmelerinin kendi açılarından haklı nedenleri vardır. Seçimler öncesinde demokratik kamuoyuna ve seçimlere katılan partilere görüşlerini belirtme olanağı yaratılmıştır. Görüşler belirtilsin. 1987 Türkiye'sinde komünist partisine yasallaşma hakkı var mıdır, yoksa tüm bir toplum yeni bir çıkmaz sokağa mahkum mu edilecektir? Politik özgürlükler yalnızca varolan partiler için midir, yoksa ülkemizin onurlu insanları, sol güçleri için de sözkonusu olacak mıdır? Zoru ve tehditi her fırsatta tek yol gören iktidar çevresi, iplerin elinden kaçmasından, kendi gündeminin bozulmasından tedirgin olmuştur. Bırakalım onlar bu tedirginliği bugün ve önümüzdeki uzun bir dönem içinde yaşasınlar. Sol bu ülkede politik gündemi kendine dönük biçimde belirleyebileceğini göstermiş olsun.

TBKP önderlerinin seçim öncesinde sorunu gündeme getirmeleri, demokratik ve politik hak ve özgürlükler tartışmasına somutluk ve ciddiyet kazandırmıştır. Demokrasi ile çelişen yasaklar sorunu, üstüne boş sözlerin edildiği, sonuçsuz vaatlerin verildiği bir konu olmaktan çıkartılıp politik bir zemine çekilmiştir.

TBKP önderleri, Kutlu ve Sargın yeni bir savaşım süreci başlattılar. Yedi yıllık bir birikime dayanan bu sürecin uzunluğunu (ya da kısalığını) kestirebilmek olanaklı değil. Ancak bir gerçek açık seçik görülüyor: TBKP'nin bu savaşımda yapabileceği her şeyi yapmaya kararlı olduğu...□

Sargın ve Kutlu yurda döneceklerdi, döndüler...

BEHİCE Boran'ın, Haydar Kutlu'yla birlikte 8 Ekim'de düzenlediği basın toplantısında TBKP'nin oluşumunu ve program tasarısını açıkladıktan iki gün sonra yaşamını yitirmesiyle, Türkiye politik yaşamında da üstüste gelen değişmeler oluştu.

Brüksel'de 15 Ekim'de düzenlenen tören sonrasında basının sorularını yanıtlarken Haydar Kutlu'nun söylediği birkaç cümle, tam bir ay süren hızlı gelişmelerin ve 16 Kasım'da Sargın ve Kutlu'nun Ankara'ya gelmelerinin ilk belirtisi, açıklamasıydı. Kutlu şöyle diyordu özetle: "Boran'ı Türkiye'ye yolluyoruz... Ve artık komünistlerin Türkiye'ye dönme zamanı gelmiştir, bugün dönüyorlar..."

Gelişmeler bir bakıma bu tarihten sonraki bir ay içinde hızlanan bir tempoda sürdü. Ülkenin gündemi birden değişti ve tüm kamuoyunun, basının, diğer kuruluş ve çevrelerin gözleri gelişmelere çevrildi. Konu, bir ay boyunca gazetelerin ilk sayfalarının önemli bir bölümünün değişmeyen haberi oldu. Bir yandan Kutlu ve Sargın'la yapılan konuşmalardan aktarmalar diğer yandan ülke içi soruşturma ve yorumlar yükselen bir sıcaklıkla olayı tartıştı, tartıştırdı.

11 Ekim'de Berlin'de Steigenberger Otelinde düzenlenen basın toplantısıysa, artık gelişmelerin bu ön aşamasını noktalayan, yeni bir sayfayı açan nitelikteydi. Ortak açıklamada şunlara değiniliyordu:

"Bu girişimimizle kimseyi zor durumda bırakmak istemiyoruz. Biz Türkiye'de demokratikleşme sürecine azami katkıda bulunmak istiyoruz. Genel seçimler öncesinde seçimlere katılacak bütün partilerin ko-

münist partisinin serbest çalışması konusunda kendi görüşünü belirlemesini ve konuyu halkla tartışmasını istiyoruz. Bu adımımızla, hangi parti olursa olsun, seçimleri kazanacak olan partinin seçimlerden sonra bu sorunu hemen yeni hükümetin gündemine almasına yardımcı olmak, bu amaçla da sözkonusu partinin seçimlerde bu konudaki politikasını halka danışabilmesine olanak sağlamak gerekiyor. Böylece parlamenter demokrasinin sağlıklı işlemesine katkıda bulunabileceğimizi düşünüyoruz.

"TBKP'nin çalışmasını legal olarak başlatma girişimimiz engellendiği sürece, ülkemizde insan haklarının tam olarak varlığından hiçbir zaman söz edilemeyecektir. Komünist partisinin legal çalışma hakkının tanınmaması, altında Türkiye'nin de imzası bulunan İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 19. ve 20. maddeleri, 1957 tarihli Avrupa İnsan Hakları ve Ana Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi'nin 9, 10 ve 11. maddeleri ve 1975 tarihli Helsinki Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Bildirgesi'nin birinci bölümünün 7. maddesiyle tümden çelişmektedir. Bu çelişkiler giderilmeden ülkemizde gerçek anlamda demokrasi olabilir mi?"

Bu günden başlayarak da, dönüş tarihinin kesin açıklanmış olması nedeniyle, ülkenin belki de ilk gündem maddesini Kutlu ve Sargın'ın dönüşleri, TBKP'yi yasal olarak kurmak için çalışmaya başlamaları kararı oluşturdu.

Basında, Tercüman dışarda bırakılırsa, genel olarak haber verme kaygusu öne çıktı. Yazarların yorumlarında "zamanlama yanlışlığı" na değinilmekle birlikte, "demokrasi olacaksa komünistlerin partisi de olacak, bunu içimize sindirmeliyiz" yaklaşımı ortak bir temeli oluşturuyordu.

Tercümen gazetesiyse, Boran'ın ölümünün ardından başladığı, TBKP yöneticilerinin ülkeye döneceklerini açıklamalarıyla hızlandırdığı olumsuz yayınını bu tarihle birlikte kampanyaya çevirdi. Kısaca şunları belirtiyorlardı: "TBKP Sovyet beşinci koludur. Ülkemizde istemiyoruz. Boran'ın cenazesinin getirilmesi için izin veren Özal Hükümeti buna da sessiz kalarak evet derse, ülke yeniden anarşiye bulanır, kızıl ihtilale çanak tutulmuş olur..." Ve sürekli olarak karşı kampanya çağrılarını yineleyip, istedikleri gibi olmadığı için olsa gerek, "neden sessiz kalınıyor, bu cihatta Tercüman niye yalnız bırakılıyor" sorusunu ekliyordu. Ayrıca özellikle Rauf Tamer'in işlediği, "yerli komünistlerin, bizim solcuların bu harekete karşı çıkması gerekir, milliyetçiliği neden sağa bırakıyorsunuz solcular", yaklaşımı da, yıllardır sosyal demokrasiyi bile komünizm olarak gören Tercüman açısından ilginç bir gelişmeyi oluşturuyordu.

Bugünlerde toplanan Milli Güvenlik Kurulu'nun da gündeminin ilk maddesi olan konu, basına yansıyış biçimiyle yöneticiler arasında iki ayrı eğilimi oluşturuyor, bir kısım yönetici, geldikleri takdirde en şiddetli biçimde tepki gösterilmesini önerirken, diğer bir bölüm için de konunun olabildiğince sessiz geliştirilmesi eğilimi hakim oluyordu.

7 Kasım'da Ekim Devrimi'nin 70. yılı kutlamalarına davetli olarak giden Sargın ve Kutlu, Moskova'da düzenledikleri basın toplantısında, 11 Kasım'da Berlin'de dile getirdiklerinin ana hatlarını aktarıyorlar ve özellikle de şunu vurguluyorlardı: "Amacımız gerginlik yaratmak değil, aksine ülkemizin yararına olan bir amaç için dönüyoruz..." Ve çeşitli gazetelerimizin muhabirlerinin belirttiklerine göre de, bu gelişmeler diğer ülkelerden gelen temsilcilerde genel bir sempati topluyor, Türkiye için yararlı olanın, Sargın ve Kutlu'nun serbestçe çalışmalarını yapabilmeleri olduğu dile getiriliyordu.

Bu arada Avrupa'da bulunan çeşitli sol hareketlerin yöneticilerinden kimileri de Kutlu ve Sargın'ın dönüşlerini özetle şöyle yorumluyorlardı: "Hükümetle varılan uzlaşmayla gerçekleşiyor." Bir kısım eleştiri de suçlamaya kadar varıyordu: "Yaptıkları ihanettir..."

Bu olumsuz eleştirilerin yanında özellikle yurtdışında yaşamaya zorlanmış 50 seçkin sanatçı ve bilim adamımızın, politikacımızın ortak

TKP'nin Sesi radyosu yayınını durdurdu

15 KASIM'da kısa dalgadan şu anons ediliyordu: "TKP'nin sesi radyosu, TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu ve TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'ın Türkiye'ye dönüşlerinden itibaren yayınını durdurmuştur..."

Bu duyuru, Kutlu ve Sargın'ın Türkiye'ye gelme kararlarının politik özünü herhalde simgesel olarak en iyi anlatan örneklerdendi. Sargın ve Kutlu, "TBKP'nin Türkiye'de yasal olarak çalışmaya başlaması için kuruluş çalışmalarına başlamak üzere 16'sında Türkiye'de olacağız" diyorlardı. TKP'nin sesi radyosu da onyıllardır süren yayınına son veriyordu.

Haber basınımızda hakettiği yeri bulamadı. Ne haberlerde ne yorumlarda yazıya dökülmedi. Oysa ki, "sözler çok önemli değildir, önemli olan iştir" denilmesi gereken bir zamanda yaşıyoruz. Ardı gelmeyen sözlerin aradan çok uzun zaman geçmeden kofluğunun çıktığı, görüldüğü, işe ve eyleme değer verildiği bir zamanda. Buna insanları bir bakıma bilimdeki hızlı gelişimler zorluyor. Ama Sargın ve Kutlu'nun söylediklerini, ilettikleri mesajları sınamanın önemli bir aracını hiç akla getirmiyoruz.

Şunu görmek gerekiyor. Onlar artık Türkiye'deler, kendi dedikleri gibi, kapsamı ve sınırları ne olursa olsun politikalarını Türkiye'de sürdürecekler. Ülkenin tüm politik çevrelerinin, tümümüzün yakalaması, kavraması, kabullenmesi gereken gerçek de bu.

açıklamalarıysa çok farklıydı. Soruna demokrasi açısından bakılması gerektiğini söylüyor ve şöyle çağrıda bulunuyorlardı:

"Sargın ve Kutlu'yu Türkiye'nin demokratik güçlerine emanet ediyoruz..."

Sargın ve Kutlu bu olumsuz görüşlere karşı şunları söylemekle yetiniyorlardı: "Dostlarımıza acele kararlardan kaçınmalarını tavsiye ederiz..."

Dönüş için büyükelçilik belgelerinin verilip verilmeyeceği tartışmalarıyla geçen günler, belgelerin verilmesi, dönüş tarihinin tam olarak duyurulmasıyla saatlere, giderek dakikalara dönüştü.

15 Kasım'da Düsseldorf'da, Sargın ve Kutlu'yu uğurlamak için bir toplantı düzenlendi. Toplantıya, Haydar Kutlu, Türkiye'ye dönüş için verilen belgenin yalnızca Frankfurt'tan Türkiye'ye geçerli olması nedeniyle katılamadı, mesaj yolladı. Toplantıda konuşan Nihat Sargın da şunları söyledi: "Amacımız posta atmak değil..."

16 Kasım günü Kutlu ve Sargın, Türkiye'ye gelecekleri uçağa, uluslararası dayanışma topluluğuyla birlikte biniyorlar, pekçok yabancı ve Türkiyeli gazeteci de kendilerine eşlik ediyordu.

Türkiye'ye, Ankara'da Esenboğa Hava Limanında saat 15.30'da ayak basan Nihat Sargın ve Haydar Kutlu gözaltına alınıyorlar, kendileriyle gelen dayanışma topluluğu durumu protesto edip, bindirildikleri arabanın önüne geçiyordu. Kutlu ve Sargın bir başka araca alınıp, hızla kargo çıkışından çıkartılıyorlardı.

Gazetecilerin belirttiklerine göre gözleri bağlı ve kelepçeli olarak Emniyet Müdürlüğü'ne getiriliyorlar ve artık yeni bir sayfa başlıyordu.

Sorgulamada günler günleri izliyor, DGM Savcısının günlere göre değişen yorumlarıyla olay kamuoyuna aktarılıyor, avukatların girişimleri birbirine ekleniyor, konu Türkiye sınırlarını aşıp, uluslararası boyut kazanıyordu. Avrupa Parlamentosu, Uluslararası Af Örgütü, Sosyalist Enternasyonal, pekçok ülkenin hükümet temsilcileri, çeşitli partileri, kuruluşları, birçok uluslararası kuruluş Sargın ve Kutlu'nun derhal salınmasını istiyor, TBKP'nin önünde engel oluşturan yasaların değiştirilmesini demokrasi gereği olarak Türkiye hükümetine iletiyordu.

1967'de Türkiye İşçi Partisi'nin başvurusu üzerine 141 ve 142. maddelerin kaldırılmasını görüşen Anayasa Mahkemesinin 8-7 verdiği kararla yasalarımızdaki yerini koruyan bu maddelerin belki de son öyküleri böylece başlamış oluyordu. □

Uluslararası dayanışma, ulusların dayanışmasıdır

MÜMTAZ Soysal 18 Kasım'da "Açı"sında şöyle yazdı: "... TBKP yöneticilerinin yanlarına bir yığın Batılı katıp da gelmeleri, serdengeçtiliği yönünden belki Türk halkında sempati uyandırabilecek bir girişimi, tam tersine, 'küffara sığınıp da kalkışılan bir sefer'e dönüştürmüştür."

Sayın Soysal belki biraz sert de olsa, Sargın ve Kutlu'nun geniş bir dayanışma topluluğuyla birlikte gelmesine tepki duyduklarını belirten kimi gazetecilerin, kimi çevrelerin tepkilerinin ortak bir özetini bu cümlede veriyor.

16 Kasım'dan bu yana gazetelerdeki yaklaşımlarda kimi demeçlerde görülen bu eleştiri, iki haksızlığı içeriyor. Birincisi, Sargın'ın da 16'sından önce Düsseldorf'ta yapılan uğurlama toplantısında ortak görüşleri olarak belirttiği gibi, gelişleri "posta atma"yı amaçlamıyor. Daha doğrusu, politika da tıpkı insanları ilgilendiren günlük ve gerçek diğer olay, olgular gibi,bilimler gibi; hayallere, blöflere dayanarak değil, gerçeklere dayanarak geliştirilir. Düşünelim, bilimde toplumların yaşamında rastlantının payı ne kadardır? Daha kötüsü, geleceği üzerinde blöflere dayalı kararlar veren toplumların geleceği ne olur? Ülkemizde tersi yapılıyor diye yaygın bir kanı varsa da, kabul etmek gerekir ki politika da böyledir.

İkincisi ve en az onun kadar önemlisi, dünyamız, Çetin Altan'ın sıkça yinelediği gibi, hızla bütünleşiyor. Ya da bir diğer anlatımla insanlık tıpkı okyanus içinde bir kayıkta bulunan üç beş kişi örneği birbiriyle daha sıkı ilişkiye geçiyor. Artık kimse, "kol kırılır yen içinde" yaklaşımına itibar etmiyor. Bilim ve teknoloji buna olanak da bırakmıyor. O halde Kutlu ve Sargın'la dayanışma halinde olduklarını belirtme hakkını diğer toplumların politikacılarına, sanatçılarına, bilimcilerine ve halklarına nasıl yasaklayabiliriz? Bir adım daha atalım, Sargın ve Kutlu'nun bunu istemesini nasıl düşünebiliriz?

Kabul edelim, bugün ANAP, muhafazakârların toplu olduğu uluslararası birliğin üyesi, SHP ve DSP Sosyalist Enternasyonal içinde. Yine kabul edelim, ülkemizde de geçen yıllarla karşılaştırılamayacak kadar çok sayıda dernek benzeri örgütlenme uluslararası ilişkiler, üyelik bağları içinde. Bunları bilerek, görerek, Sargın ve Kutlu'yla gelen dayanışma grubuna "küffar" demek, Kutlu ve Sargın'ı da "sığınmayla" eleştirmek haksızlık olmuyor mu?

Ayrıca anımsayalım ki, 11 Kasım'da yaptıkları basın toplantısında, "TBKP'nin iktidarda ya da muhalefette olan diğer ülkelerdeki dostlarıyla ilişkileri, Türkiye'nin yararına ilişkilerdir" de demişlerdi. Ve bu doğrultuda da ülkemiz geleceğinde söz sahibi olmaya hazır olduklarını iletmişlerdi.

TBKP önderleri Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun yurda dönüş girişimi, yurtiçinde olduğu kadar, yurtdışında da heyecana ve tartışmaya yolaçtı. Yurtdışındaki Türkiyeli politik göçmenler, ülkenin demokratikleştirilmesine kendi dönüşleriyle de önemli katkılar yapabileceklerini düşünürken, sol, sosyalist hareketler içinde birbirinden çeşitli ölçülerde farklılıklar taşıyan yaklaşımlar da ortaya çıktı. GÜN, **Ahmet Kaçmaz (TSİP), Kemal Burkay (TKSP), Teslim Töre (TKEP), Kemal Daysal (DİSK)** ve **Gültekin Gazioğlu (TÖB-DER)**'nun bu konudaki görüşlerini aldı. Kendilerine şu iki soruyu yönelttik:

□ **Yurtdışındaki politik göçmenlerin yurda dönmeleri, toplumun aktüel sorunu haline geldi. Bu sorunun çözümü için ne gibi koşulların varolmasını düşünüyorsunuz?**

□ **Zorunlu olarak yurdışında bulunuyorsunuz. Türkiye'ye dönmeyi düşünmüyor musunuz?**

Ahmet Kaçmaz

"Mücadelede en verimli sonuçların alınması, mümkün olduğunca herkesin artık yurt içinde olmasını gerektiriyor..."

□ Siyasi mücadeleyi her şart altında kesintisiz sürdürme ilkesini benimseyenler, 12 Eylül darbesinden sonra bu ilkenin bir gereği olarak bir kısım kadrolarını yurt dışına çıkardılar. Bir de hapiste çürümemek için bireysel olarak yurt dışına gidenler var. Bunların hepsinin bir an önce yurda dönmelerini sağlamak lazım. Bunun da çaresi, göçmenliğe yol açan şartların ortadan kaldırılması, bir diğer deyişle; yurda döndüklerinde politik göçmenlerin normal bir yurttaş gibi serbestçe yaşayacakları bir ortamın oluşturulması. Bugün pek çok politik göçmen 12 Eylül 1980 öncesindeki faaliyetlerinden ötürü kovuşturulduğu için yurt dışında. Yani 12 Eylül öncesinin 141'li, 142'li hukuki mevzuatı yürürlükteyken dahi bu kimselerin faaliyetlerinde suç unsuru bulunamamış. Bu hukuki bir skandal. Öyle olduğu için de, örneğin Avrupa Konseyi'ne dahil ülkeler Konsey ile Türkiye'nin ilişkilerinin normalleştirilmesinde siyasi yargılanmaları ve bunların sonuçlarını en büyük engellerden birisi olarak görüyorlar.

Politik göçmenlerin yurda dönmelerinde herhangi bir kovuşturma ve baskıya maruz kalmaksızın serbestçe yaşayabilmelerini sağlayabilecek şartların oluşturulması için bütün yolların denenmesi gerekiyor. Örneğin on yıllardır kanayan bir yara haline gelen ve Türk Ceza Hukuku'nun başlıca ayıplarından sayılan 141, 142, 146 ve 163 gibi maddelerin kaldırılması, siyasi göçmenlerin yurda dönmeleri için çok yerinde bir girişim olur.

□ Yurt dışında bulunmamı bir "zorunluluk" olarak nitelemiyorum. Başta da belirttiğim gibi mücadelenin sürekliliği açısından böylesi uygun olduğu için yurt dışındayım. Mücadelenin en sonuç alıcı bir şekilde yürütülmesi için, somut şartlar kimin ne zaman, nerede olmasını gerektiriyorsa o yapılır. Öyle dönemler olur ki, bir kısım kadroların yurt dışında mücadeleye katılmaları demokrasi mücadelelerinin bütünü için daha yararlı sonuçlar verir. Ne ki, bugün ülkemizde gelişen şartlar bu tür bir görev bölümünü giderek gereksiz kılıyor. Gerek demokrasi için, gerekse emekçilerin sosyal kurtuluşu uğruna yürütmekte olduğumuz mücadelede en verimli sonuçların alınması, mümkün olduğunca herkesin artık yurt içinde olmasını gerektiriyor. Öyleyse "düşünmek"ten de öte yurda bir an önce dönmeyi gerçekleştirmek gerekiyor.

Siyasi göçmenlerin ülkeye dönüp serbestçe yaşabilmeleri en temel yurttaşlık haklarından birisi. Bunun için de demokrasiden yana herkese, her kuruma ve örgüte görev ve sorumluluklar düşüyor. Tabii bu arada bizlerin de, yurt dışındaki politikacıların da, siyasi göçmenlerin Türkiye'ye dönmeleri için mevcut şartları zorlayıcı ve dönüşü teşvik edici girişimlerde bulunmaları lazım. Örneğin bugün haklarında kovuşturma olan ve Avrupa kamuoyunda **fikir suçlusu** (prisoner of concience) olarak nitelenen pek çok siyasi göçmenin **bağımsız** sivil mahkemelerde yargılandıkları takdirde beraat etmemeleri için hiçbir sebep göremiyorum. □

Kemal Burkay

“Politik mülteciler de, zindanlardaki politik tutuklular gibi, başkalarından ‘af’ bekleyen ‘suçlu’ insanlar değildirler...”

☐ Kanımca, “göçmen” terimi sözkonusu insanların durumuna tam uymuyor. Çünkü göçmenlik, genellikle istek ve iradeye bağlı ve yurt dışında kısa ya da uzun süre yerleşmeyi amaçlayan bir olgudur. Oysa bu insanlar ülkeyi kendi istekleriyle terk etmediler; 12 Eylül rejiminin baskı, işkence ve kovuşturmalarından kurtulmak, can güvenliklerini sağlamak ve politik koşullarda sürdürmek için ülkeyi terk ettiler. Yurt dışında yerleşmek gibi bir amaçları yoktur; dönüş için uygun koşullar doğduğunda dönmeye isteklidirler.

Sorunun çözümü için, öncelikle 12 Eylül'ün getirdiği sözkonusu baskı, işkence ve kovuşturmaların son bulması ve can güvenliklerinin varolması gerekiyor. Bu ise en başta bir genel af sorunudur. Besbelli, politik mülteciler de, zindanlardaki politik tutuklular gibi, başkalarından “af” bekleyen “suçlu” insanlar değildirler. Tersine 12 Eylül'ün zindanlara tıktığı veya yurt dışına çıkmak zorunda bıraktığı bu insanlar yurtlarını seven, özgürlük, barış ve adil bir düzen için mücadele eden insanlardır. Genel af ise ancak demokrasi güçlerinin mücadelesi ile sağlanabilir ve böylece, bu insanlara yapılan haksızlık bir ölçüde düzeltilebilir.

Diğer yandan, yurtdışındakilerin bir bölümü aynı zamanda yurttaşlıktan çıkarılmıştır. Bunun da düzeltilmesi gerekir.

☐ Ülkeme elbet dönmek istiyorum. Ama yasal bir dönüş için demokratik koşullar gereklidir. Ben Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi'nin bir yöneticisiyim. TKSP gibi, ülkede yasaklı olan birçok devrimci, ilerici parti var. Politik çalışmamız ve örgütlenmemiz serbest olmadıkça, işçi sınıfı ve Kürt halkı üzerindeki yıllardır süren terör ve yasaklar son bulmadıkça yasal bir dönüşün ne anlamı var? Bu ise salt bir “genel af” veya “yurttaşlığa geri dönme” sorunu değil, çok daha köklü bir demokrasi sorunudur. Oysa 12 Eylülcüler bugün de işbaşında ve yasal muhalefet bile tutarlı demokratik bir tutum göstermekten çok uzak. Bu nedenle hayalci değiliz. Hak ve özgürlüklerimizi kazanmak için çetin bir mücadele yürütmemiz gerektiğinin bilincindeyiz. Bizim özgürlüğümüz, uğrunda mücadele ettiğimiz yığınların, halkın özgürlüğünü sağlamaya bağlıdır.

Diğer yandan, politik ve kültürel haklara sahip olmadığım bir ortamda, başkalarının bana sunacağı “yurttaşlık” belgesine hiç ihtiyacım yok. Benim yurdum var, ben onun kurtuluşu için savaşıyorum ve gerektiğ zaman oraya dönebilirim. ☐

Teslim Töre

“Bu tür kara lekelerin toplumun alnından silinmesinin zamanı çoktan gelmiş ve geçmektedir.”

☐ Sorularınızı yanıtlamaya geçmeden önce, Gün dergisinin değerli yönetici ve tüm çalışanlarını, Gün'ün yayın hayatına girişinden buyana demokrasi mücadelesinin gelişimine yapmış oldukları önemli katkıdan dolayı kutlamak istiyorum.

Bir toplum kendi sorunu ya da sorunlarını çözmek için çalışmıyor, bu uğurda aktif bir mücadeleye girmiyorsa, o toplumun ezilmeye mahkum bir toplum olacağı bilinen bir gerçekliktir. Eğer belirtildiği gibi toplumumuz, politik göçmenlik sorununu da diğer başka sorunları gibi güncelleştirmişse, zorbalık ve baskıyı kabul etmiyor, buna karşı direniyor demektir. “Yurtdışındaki politik göçmenlerin yurda dönmeleri” sorununun toplumun aktüel bir sorunu haline gelişini, bu sorunun çözümü açısından atılmış önemli ilk adım olarak değerlendiriyorum. Çünkü bu sorunu çözmeye tek yetenekli güç ülkemizin emekçi toplumudur. Bu toplum, herhangi bir sorunu ya da sorunlarını gündemine almış tartışıyorsa, o toplum kendi sorunlarının çözümü yolunda en önemli temel adımı atmış demektir. “Politik göçmenlik” sorunu da, toplumumuzun bir sorunudur. Hem de, insanların politik düşüncelerinden dolayı ülkesinin dışında yaşamak

zorunda bırakılmaları gibi bir tür işkence olan yüz kızartıcı bir sorundur.

Nâzım Hikmet gibi halkımızın yetiştirip, uluslararası planda ünlendirdiği büyük bir ozanın yurdundan uzakta yaşamak zorunda bırakılması, yurt dışında ölmesi ve hala mezarının yurt dışında olması, toplumumuzun alnından silemediği bir kara leke olarak durmaktadır. Bu tür kara lekelerin toplumumuzun alnından silinmesinin zamanı çoktan gelmiş ve geçmektedir. Emekçi halklarımız; gerici egemen güçlerin tarih boyunca Türkiye toplumunun alnına sürmüş olduğu kara lekeleri silmek ve yenilerinin sürülmesine izin vermemek için kolları sıvamalı, kendisinin yetiştirdiği evlatlarına sahip çıkmalıdır.

"Bu sorunun çözümü için ne gibi koşulların varolmasını düşünüyorsunuz," şeklindeki sorunuzun yanıtı bir ölçüde yukardaki belirlemenin içindedir. Bence bu sorunun çözümü için başlıca koşul; başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm emekçilerin, demokrasiden, insan haklarından yana tüm ilerici güçlerin "hak verilmez alınır" belgisi altında demokrasi mücadelesini yükselterek, bugünkü antidemokratik gidişe "dur" deyip, demokrasiyi elde edebilmeleridir. Birbirinden kopartılması mümkün olmayan demokrasi ve sosyalizm uğruna mücadele boyutlanıp egemen gericilik kırılmadan, toplumumuzun ne diğer sorunları, ne de bu zorunlu "politik göçmenler" gibi yüz kızartıcı sorunu gerçek anlamda çözümlenemez. Bu ve diğer toplumsal sorunların çözümünü, diktatörlük yönetiminin sunacağı bir takım değişikliklerden beklemiyorum.

□ Türkiye'ye dönmeyi elbette düşünüyorum, istiyorum ve mutlaka döneceğim. Eğer sorun sadece Türkiye'ye dönmeyi istemek olsa idi, çözümü de o denli kolay olurdu. Ancak sorun, Türkiye'ye dönmeyi isteyip istememek sorunundan çok farklı bir boyuttadır. Çünkü, Türkiye'ye, "yasa-dışı" denilen yollardan da istenildiği zaman dönülebilinir. Ama belirttiğim gibi, sorun, "Türkiye'ye dönme" sorunu değildir sadece.... Sorun, ülkemizin alnına sürülmüş olan bu kara lekeyi silerek, demokratik ve insanlık haklarımızı, işçi sınıfı, emekçiler ve tüm demokrasi güçlerinin kırılmaz gücü ile elde ederek Türkiye'ye dönebilme sorunudur. İnsan haklarının ve onurunun çiğnendiği, siyasi düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne zincirlerin vurulmadığı, sosyalist topluma doğru yürümenin yollarının açıldığı demokratik bir Türkiye yaratma sorunudur... □

Kemal Daysal

"Bundan sonra yurt dışında geçecek her yıla, her aya değil, her güne kayıp gözüyle bakıyorum..."

□ Bugün sayıları onbinlerle ifade edilen Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı politik göçmen olarak yurt dışında bulunuyor. Bunlardan önemli sayılacak bir kesimi hiçbir yasal ve hukuki dayanağı olmayan, tamamen keyfi "idari" kararlarla yurttaşlıktan çıkarıldı. En başta 12 Eylül darbesini yapan generaller ve kimi basın organları tarafından politik göçmenlere karşı eleştiri sınırlarını aşan haksız suçlamalar getirildi. Politik göçmenler çoğu kez "kaçak", "vatan haini" gibi aşağılayıcı hakaretlere maruz kaldılar.

Bugün ise, sizin de belirttiğiniz gibi, politik göçmenlerin yurda dönme sorunu toplumun tüm kesimlerinde tartışılan aktüel bir konu haline geldi. Bu neyi gösteriyor? En başta şunu. **Politik göçmenler bugün kamuoyu vicdanında aklanmışlardır.** Kamuoyu, bugün ülkede yedi yıldır yaşanılan gerçeklerin ortaya koyduğu deneylerle, bazı kişilerin yurtdışına çıkışının bir fanteziden değil, somut bir haklılıktan kaynaklandığını düşünüyor. Sorununuza cevap vermeden önce bu saptamayı yapma gereğini duydum.

Politik göçmenlerin ülkeye geri dönmeleri hangi koşulların gerçekleşmesini gerekli kılıyor? Burada toplumsal gelişmenin dinamiklerini önceden saptamanın olanaksızlığı ve diğer yandan kamuoyunun yanlış algılanmasına neden olmaması için sorunu, şunlar, şunlar gerçekleşirse dönülebilir gerçekleşmezse dönülemez biçiminde ele almak istemiyorum.

Çünkü böylesi "nazik" ve özgül bir sorunu kimseyle pazarlık konusu yapmaya da niyetim olmadığı için, konuya bu şekilde yaklaşmak istemiyorum. Burada sadece iki noktanın altını çizmek istiyorum.

Birincisi, 12 Eylül darbesiyle birlikte kısıtlı da olsa var olan demokratik yapı ortadan kaldırıldı. Hukuk kuralları yok edildi, en temel insan hakları ayaklar altına alındı. Kısacası insanlar asgari bir "demokratik güvenceden" yoksun bırakıldı. Yaşanan bu karanlık dönemde birçok insan sorumlu oldukları çalışmaları yurt dışında sürdürmeden başka bir olanak bulamadılar. Şimdi politik göçmenler haklı olarak, hukuka ve insan haklarına saygılı bir toplum, demokratik bir güvence istiyorlar. Bu da politik göçmen sorununun "kesin" çözümünün gerçek bir demokrasiye geçişle kopmaz bağlarını ortaya çıkarıyor. 12 Eylül döneminin kapandığı, demokrasiye geçildiği iddiaları sık sık ve

ısrarlı bir biçimde sürdürülürken, hiçbir iktidar hiçbir kurum ve hiçbir kimse politik göçmenlere böylesi bir demokratik güvence sağlamayı gözardı edemez. etmemelidir. Yoksa iddialarındemagojiden öte bir anlamı, inandırıcılığı kalmaz. Bu bir.

İkincisi ise, politik göçmenler bu demokratik güvencenin sağlanması için kendilerine düşen görevleri çok daha aktif ve kararlı bir biçimde sürdürmelidirler. Sol politik güçlerin her kademedeki temsilcileri, aydın ve sanatçılar, yığın örgütü temsilcileri politik göçmenliğin sona ermesi için bugün girişimciliğin gerektiğini hiçbir zaman aklından çıkarmamalıdırlar. Ülkelerin toplumsal çehresini değiştirecek, hatta tarihsel yazgısını etkileyecek dönemler sık sık yaşanmaz. Bu tarihsel momentleri yaratıcılıkla kullanmak, dahası bu dönemleri yaratmak herbirimizin görevidir.

□ Ben yaşamımın bir dönemini zorunlu olarak kendim çizmediğim bir coğrafik sınırlar içinde geçirdim, geçiriyorum. Ama hiçbir zaman kendimi ülkemin sosyal, politik, kültürel vs. yaşamının dışında düşünmedim. Düşünmüyorum. Bilgi ve becerilerimi, enerjimi, deneyimlerimi ülkede halkımın hizmetine sunmak istiyorum. Bugün bundan sonra yurt dışında geçecek her yıla, her aya değil, her güne bile kayıp gözüyle bakıyorum. Bu kayıbın daha da uzamasına yanarım. □

Gültekin Gazioğlu

''Politik göçmenlerin yeniden ülkelerine dönebilmeleri için, Türkiye'nin politik ortamının uygun olması gerekir...''

□ Çeşitli Avrupa ülkelerinde yaşayan ve sayıları binlerce olan Türkiyeli politik göçmenin durumu sürekli politik bir sorundur. Politik göçmenleri ülkelerini terketmeye sevkeden en önemli etken, 12 Eylül rejiminin adalet düzenidir, daha doğrusu adaletsizliğidir. Türkiye'yi emirle yöneteceklerini ilan edenler, mahkemelerin bağımsızlığını, doğal hakim ilkesini yok etmeyi de ihmal etmediler.

Tutuklananlara, gözaltına alınanlara yapılan insanlık dışı muameleler, Türkiye'de yaratılan son derece olumsuz politik ortam, yığınla insanımızı ülkelerini terketmeye mecbur etti. Politik göçmenlerin yeniden ülkelerine dönebilmeleri için, Türkiye'nin politik ortamının uygun olması gerekir. Daha başka bir deyişle, politik göçmenlerin Türkiye'ye döndüklerinde herhangi bir kovuşturmaya maruz kalmayacakları, serbestçe yaşayabilecekleri şartların yaratılması gerekir. Böylesi şartların yaratılması için hem yurt içinde demokrasi mücadelesi verenlere, hem de bu mücadeleye yurt dışından katkıda bulunan bizlere görevler düşüyor. Örneğin "genel siyasi af" sorunun kökten çözümünü mümkün kılar. Ancak genel affı beklemeden de yapılabilecek bazı girişimler çağdaş hukuk anlayışına ters düşen "12 Eylül hukuku"na dayanılarak haklarında kovuşturma açılmış pek çok politik göçmenin yurda dönmelerini mümkün kılabilir.

□ Benim durumum, yurttaşlık hakları kaybettirilenler arasında bulunduğum için özellik arzediyor. Önce yurttaşlık haklarımızın iade edilmesi gerek. Her insanın doğuştan kazandığı, hiç kimsenin elinden alamayacağı yurttaşlık hakkı bir cezalandırma biçimi olarak elimizden alındı. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine açıkça aykırı olan ve Şili faşizminin bile uygulamadığı yöntemlerle binlerce kişiye yurttaşlık hakları kaybettirildi. Şimdi de, hiçbir şey yokmuş gibi, bizlere, "Türkiye'ye gelsinler, mahkemelerde hesap versinler, müracaat etsinler, yurttaşlık haklarını iade edelim" diyorlar. Biz de diyoruz ki, önce koşulsuz yurttaşlık haklarımız iade edilsin. Türkiye'ye gelip gelmeme bireyin özgürce karar vereceği bir konu. Pazarlık konusu yapılamaz. Kendi hesabıma, koşullar oluştuğunda, hemen yurduma döneceğimi söylüyorum. Diğer politik göçmenlerin de böyle düşündüğünü sanıyorum. □

Av. Bahri Belen

"Başbakan ve diğer yetkililerin yargıyı etkileyen açıklamalarında yanlılıktan öte sorumsuzluk, tehlikeli bir görüntü vermektedir..."

"Özal'ın ya da başbakanlık Basın Müşavirliği'nin TKP ve TİP'e yönelik suçlamalarında yer alan eylemlerin hukuk mevzuatımızda karşılığı olan ceza maddeleri, bu iki siyasal parti mensuplarına yönelik yoktu..."

GÜN □ 14 Kasım 1987 sabahı başbakan Turgut Özal tarafından yapılan, daha sonra, gazetelere ve basına ajanslardan akşam üzeri gönderilen haberde, Başbakan Turgut Özal'a değil de başbakanlık basın müşavirliğine ait olduğu söylenen, Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi'ne yöneltilen suçlamalar hakkında ne düşünüyorsunuz?

BELEN □ Gerek başbakanın kendisi gerekse başbakanlık basın müşavirliğinin açıklaması olsun, sorumsuz davranışın son örneklerindendir. Bu tür açıklamalar konusunda tarafsızlık değil, sorumluluk beklenmeli. Sayın Başbakan ve diğer yetkililerin kamuoyunu, Anayasal ve yasal kuruluşları, özellikle de yargıyı etkileyen açıklamalarında yanlıktan öte, sorumsuzluk, tehlikeli bir görüntü vermektedir.

Başbakan ya da diğer yetkililer yanlı olabilirler. Yanlıdırlar da. Ancak bu sorumlu davranılması gereğini ortadan kaldırmıyor.

Anayasa'nın 2. maddesi Türkiye Cumhuriyeti'nin "...bir hukuk devleti..." olduğunu ifade etmektedir. Eğer devletin en üst düzey yetkilileri açıklamalarında gerçekçi olmazlarsa "hukuk devleti" ögesini ciddiye almadıkları anlaşılır. Yasama, yürütme ve yargının ayrılığı sistemine göstermelik görüntüsü verilse, "demokratik" olma savı inandırıcılığını yitirecektir. Yürütme yargı üzerinde böyle bir baskı atmosferi yaratırsa, Basın Yasası'nın 30 maddesi açıkça çiğnenirse, vatandaşdan hukuka saygılı olması istenemez.

□ Gerçek olmayan ve dayanaksız açıklamalar nelerdir?

□ Sayın Başbakan ya da Başbakanlık basın müşavirliği aslında bu konudaki açıklamanın merciinin adının değiştirilmesi bile ne denli sorumsuz davranıldığını gösteren önemli bir göstergedir, açıklamasında:

"Gerek 1980 öncesinde gerek sonrasında bunların mensupları (Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi) aleyhine çeşitli davalar açılmış ve hükme bağlanmıştır. Bilahare DGM'lerde açılan bazı davalar da halen bu mahkemeler tarafından görülmektedir. ...davalarda bu iki illegal parti mensupları hakkında silahlanmak, silahları eylem bölgesine sevketmek, bir partinin mensuplarına karşı silah kullanmak... kendi fraksiyonları arasında şiddet kullanmak...

Bunda da anlaşılacağı üzere, söz konusu partiler terör faaliyetlerine aktif şekilde katılmış ve bu nedenle illegal örgütler olarak faaliyetten men edilmişlerdir..." denilmektedir.

Bu açıklamayı çok kısaca değerlendirirsek, Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi üyeleri; Sıkıyönetim, DGM ve Ağır Ceza Mahkemelerinde;

• silahlanmak, Türk Ceza Yasası'nın 168, 313 ya da 146'ncı maddeleri ile,

• silahları eylem bölgelerine sevketmek, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer aletler hakkındaki Yasa'nın 12/1-5 maddelerine göre,

• Bir partinin mensuplarına karşı silah kullanmak, kendi fraksiyonları hakkında şiddet kullanmak, Türk Ceza Yasası'nın 452, 456, 457, 466'ncı maddeleri uyarınca,

• Terör faaliyetlerine katılmak, Türk Ceza Yasası'nın 448, 449, 450, 254, 255, 256, 257, 258, 264, 149 ve 150'nci maddelerinden dolayı yargılanmaları gerekirdi.

Bu siyasal partilerin yönetici ve üyelerinin, üyesi olduğu iddia edilen kişilerin, bu suçları düzenleyen yasa maddeleri ile yargılanmaları yetmez, bağımsız yargı tarafından suçlu bulunmaları, bu kararların kesinleşmesi gerekir. Bu da yetmez, sabit olan bu eylemlerin her iki siyasal partinin genel politikasına uygun düşmesi, parti yetkili organlarınca verilen karar ve talimatlarla yapıldığının da yargı kararı ile kesinleşmesi gerekirdi.

Aslında Türkiye'nin birçok yerinde, Sıkıyönetim ve Devlet Güvenlik Askeri Mahkemelerinde, Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi üyesi olmak suçlaması ile da-

va açılmıştır.

Türkiye Komünist Partisi üyesi olmakla suçlanan insanların şahsında 1961 Anayasası'nın anayasal hak ve özgürlüklerini kullanan yasal kuruluşlar TKP'nin paravan örgütü olmak, kişiler de Türkiye Komünist Partisi'nin üyesi olmak suçlaması ile polisde işkence görerek yargı önüne taşınmışlardır.

Açılan tüm davalarda ve verilen kararlarda TKP sanıkları Türk Ceza Yasası'nın 141/1 "gizli örgüt yöneticiliği" ya da 141/5 "gizli örgüt üyeliği" suçlamasından yargılandılar. Hüküm giydiler ve bu kararların çoğu kesinleşmedi.

Türkiye İşçi Partisi, 1961 Anayasası'na göre ve 648 sayılı Siyasi Partiler Yasası'na göre kurulmuş bir parti idi. Bu partinin yasanın 7'nci maddesine göre (Şimdiki 2820 sayılı yasanın 10. maddesi) Anayasa Mahkemesi'nde bir sicili vardı. Bu sicilde, siyasi partinin programı, tüzüğü, yayımladığı her türlü yayın ve belgeler vardı. Yine eski yasanın 109'ncu maddesine göre, Yargıtay Ceza Daireleri Başkanlarından kurulu bir "Parti Yasaklamaları İnceleme Kurulu" vardı. Eğer bu yasaya göre -yasanın 4 kısmı- parti tüzük ve programı dışına çıkarsa, kapatılması için Anayasa Mahkemesi'ne dava açılabilecekti. Ve Türkiye İşçi Partisi bu Anayasal ve Yasal Denetimle 1980/12 Eylül'üne kadar faaliyetini sürdürdü. 12 Eylül 1980 sonrasında bu parti yönetici ve üyeleri hakkında dava açıldı. Bu davalarda üyeler Türk Ceza Yasası'nın 141/1 ve 141/5 maddeleri ile yargılandı. Aslında Türkiye İşçi Partisi davalarında eylemler değil, Anayasa Mahkemesi ve Parti Yasaklamaları İnceleme Kurulu'nun suç öğesi bulmadığı parti tüzük ve programı yargılandı.

Tüm bu siyasal davalarda amaç belli idi. Anayasa'yı suçlu bulmak. Bulundu. Hem de yargılamalar bitmeden. Anayasa yerini 1982 Anayasası'na bıraktı.

Demek istiyorum ki, sayın Özal'ın ya da Başbakanlık Basın Müşavirliği'nin bu iki partiye yönelik suçlamalarında yer alan eylemlerin hukuk mevzuatımızda karşılığı olan ceza maddeleri, bu iki siyasal parti mensuplarına yönelik dava iddianame ve kararlarında yoktu.

□ Peki neden böyle bir suçlama gereği duyuldu?

□ Bu şaşırtıcı değildir. Siyasal iktidar Avrupalı bir Türkiye olmak istediğini söylüyor. Avrupa'da 141, 142 ve 163. maddelerdeki düşünce, vicdan, inanç ve bunların yayılmasına yönelik örgütlenmelere yasak yok. Oysa Avrupa topluluğu silah, şiddet, terörü doğal olarak onaylamıyor. Batı, Türkiye'deki siyasal iktidara, düşünme ve örgütlenme özgürlüğü ile ilgili yasakların kalkması gerektiğini ileri sürünce, onlar da, bu tür siyasal organizasyonların düşünce suçlusu değil şiddet ve terör suçlusu olduğunu kanıtlamak istiyor. Bu nedenle DİSK davası sürerken, Barış Derneği davası sürerken, Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi davaları ve Türkiye Komünist Partisi davaları sürerken, "Türkiye'de siyasal suçluların" ya da "politik davaların olmadığını", haklarında dava açılanların terör sorumluları olduğunu aynı sorumsuzlukla söyleyebildiler. Bu, yargı üzerinde büyük bir baskı idi. Halkımıza da gerçeği değiştirerek anlatmak da aynı derecede tehlikelidir. Siyasal iktidar mensupları yanlı beyanlarda bulunabilirler. Ancak Başbakan ya da diğer devlet organında yer alanlar Türkiye Cumhuriyeti adına konuşuyorlar.

□ Gizlenen ve değiştirilen bu gerçek nasıl düzeltilebilir.

□ Sağ ya da sol önemli değil. Ama tüm basının birincil sorumluluğu bu gerçeği ortaya koymaktır.

Sayın başbakanı eleştirmek, hata yapıyor demek de yeterli değil.

Sayın başbakanın kendisi yerine bu açıklamayı basın müşavirliğinin yaptığını bildirmesi de yeterli değildir. Bu konudaki suçlamaların bir yanlışlık olduğunun yetkililerce açıklanması ise "sorumsuzluğun belgelenmesi" değil, hatanın onarılarak "sorumluluk duyulduğunun" kanıtlanması olarak değerlendirilmelidir.

Anılan siyasal partiler ile ilgili açılan dava iddianameleri ve kararları bir dahaki sayıda sayı ve tarihleri ve suç maddeleri ile açıklanacaktır.

"Komünist partisi kurulmalı mı?"

PİAR tarafından Sabah Gazetesi için yapılan, "Komünist partisi kurulmalı mı?" konulu kamuoyu araştırmasının sonuçları, sorunun kamuoyunda geniş bir biçimde tartışılmayı hakettiğini gösterdi.

PİAR araştırmasına göre, yurttaşların yüzde **20.4**'ü Türkiye'de komünist partisinin **kurulmasını** isterken, yüzde **61**'i **kurulmamasını** istiyor. Bu arada yüzde **18.6**'lık bir oran da, fikri olmadığını belirtiyor.

Kamuoyu araştırmalarının gerçeği tam olarak yansıttıkları kuşkusuz öne sürülemez ama, genel eğilimleri güçlü biçimde yansıttığı da bugüne kadarki örneklere bakılarak, söylenebilir. Yurttaşların yüzde 20.4'ünün kurulmasını istediği, 18.6'sının fikir belirtmediği komünist partinin, politik yaşamdaki yeri de herhalde vazgeçilmez sayılmalıdır. TBKP'nin yasal olarak kurulmasının tartışılmaya başlandığı günlerde, ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mustafa Taşar, "Ben karşıyım, ölünceye kadar da karşı olurum, ayrıca milletin yüzde en az 95'i de karşıdır, bir referandum yapılsın, konu meydana çıkar," diyordu. PİAR araştırması, ilkin Taşar'ı yalanlamış oluyor.

Bu arada, araştırmayı yaptıran Sabah Gazetesi'nin yazarı Güngör Mengi, sonuçların, TBKP'ye şiddetle karşı çıkan Evren'in haklılığını gösterdiğini savunuyor. Bu yaklaşım, en azından demokrasiyle bağdaşmıyor. Demek ki kamuoyunun yüzde 20.4'ünün varlığını onayladığı bir politik akıma, bizim demokrasimizde yer olmayacak.

61 avukatın DGM'ye başvurusu

NİHAT Sargın ve Haydar Kutlu'nun belli bir suç isnadı olmaksızın gözaltında bulundurulması, gözaltı süresinin belirsiz olması nedeniyle, Sargın ve Kutlu adına 61 avukat tarafından Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı'na toplu bir dilekçe verildi. Kutlu ve Sargın'ın Savcılık kanalıyla "derhal salıverilmesi" isteminde bulunulan bu dilekçenin tam metnini ve imzaları bulunan avukatların listesini bir belge olarak yayımlıyoruz.

DEVLET GÜVENLİK
MAHKEMESİ SAVCILIĞI'NA,

Müvekkillerimiz Dr. Nihat Sargın ve Yaşar Nabi Yağcı 16.11.1987 günü tarafınızdan açılan soruşturma ve verilen emir üzerine Ankara Emniyet Müdürlüğünce gözaltına alınmışlardır.

OYSA:

1. Müvekkilimiz Yaşar Nabi Yağcı yönünden TKP Genel Sekreteri olduğu gerekçesi ve faaliyetleri nedeni ile bir soruşturma yapılamaz. Çünkü müvekkilimiz Yaşar Nabi Yağcı hakkında TKP'nin tüm faaliyetleri ve kendisinin bu sıfatla yaptığı tüm faaliyetler suçlama konusu yapılarak İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde 20.10.1987 tarih ve 1987/209 esas sayılı dosyadan açılmış ve görülmekte olan bir dava mevcuttur. Bu davanın varlığından Savcılığı'mızda haberdar olduğuf ve bunun telefonla tarafınıza bildirildiği dosya içindeki İstanbul Devlet Güvenlik Savcılığı'nın yazılı mütealaası ile de bellidir.

Bu davanın Savcılığınızca belinmekte olmasına rağmen, müvekkilin önceden dava konusu yapılmış olan tüm bu faaliyetleri için ikinci kez soruşturma açılması ve dava konusu yapılmak istenmesi Ceza Yargılaması Usulu Kurallarına, Uluslararası Antlaşmalara ve yasa hükümlerine açıkça aykırıdır. Öte yandan bu uygulama, Mahkeme'nin yetkisine tecaviz anlamını taşımaktadır. Kaldı ki, bu soruşturma için celp edilecek tek delil TKP ile ilgili tüm bilgi ve belgelerin toplanmış ve yargı kakarına bağlanmış olduğu Sıkıyönetim Mahkemelerindeki dosyalardan görülmektedir.

Müvekkil halen görülmekte olan sözkonusu davada TUTUKSUZ yargılandığı ve kendi isteği ile yurda döndüğü için bir başka Mahkeme tutuklama kararı verilmesine olanak kalmamıştır.

2. Müvekkil Dr. Nihat Sargın bakımından da Genel Sekreteri olduğu TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ (TİP) davasında tüm deliller toplanmış, diğer yönetici ve üyeler hakkında ve Askeri Yargıtay'dan geçerek kesinleşmiştir. Bu dava sırasında sırf müvekkilin bulunmamış olması nedeni ile yokluğunda tutuklama kararı verilmiş ve bu karar tüm ilgililere bildirildiği gibi Savcılığımızın da bilgisi içindedir. Savcılığımızca yapılması gereken şey, kendi isteği ile yurda dönmüş olan müvekkil hakkında bu tutuklama kakarı yönünden her türlü işlemden önce, yargıç önüne çıkarılmasıdır. Savcılığınız bu karar gereğine de uymamıştır.

3. Ayrıca bu kararlar olmasa idi dahi; 2845 sayılı DGM Yasasının 16. maddesine göre müvekkiller ancak 48 saat gözaltında bulunabileceklerdi. Bu süre geçtiği halde halen yargıç önüne çıkarılmamışlardır. Yasanın öngördüğü bu 48 saatlik süre aşılamaz. Çünkü iki müvekkil ile ilgili soruşturma DGM yasasının 16. maddesinde sözü edilen kapsam içindeki suç sanıkları değillerdir. Bu soruşturma emri yalnızca ikisinin eylemleri ile ilgilidir. DGM Yasasının 29. maddesinin gönderme yaptığı Ceza Yargılama Usul Yasasının 128. maddesinin açıklığı karşısında 48 saatten fazla gözaltında tutulmaları olanaklı değildir.

Sonuç ve İstem:

1. Yaşar Nabi Yağcı hakkında TKP genel sekreteri sıfatı ile açılmış ve halen görülmekte olan, İST. DGM 1987/209 es. sayılı dosyasından yargılanması devam ettiğinden, aynı suçlama nedeni ile yeniden soruşturmaya olanak bulunmamaktadır. Soruşturmanın DERHAL durdurularak müvekkilin serbest bırakılmasını,

2. Müvekkil Dr. Nihat Sargın yönünden de tüm delillerin toplanmış kesin hüküm haline gelmiş olan İST. Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesini 1982/33 es. sayılı delillere dayalı olarak, İST. SYNT AS. Mahkemesinin 1982/400 sayılı ekte sunduğumuz karar nedeni ile yokluğunda tutuklanmıştır. Müvekkil kendi isteği ile yurda dönmüş olması karşısında DERHAL Yargıç önüne çıkarılmasını ve salıverilmesinin sağlanmasını,

3. Her koşulda soruşturmanın belirtilen yasa hükümleri karşısında 48 saati aşamıyacağından müvekkillerimizin Savcılığınıza getirtilerek serbest bırakılmalarını diliyoruz. 20.11.1987

Savunucuları,

Ahmet Tahtakılıç, Refik Ergün, Ali Kalan, Muzaffer Erdoğan, Hasan Bakırcı, Akay Arsoy, Rasim Öz, Atilla Coşkun, Halit Çelenk, Reşat Kadayıfçılar, Nusret Senem, Hasan Ürel, Muzaffer Özbayrak, Günfer Karadeniz, Nezahat Gündoğmuş, Ahmet Toptan, Erşen Sansal, Gıyasettin Subaşı, Cengiz Güngör, Cem Alptekin, Metin Şekercioğlu, Kamil Muti, Hasan Çelikel, Halil Erdoğan, Bülent Utku, Levent Aral, A.Galip Yıldız, Aykut Ergil, Ali Şen, Erdoğan Şengezer, Gürken Rişvanoğlu, Ergin Cinmen, Gün Bulut, Bahri Belen, Erol Özcan, Nermin Aksın, Ömer Güner, Turhan HÜr, Ali Rıza Dizdar, Atila Balamir, İnci İşbulur, Hasip Kaplan, Hüseyin Durmaz, Şafak Albayrak, Tarhan Ertek, Sami Alptekin, Asım Kılıç, Hüseyin Aydın, Dursun Aslan, Hasan Şahin, Şener Yardım, Kemal Kırlangıç, Zeki Tavşancıl, Mehmet Özsuca, Lütfi Gülergün, Muhittin Gürlek, N.Bahtiyar, Mühir Derçin, Uğur Söylemezoğlu, Nurdan Çelik. □

Sargın ve Kutlu ile uluslararası dayanışma yükseliyor

NİHAT Sargın ve Haydar Kutlu'nun Türkiye'ye gelişleriyle ilgili olarak çeşitli ülkelerde dayanışma girişimleri başladı.

Ortadoğu bölgesindeki ülkelerin çeşitli partilerinden 18'i, Sargın ve Kutlu'nun Türkiye'ye gelişinin bölge dengeleri açısından da önem taşıdığını ve Türkiye'de yasal çalışacak TBKP'nin bölge barışı için de yararlı olacağını belirtti.

Avrupa'da Almanya, Fransa, Yunanistan'da mitingler yapıldı, parlamenterler büyükelçiliklerimiz nezdinde girişimlerde bulundu.

Danimarka'da da, 28 Ekim tarihinden başlamak üzere, Danimarka Komünist Partisi (DKP), Sol Sosyalistler (VS), Sosyalist Halk Partisi (SF), Radikal Sol Parti yetkililerinin katıldığı toplantılar yapıldı. 31 Ekim'de yapılan genişletilmiş toplantıda Irak, İran ve Yunanistan'dan çeşitli parti ve örgütler yeraldılar.

DKP Başkanı Ole Sohn, bu toplantıyla birlikte, Sargın ve Kutlu'yla dayanışma etkinliklerinin başladığını açıkladı. TBKP'nin yasal olarak kurulmasına büyük değerler verdiklerini belirtti.

7 Ekim'de yapılan ilk dayanışma toplantısına, Danimarka'da son seçimlerde ikinci parti olan SF milletvekilleri ve DKP temsilcisi katıldılar. SF adına yapılan konuşmada, Sargın ve Kutlu'nun tutuklanması durumunda serbest bırakılmaları için her türlü girişimin yapılacağı belirtildi.

Bu toplantıların yanı sıra, uzun süredir çalışmaların sürdüren Danimarka-Türkiye Dayanışma Komitesi de yayınladığı bildiriyle geri dönüşü desteklediğini duyurdu. Bu adımın aynı zamanda ülkedeki politik tutukluların ve sürgünde yaşayanların da özgürlüklerine ve ülkelerine kavuşmalarını gerçekleştirebileceğine işaret edildi. □

Uluslararası dayanışma grubunda kimler vardı?

***Charles Ledermann** (Fransız Komünist Partisi, senatör, avukat), **Manuel G. Fonseca** (İspanya Komünist Partisi, parlamento üyesi), **Jens Peter Bonde** (Danimarka Halk Hareketi, Avrupa Parlamentosu üyesi), **Stratis Korakas** (Yunanistan Komünist Partisi, parlamento üyesi), **Luciana Castellina** (İtalya Komünist Partisi, Avrupa Parlamentosu üyesi), **John Bowden** (İngiliz, hukukçu), **Anne de Boer** (Hollandalı, Yeşiller İlericiler Koalisyonu, Avrupa Parlamentosu üyesi), **Francois Germin-Robin** (Fransız, gazeteci, L'Humanite), **Klaus Feske** (Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Politbüro üyesi), **Sophie Rieger** (Nürnberg Belediye Meclisi üyesi, Yeşiller grubu), **Herbert Stiefvater** (Alman Komünist Partisi, Nürnberg Belediye Meclisi üyesi), **Herman Müller** (Nazi Rejiminin İzlemesine Uğramışlar Derneği, Antifaşistler Birliği), **Klaus Liebe Harkort** (Bremen Üniversitesi Türkoloji profesörü), **Horst Nietschke** (F. Alman, avukat), **Michael Sack** (F. Alman, hukukçu) **Barbara Wiemann** (F. Alman, Nazi Rejiminin İzlemesine Uğramışlar Derneği, Antifaşistler üyesi), **Hans G. Schramm**(Yeşiller grubu, Bavyera Parlamentosu üyesi), **Detlev Luderwald** (Hessen Yabancı İşçiler Girişimi Başkanı), **Jay ullal** (F. Alman, gazeteci, Stern), **Gerard Kromschröder** (F. Alman, gazeteci, Stern) **Peter Niggl** (B.Berlin, gazeteci, Die Weirhait), **Eftichis Palikaris** (Yunanlı, gazeteci) **Hannes Kullmann** (F. Alman, gazeteci), **Gisela Parwez** (F. Alman, tarihçi).*

Dünya Gençlik Demokratik Federasyonu

DDGF Bürosu, TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın, TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun, Ankara'ya döner dönmez, TCK'nın tamamen antidemokratik maddeleri 141-142'den yargılanmak ve sorumlu tutulmak üzere Türk makamlarınca gözaltına alınmasını kınar. Kutlu ve Sargın'ın derhal serbest bırakılmasını ve demokrasinin temel unsurlarından biri olarak da TBKP'nin yasallaşmasını talep eder. Türk halkını ve gençliğini, Türkiye'deki geniş politik çevreleri ve dünyadaki tüm demokratik güçleri bu dönüşü desteklemeye çağırır. DDGF, Budapeşte.

İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri Akın Birdal

"Yurda dönme özlemindeki insanlarımıza dolaylı baskı..."

SİYASAL görüşleri doğrultusunda örgütlenmek amacıyla yurda dönen Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun gözaltına alınmalarını ve gözaltına alınma yöntemlerini demokratikleşme ile çelişen ve insan haklarına aykırı bir uygulama olarak niteliyoruz.

12 Eylül uygulamalarının ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin kararlarınınyurda dönenlerin gözaltına alınmalarına gerekçe gösterilmesi, hukuku biçimsel kalıplar olarak algılayan, demokratikleşmeyi askeri yönetimle özdeşleyen yanlış bir anlayıştan kaynaklanmaktadır.

Türkiye, bugün artık 12 Eylül'de olduğu gibi, siyasal alanda olduğu kadar hukuksal alanda da askeri yönetimle yönetilen bir ülke değildir. Demokratik yöntemlere dönüş doğrultusunda önemli gelişmeler izlenmekte, toplumsal gelişmelerin gelenekselleşmiş ve kalıplaşmış siyasal anlayışları köklü bir biçimde değiştirildiği bizzat üst düzey yöneticilerce ifade edilmekte ve yinelenmektedir.

İnsan Hakları Derneği'nin yaklaşık iki aydır sürdürmekte olduğu genel af kampanyasının gerekliliği, bu olayla bir kez daha ortaya çıkmıştır. Türkiye artık çağına açılmalı ve çağı ile bütünleşmelidir. Salt, ekonomik ve teknolojik yönelimlerde değil, insan hakları ve hukuksal alanda çağın normlarına kendini uyarlamalıdır. Bunun somut ifadesi de, düşüncelerin ve o doğrultuda örgütlenmenin "suç" olmaktan çıkarılması, yasaların çağdaş anlayışa uygunlaştırılmasıdır. Türkiye'nin imzası ile yükümlendiği İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Helsinki Son Belgesi'ne aykırı yasalar ayıklanmalı, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüyle ilgili maddeler, eksiksiz ve bütün boyutlarıyla uygulanmaya konulmalıdır. Ayrımsız genel af çıkarılmalı, ceza yasasının bununla ilgili maddeleri kaldırılmalı, cezaevlerinde bulunanlar salıverilmeli ve de dün gözaltına alınanlar serbest bırakılmalıdır. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün suç sayılmadığı fiili bir ortam oluşturulmalıdır. Aynı zamanda, yurt dışında siyasal göçmen olarak yaşayan yurttaşlarımızın Türkiye'ye dönmelerinin koşulları gecikmeksizin yaratılmalıdır.

İnsan Hakları Derneği olarak, dün olduğu gibi bugün de, insan hak ve özgürlüklerine aykırı tüm uygulamaları protesto ediyor, Türkiye'nin insan hak ve özgürlüklerinin tam ve eksiksiz olarak kullanıldığı bir ülke düzeyine yükseltilmesini istiyoruz. □

CGT

Uluslararası dayanışma çağrısı

SON aylarda Türkiye'deki savaşımlarda önemli bir gelişmeye tanık oluyoruz. Metalürji, petrol ve kimya, deri vb. işkollarında savaşımlar yaygınlaşıyor. Grevler gitgide daha geniş emekçi kesimlerini kapsıyor. Birkaç ay süren grevler başarıyla sonuçlanıyor.

İstemler uğruna yürütülen bu eylemler, savaşkan, iyi örgütlü, hükümetin baskılarına karşı cesaretli bir işçi sınıfının varlığının ifadesi oluyor. Bu eylemlerde demokrasiye hızla geri dönülmesi siyasal tutukluların özgürlüklerine kavuşması, işkencelere son verilmesi, siyasal partilerin, sendikal örgütlerin ve derneklerin varolma, görüşlerini dile getirme ve eylem yapma haklarının güvence altında olacağı bir demokratik yaşamın ülkede sağlanması istemlerini yükseltiyorlar.

Hükümetin 6 Eylül'de düzenlediği Referandum, kimi siyaset adamları üzerindeki yasakların kaldırılmasını olanaklı kıldı. Ancak demokratik, sendikal özgürlükler ve en temel insan hakları hâlâ kısıtlı.

İşte bu bağlamda iki Türkiyeli demokrat, TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ülkelerine dönmeye karar verdiler.

İşçi hareketinin bu önderlerinin Türkiye'ye dönüşünü, DİSK'li çok sayıdaki sendikacı ve diğer siyasal sürgünlerin dönüşü izleyecek. İki genel sekreterin ülkelerine dönüşü, erkene alınmış genel seçimlerin yapılacağı 29 Kasım tarihinin de öncesine rastlıyor.

Bu girişim elbette risksiz değildir. Hükümetin ve Cumhurbaşkanlığının tepkisini önceden görmek son derece zordur. Bu koşullarda başarıya ulaşmada uluslararası dayanışma önemli bir yer tutmaktadır. Sözkonusu olan, yetkililere hak ve özgürlüklerin tanınmasını kabul ettirmek ve böylece sürgündeki çok sayıdaki DİSK militanına ülkelerine dönüş olanağını sağlamaktır.

CGT, kendi adına, tüm örgütleri Türk yetkili makamlarının ülkelerine dönmek isteyen tüm demokratlara pasaport ve vize vermesini ve onların Türkiye'ye serbestçe girip etkinlik göstermeleri konusunda güvence vermesini sağlamak üzere davranmaya çağırıyor.

Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu

"Orhim ve Kutyay seminerleri sorunların çözümüne katkıda bulunmuyor..."

☐ Orhim-Kutyay adlı kuruluşlara ilişkin yayınımızı okudunuz. Bu seminerlere katılan bir sendikacı olarak sizden Türk-İş'in görüşünü öğrenebilir miyiz?

☐ Orhim ve Kutyay zaman zaman seminerler düzenliyorlar. Son 11 aylık bizim yönetim dönemimizde Orhim'in sözleşmeli personelle ilgili Yalova'da seminerine ben yorumcu ve Genel Başkan olarak, açılışta konuşmacı olarak katıldık. Sözleşmeli personel uygulamasının doğru olmadığına ilişkin görüşlerimi söyledim. Bir de bu dönemde Kutyay'ın seminerine Abant'ta katıldım. Konu bizim için gene önemliydi. Sosyal güvenlik ile ilgiliydi. Sabah gidip akşam döndüm. Para vererek katılmadım bu seminere. Türk-İş'den para vermedim.

Niye katıldık? Tek yanlı fikir oluşmasına engel olmak için. Eğer konular çalışma hayatına ilişkinse, katılıp yorumda bulunmak faydalı oluyor kanaatindeyim. Bu seminerlerin gerçekleri ortaya çıkarma gayretindençok, mevcut durumu takviye etmek demeyeyim ama, islahına da çok fazla hizmet ettiği kanaatinde değilim.

Seminerlerin amacının sendikacıları işverenlere yakınlaştırmak olduğu konusunda düzenleyicilerin aklından ne geçer bilmiyorum, ama en azından bunun sendikacıları işverenlere ve iktidara yakınlaştıracağını sanmam. Amaç bu ise sendikacılar açısından çok başarılı oldukları kanısında değilim.

☐ Katılan ve tebliğ sunanların hepsinin ortak özellikleri mevcut yasalardan, 12 Eylül'ün sendikal düzeninden yana olmak. Seminer adı verilen bu toplantılardaki tek seslilik size birşey düşündürüyor mu?

☐ Tebliğlerin, tebliğ sahiplerinin yanlışları açıkça söyleyip çözüm önerdiklerini görmedim. Bu tip seminerler gerçekleri daha çok yansıtmalı. Son seminerde tebliğ sunucularının, "evet sendikal yasalarda yanlışlıklar vardır, ele alıp aksaklıkları tartışmak gerekir" noktasına geldiklerini gördüm. Daha önce "yasaların uygulamasını bir görelim" diyenler bu noktaya geldiler. Ama buraya nasıl geldiler bilmiyorum.

Biraraya gelin, konuşun telkinleri var bu seminerlerde. Ama Türk-

ORHİM ve KUTYAY adlı Aydınlar Ocağı üyeleri ve Ülker Fabrikası patronunca yönetilen 12 Eylül ve ANAP destekçisi kuruluşların Türk-İş ve bağlı sendikalarına dönük çalışmalarına ilişkin ayrıntılı yayınımızın yankısı sürüyor. Konuya "Bir Sendikal Eğitim Skandalı" olduğunu vurgulayarak yaklaşmıştık. Sendikal eğitim skandalıydı, çünkü bu tür ilişkilerin sendikal faaliyetin amacı ve doğası ile hiçbir bağı olmaması gerekirdi.

Sendikalara dönük bu uyarıcı yayınımız etkisini gösterdi. Sendikalar dışında da konu tartışılıyor. Milli Gazete, GÜN'ü kaynak göstererek geniş bir alıntılamayla okuyucularını aydınlattı. Sendikal faaliyetin amacı ve doğasına aykırı ilişkilerin Türk-İş'teki başka örneklerini oluşturan, Amerikan kuruluşları AAFLI, FPIA ve Pathfinder ile olan ortak çalışmaları yansıtan sayılarımız gibi, Orhim ve Kutyay'la olan ilişkileri yansıtan sayımız da sendikalarda ve diğer çevrelerde ilgiyle okundu.

Pathfinder Vakfı ile ilgili yayınımızın olduğu Aralık 1986 sonuna doğru toplanan Türk-İş kongresinde eski yöneticilerin birbirlerini Pathfinder'den para yemekle suçlayan konuşmaları GÜN'ün yayınını birinci elden n doğruluyordu. Sonuçta Pathfinder Vakfı ile ilişkiler kesildi. AAFLI daha temkinli ve gerilemiş olmakla birlikte, çalışmalarını Türk-İş yöneticilerinin koruması altında sürdürüyor. Orhim ve Kutyay ise, elinizde bulunan sayıda Türk-İş genel eğitim sekreteri Mustafa Başoğlu ile yaptığımız görüşmeden de anlaşıldığı gibi, "savunulabilir" kuruluşlar olmaktan çıktı. Bu sayımızda ayrıca sosyal politika uzmanları Yıldırım Koç ve Fatih Gümüş'ün bu konudaki değerlendirmelerini de bulacaksınız.☐

İş ile TİSK arasında bir müzakere oluşmamıştır, işveren kesiminde bunu görmüyoruz.

□ **TİSK ve holdinglerle ilişkili, 12 Eylül sendikal düzeninden yana, kimisi bu yasaların hazırlayıcılarından olan işveren yanlısı öğretim üyelerini sendikaların eğitimlerine çağırmama yolunda bir ilke anlayışı gelişiyor. Bu konuya nasıl yaklaşıyorsunuz?**

□ Gelişirse çok olumlu bulurum. Temelde prensip, işveren kesimi ile ilişki kuran kadro varsa onlarla çalışma yürütsün, işçi kesimi ile ilişki yürüten varsa o da işçi kesimi ile ilişki yürütsün. Bu hafta sonu Bursa'da yapacağımız eğitimde o tür isimler yoktur. Hassas davranıyorum. Bir insan hem işçinin hem işverenin hakkını koruyamaz. Genelde prensibimiz, holdinglerle ve işveren sendikaları ile ilişkili olanların, fiilen bağları olanların bizim eğitimlerimizde bulunmaması gerektiği yolundadır. Sendikalarımız da bu hususa herhalde dikkat ediyorlardır. Bu tür bir ilişki varsa sendikacı arkadaşlarımızı uyarırız, ama bağımsızdırlar, tercih kendilerinindir.

□ **Dilerseniz biraz da Türk-İş'in Amerikan kuruluşları ile yürüttüğü çalışmaları konuşalım. AAFLI ile eğitim, FPIA ve Pathfinder ile nüfus planlaması çalışmaları yürütüyor ve maddi katkı görüyorsunuz, çalışanlarınızın bir kısmının parası bu kuruluşlarca ödeniyor. Bu paranın kaynağı şaibeli. Ne dersiniz?**

□ Pathfinder Vakfı ile ilişkiyi Türk-İş kesti. İhtiyacımız kalmadı. FPIA ile, para kaynağı nedir bilmiyorum, nüfus planlaması çalışması yapıyoruz. Biz telefon ve yer olarak mali katkıda bulunuyoruz. Hizmeti SSK hekim ve ebeleri yürütüyor. Bize bir telkinleri yok. Nüfus planlaması çalışması, illa da Türk-İş'in yerine getirmesi gereken hizmetler içerisinde olmalı mıdır? denebilir. Devletin nüfus politikasına Türk-İş bu kanaldan katkıda bulunuyor, aracı oluyor. Ben paranın kaynağına bakmıyorum. Benim baktığım bu parayı gönderenler içişlerime müdahele ediyorlar mı, etmiyorlar mı? Böyle bir şey olmadı.

AAFLI'ya gelince, bunun altında CIA yatar mı bilemem, görmüş değilim. AAFLI'nın mali katkısı, verdiği para ciddidir demiyorum, ama bir katkıdır. Ben bu ilişkileri, içişlerime müdahele etmediği sürece sürdürmekte sakınca görmem. Biz AAFLI ile çalışmamız faydalı mı zararlı mı diye yönetim kurulunda görüşmedik. AAFLI ile münasebetleri keselim diye bir teklifi yönetim kuruluna götürmeyi de düşünmüyorum. Tekrar ediyorum, ben paranın kaynağına bakmıyorum. İster Amerikan işçisinin aidatı, ister Amerikan devletinden gelsin, beni yönlendirip, içişlerime karışıyor mu ona bakarım. Ben böyle birşey görmüyorum.

□ **Sendikalar yasasının 40. maddesi sendikaların AAFLI gibi kuruluşlardan para yardımı almasını yasaklıyor. Bu yasağı ihlat etmiş olmuyor musunuz?**

47. SAYFADA SÜRÜYOR.

Sendikal eğitim ve iktidar ilişkileri

FATİH GÜMÜŞ

GENELLİKLE eğitimin amacı kültürlü bir insan yaratmaktır. Sendikal eğitimin amacı da kuşkusuz kültürlü işçiler yaratmak olmalıdır. O halde kültür neoir? Kısaca kültür, bilimlerin, sanatların ve ahlakın bir sentezidir. Her ne pahasına olursa olsun, en kısa sürede en yüksek kâra ulaşmayı şaşmaz bir amaç bilen egemen güçler, özellikle de az gelişmiş ülkelerde, bilimsel gerçeklerden hoşlanmadıkları gibi, sanatın güzelliklerinden de, tutarlı bir çalışma ahlâkından da rahatsız olurlar. Nitekim, 12 Eylül iktidarı kültür'den ne denli korktuğunu yeni çalışma yasalarını düzenlerken ortaya koymuştur. Örneğin,274sayılı eski Sendikalar Kanununun şu önemli hükümleri, 2821 sayılı yeni Sendikalar Kanununda (m.32,33) yer almış değildir. "İşçilerin.... genel kültürlerini genişletecek kurs ve konferanslar tertiplemek,....." (m.14/I-i) "bu kanuna göre kurulan işçi teşekkülleri, gelirlerinin en az yüzde beşini, üyelerinin bilgi ve kültür seviyelerini yükseltmek için kullanmak zorundadırlar." (m.14/3)

Artık çok iyi anlışılıyor ki, ANAP iktidarı militarist/tekelci burjuva katmanları dikey ve yatay biçimde alabildiğine örgütleyerek, emekçi kitleleri darmadağınık ve örgütsüz bir yığın haline getirmek yolunda hızla ilerlemektedir. İspanya'nın Opus Dei örneğini ülkemizde geliştiren Aydınlar Ocağı işte bu amaçla reaksiyoner/tekelci güçlerle tam bir bağlaşma kurmuş bulunuyor. Demokrasiye giden yolları tıkayarak emeğin soluğunu kesmek amacıyla DİSK'in kıskaç altına alınmasından sonra, Türk-İş'in direnen son odaklarını da söndürmek için her türlü hukuk ve ahlâk dışı yollara ve gerçekleri saptıran bilim dışı etkinliklere başvuruluyor. İşte Orhim/Kutyay türü seminerler bu tür etkinliklerin tipik örnekleridir. Bilim'e, sanat'a, hukuk'a ve ahlâk'a ters düşen, kısaca, kültür'e düşman olan bir iktidar'dan başka ne beklenir. Bu çok tehlikeli oyunu bozmanın yolu, emekçilerin büyük bir dayanışma içinde çalışıp örgütlenerek o eşsiz tarihsel dev güçlerini ortaya koymalarıdır.

Orhim-Kutyay seminerleri ve sendikal eğitim

"Sendikal eğitim seminerleri, işçilerin katılımının teşvik edilmesiyle, sendikal mücadelenin ve işçilerin sorunlarının ve bunların çözüm yollarının mevzuat anlatmakla yetinen bir sendikal eğitim anlayışı ya bu konuda çok acemidir, ya da mücadelemizi saptırma konusunda çok ustadır."

YILDIRIM KOÇ

GÜN Dergisi, Amerikan sermayesinin ve istihbarat örgütlerinin Türkiye işçi ve sendikacılık hareketi konusunda istihbarat toplama ve bu hareketi yönlendirme çabasının araçlarından bir türü olan AAFLI, Pathfinder Vakfı ve Uluslararası Aile Planlaması Derneği konusunda kamuoyunu aydınlatıcı önemli açıklamalarda bulunmuştu. Bu açıklamalar etkisini gösterdi. Geçmişte bu şaibeli kuruluşlarla bilmeden işbirliği yapanlar, ilişkilerini kestiler. Bilerek işbirliği yapanlar ise, ilişkilerini sınırlamak zorunda kaldılar. Milliyetçiliği ağızlarından düşürmeyenlerin, Amerikan devletinin, sermayesinin ve istihbarat örgütlerinin aracısı kuruluşlarla nasıl işbirliği yaptıkları teşhir edildi.

Gün Dergisi'nin Orhim-Kutyay seminerleri hakkındaki açıklamaları da benzer önemdedir. Orhim-Kutyay seminerleri, Türkiye'de sermayenin en geri kanadının "tarafsızlık" kisvesi altında Türkiye sendikacılık hareketini tepeden yönlendirme çabasının bir parçasıdır. Türkiye sendikacılık hareketi devletten ve işverenlerden bağımsız olmak zorundadır. Bu tür seminerler, Gün Dergisi'nde Cemil Turan'ın yazısında çok güzel bir biçimde anlatıldığı gibi, bazı sendikacıları kapitalizmle bütünleştirmenin bir aracı olarak kullanılmaktadır.

Sendikacılar işverenlerden, işveren yanlısı üniversite mensuplarından ve devlet yetkililerinden kaçmalı mıdır? Tabii ki hayır. Ancak bu insanlarla ortak seminerler işçilerin ve kamuoyunun gözleri önünde yapılmalı, kamuoyu önünde sermaye ve emek cepheleri görüşlerini açıklayabilmelidir. Sermaye ve sermaye yanlıları bu tür bir açıklıktan korkar. Sömürüye karşı mücadele edenlerin ise korkacak bir şeyleri yoktur.

Orhim-Kutyay gibi kuruluşların etkinlikleri ancak sendikaların çeşitli düzeylerdeki yöneticilerinin, işyeri sendika temsilcilerinin ve üyelerin bu konuları öğrenmeleri ve yöneticilerini uyarmalarıyla engellenebilir. Gün'ün yayınları bu açıdan çok önemlidir. Bugün birçok işçinin ve sendikacının gözünde AAFLI ile ilişkikurmak bir "ayıp"tır. AAFLI ile işbirliği yapan bir sendikacı, artık herhangi bir işçi toplantısında bu konuda "rahatsız edici" bir soruyla karşılaşabileceğini bilmektedir. Orhim-Kutyay'ın seminerlerinin de yakın bir gelecekte aynı duruma geleceği inancındayım.

Sendikaların eğitimlerine ilişkin sorun burada bitmemektedir. İşçiler, yaşadıkları sorunların çözümü için öneriler beklemektedir. Türkiye sendikacılık hareketi, ekmek-barış-özgürlük-iş-demokrasi mücedelesi etrafında birliğini sağlama çizgisindedir. Sendikal eğitim bu mücedelede saflarımızı pekiştiren ve yolumuzu aydınlatan bir biçimde sürdürülmelidir. Artık yalnızca yürürlükteki mevzuatın madde madde anlatıldığı eğitimler kenara konmalıdır. İşçiler yıllardır bu kanunların sonuçlarını yaşamaktadırlar. Eğitim seminerlerinde işçiler çözüm yolu istemektedirler. Sendikal eğitim semirerleri, işçilerin katılımının teşvik edilmesiyle, sendikal mücadelenin ve işçilerin sorunlarının ve bunların çözüm yollarının tartışıldığı toplantılar haline getirilmelidir. Bugün hâlâ yalnızca mevzuat anlatmakla yetinen bir sendikal eğitim anlayışı ya bu konuda çok acemidir ya da mücadelemizi saptırma konusunda çok ustadır.

Sendika eğitimlerinde hayatını emeğiyle kazanan işçiler önünde konuşma şerefi ancak tüm yaşantısıyla bu işe layık olan insanlara verilmelidir. Bir üniversitede öğretim üyesi olmak, insanları hemen bu şerefe layık kılmaz. Üniversite mensubu olmak her zaman bilimadamı olmak demek değildir. Bilimadamlığı "tarafsızlık" değildir. Çağımızda bilimadamı emekten yana olmak zorundadır. Üniversite mensubu olup sermayeyi savunanların veya işçinin ezildiğidönemlerde hükümetlere hizmet edenlerin sendika seminerlerinde yeri olmamalıdır. Emek ile sermaye arasındaki mücadelede "tarafsızlık" olmaz.

Türkiye sendikacılık hareketi tabandan gelen tepkiler sayesinde arınıyor ve güçleniyor. Türkiye'de işçiler bilinçlendikçe, sendikacılık hareketi de arınacak ve güçlenecek. Gün Dergisi'nin sendikal eğitim alanındaki yayınları, bu bilinçlenmeye ve arınmaya önemli katkılarda bulundu ve daha da bulunacağına inanıyorum.□

Aydın Erol ortak bir simgedir

"Bu sorun yalnızca ahlaki, insani bir sorun değildir. Onların yanısıra ve onlardan çok daha önemli olarak politik bir sorundur. Birliğe en fazla gereksinim duyduğumuz bir dönemde böylesine acı bir olayın ortaya çıkması bizi ortak hasmımıza karşı zayıf düşürebilecek bir şok etkisi yaratmıştır. Solda siyasi çizgiler arasında diyalog, karşılıklı anlayış sorumlu bir biçimde tartışma, ortak hasma karşı ne denli kalıcı sonuçlar üretebilirlerse, tartışmasını bilememek, şiddete başvurmak o denli zarar verici sonuçlar yaratabilir, yaratmaktadır."

SEDAT KARAÇAM

AYDIN Erol'u yitirdik. Artık tanıyanı da tanımayanı da Aydın Erol'un, 12 Eylül öncesinde ve sonrasında binbir türlü kahır çekmiş, nice acıya cesaretle katlanmış, işkenceyi, hapsi, sürgünü yaşamış sevilen bir devrimci, bir sanatçı olduğunu biliyor. Onun sol gruplar arasında başlayan bir tartışmanın kavgaya dönüşmesi sonucunda yaşamını yitirmesi solun tümü için alabildiğine acı bir olaydır. Anısı önünde eğilmeyi bir borç biliriz.

Şimdi hepimizin dikkati böyle bir olayın bir daha yaşanmaması zorunluluğu üzerinde toplanmalıdır. Aksi takdirde devrimci ve dost bir insanın sol içinde uygulanan şiddet nedeniyle yaşamını yitirmiş olmasını sessiz sedasız kabul etmiş oluruz; buna da kimsenin hakkı yoktur.

Şu ya da bu grubu suçlamak yanlış bir hareket noktası olur. Böyle bir çaba açıklayıcılıktan uzak kaldığı gibi, kısır çekişmelere yol açar, birlik zeminindeki çatlakları derinleştirir.

Devrimcilerin, ilericilerin birbirlerine karşı şiddet uyguladıkları ilk olayın bu olay olmadığını hepimiz biliyoruz. Ama bu üzücü olayı solun tümünü ilgilendiren bir olay olarak ele alabilirsek, açık yürekli tartışabilirsek, ortak sonuçlara ulaşabilirsek, Aydın Erol'a olan borcumuzu bir parçacık da olsa ödemiş, benzer facialarının ortaya çıkmasını engellemiş oluruz.

Bu sorun yalnızca ahlaki, insani bir sorun değildir. Onların yanısıra ve onlardan çok daha önemli olarak politik bir sorundur. Birliğe en fazla gereksinim duyduğumuz bir dönemde böylesine acı bir olayın ortaya çıkması bizi ortak hasmımıza karşı zayıf düşürebilecek bir şok etkisi yaratmıştır. Solda siyasi çizgiler arasında diyalog, karşılıklı anlayış, sorumlubir biçimde tartışma ortak hasma karşı ne denli kalıcı sonuçlar üretebilirse, tartışmasını bilememek, şiddete başvurmak o denli zarar verici sonuçlar yaratabilir, yaratmaktadır.

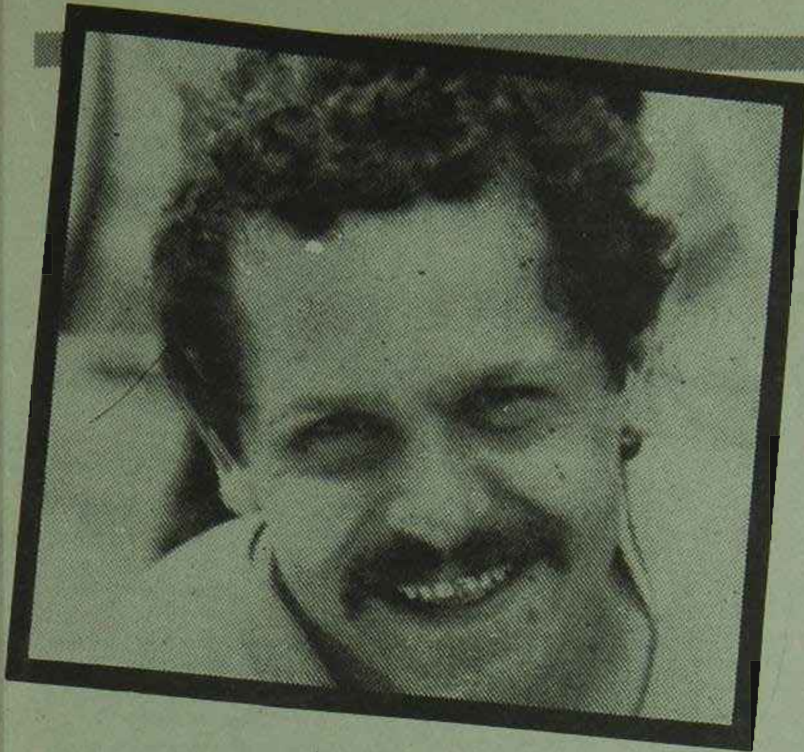
Solda ortak ve yeni bir politik kültürün yaratılması gerekmektedir. Yapıcı bir tartışma ortamı oluşturmak ve ortak politik kültürün öğelerinin neler olacağını hep birlikte bulup çıkartmak zorundayız. Hangi siyasi hareketin politik kültürünün "iyi", hangisinin "kötü" olduğu sorusu değildir bizi ilgilendiren. Amacımız kendimizi sütten çıkmış ak kaşık sayarak, başkalarına vaaz vermek de olmamalıdır. Doğru olan neyse birlikte arayıp bulmalıyız.

Ortak politik kültürümüzün en önemli öğelerinden birisi solda şiddet kullanımına son vermektir. Şimdi şu gerçekleri alt alta sıralayalım:

Şimdiye dek hiçbir sol grup rekabet içinde olduğu bir başka gruba karşı şiddet kullandığı için abâd olmamıştır. Tam tersine şiddet kullanımı geniş bir biçimde kınanmış, karşı şiddeti teşvik etmiş, diyaloğu baltalamış, dayanışmayı acımasızca zedelemiş ve hepimizi ortak hasım karşısında zayıflatmıştır.

Bunca yıldan sonra artık iyice bilmeliyiz ki, sol içinde değişik fikirler varolacaktır; farklı grupların varlığı da bir gerçeklik olarak kabul edilmelidir. Şiddet uygulamak nedeniyle sol grupların sayısı azalmamıştır, azalamaz; olsa olsa daha da artabilir. Her grubun kendi benliğini koruyup geliştirmeye çalışırken, çeşitliliği görmesi, gerçekliği dikkate alması ve ona uygun davranması gerekmektedir.

Elbette ki solda her siyasi hareketin en doğru tutumu, politikayı savunduğunu varsayma, başka grupların görüşlerini eleştirme hakkı vardır. Ancak özellikle günümüzün koşullarında her siyasi hareketin her konuda "gerçeğin sırrına" tek başına erişmiş olduğunu varsayması, başkalarından öğrenecek birşeyinin olmadığını düşünmesi, daha da ileriye giderek "dediğim dedik" olmayı ve diyalogsuzluğu politik bir erdem olarak kabul etmesi sol içi şiddeti teşvik eden bir öğe haline gelmiştir. Gene hemen her grup içinde diyaloğa en fazla kapalı, öfkeye en açık olanların yüceltildiği dönemler yaşanmış, politik kültür bu yönde oluşmuştur. Sol içi rekabetin arttığı, kitle bağlarının zayıfla-

edilebilir.

Bunları söyledikten sonra sözü yeniden Aydın Erol'a getirmek istiyoruz. Sol içindeki şiddet uygulamalarına son vermek ortak bir politik kültüre adım atabilmek için Aydın Erol'u ortak değerler hazinemiz içinde seçkin bir yere yerleştirmek zorundayız. Aydın Erol'u sol içindeki anlamsız çatışmaların son kurbanı, diyalog ve dayanışma döneminin ortak simgesi olarak anabilmek, hem politik görevlerimizin, hem de ona olan borcumuzun girilmesini emrettiği biricik yoldur. □

dığı koşullarda böyle bir politik kültür kendini yeniden ve yeniden üretme olanağı bulmuştur.

Oysa soldaki birlik noktaları ayrılık noktalarına göre kat ve kat güçlüdür. Bu gerçeğin teorik olarak bilinmediği söylenemez; giderek daha fazla dikkate alınıyor olması da son derece sevindiricidir. Öte yandan aynı gerçek pratik içinde hemen her fırsatta yeniden kavranmıştır. Geçmişte faşist terör karşısında omuz omuza gelen ve buna içten içe ya da açık bir biçimde sevinen insanlar değişik gruplardan insanlardı. 12 Eylül sonrasında da işkencehanelerde, hapishanelerde her grup diğerinin varlığına, görüşlerine saygı duyar, aynı zamanda diyalog ve dayanışma için ortak zeminler de yaratabilir. Hapishane koşullarında geçerli olan davranış biçimleri, dostluklar hapishane dışında neden geçerli olmasın?

Yukardaki gerçeklerin de işaret ettiği gibi, "gerçek bizim siyasi çizgimizin mülkiyetindedir + bizim gibi düşünmeyenler ihanet içindedirler, düşman safındadırlar = o halde gerekirse onlara karşı şiddet uygulanabilir" şeklindeki, her gruba göre kurulduğunda "doğru" olabilecek bu basit, basit olduğu kadar da zararlı denklem terk edilmelidir. Böyle bir denklem yerine yeni bir denklem önerecek değiliz. Çünkü gerçeğin karmaşıklığını yansıtmayan, gerçeği kendi bütünselliği içinde yakalamaktan ve yansıtmaktan uzak olan basit denklemler bize fayda yerine zarar getirecektir. Oysa birlikte mücadele etmek gerçeğini her zaman en başa koyarak buna uygun yüzlerce davranış biçimini bulmak olanaklıdır. Zor olan, hemen her durumda kendibenliğini koruyarak birlik zeminini bulabilmek, oluşturabilmektir; gerçek devrimci tutum budur.

Yeni bir politik kültürün oluşturulması gereğinden söz ederken bunun hiç de kolay olmadığını, solda işçi sınıfınınkinin yanısıra, çeşitli sınıfsal kesimlerin ideolojik, politik ve kültürel etkisinin kendisini derece derece hissettirdiğini biliyoruz. Sözgelimi lumpen proletaryanın davranış biçimleri, değer yargıları solda da çeşitli düzeylerde etkili olabilmiştir. Bu tür etkilerin bıçakla kesilir gibi ortadan kalkmayacağının da bilincindeyiz. Ancak ortak kültür içindeki egemen yapı öylesine oluşabilir ki, bu tür etkiler giderek azalabilir; lumpen davranışlar kadrolar arasında hoşgörü, hatta kimi zaman olduğu gibi, gıpta ile karşılanmaz, egemen yapı içerisinde eriyip gider; yanlış ve zararlı davranışlar ayrım gözetmeden politik olarak mahkum

Yanlış bakış açısı, yanlış ittifak arayışı

S. KERİM

GÜN dergisinin Ekim 1987 tarihli sayısında Sinan Tuna imzasıyla "Yanlış Soru, Yanlış Yanıt" başlıklı bir yazı yayınlandı. Yazıda, benim GÖRÜŞ dergisinin Eylül 1987 tarihli sayısında yayınlanan "Burjuvazi Demokrat Olabilir mi?" başlıklı yazım eleştiriliyor. Demokrasi mücadelesinin günümüzdeki hayati önemindeniyle konuya ilişkin bazı açıklamalar yapmayı zorunlu buluyorum.

Konuya girmeden belirteyim ki, Sayın Tuna'nın benim yazımdaki değerlendirmeleri GÖRÜŞ dergisine maletmesini doğrusu yadırgadım. Benim yazım imzalı.

GÖRÜŞ'de, benim görebildiğim kadarıyla solda yer alan ve değişik görüşlere sahip oldukları bilinen pekçok kimse yazıyor. O nedenle imzalı yazılarda derginin değil yazıyı yazan kişinin muhatap alınması gerektiği düşüncesindeyim.

Sayın Tuna sözkonusu yazısında, benim demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde "sosyal demokrasiden ötesini silip attığımı" ifade ediyor ve benim için "yalnızca DYP'nin demokrat olmadığını söylüyor" diyerek konuyu somut bir noktaya odaklaştırıyor. Aslında ben meseleye daha geniş bir açıdan bakmayı denemiştim, ama madem ki sayın Tuna konuyu bu noktada somutluyor, demokrasi ve DYP meselesini açmakta yarar var.

Sayın Tuna DYP'nin, "tekelci sermayenin partisi" olduğunu, "büyük burjuvazinin politikalarını savunduğunu" söylüyor. Bu noktada tamamiyle mutabıkız. Ama sadece bu kadar. Bu doğru tespitlerden hareket eden yazar devamlı DYP'yi savunuyor, "bilimsel sosyalistlerin" DYP ile ittifak yapmalarının gereğini ve önemini vurguluyor.

Sayın Tuna, görüşüne temel olarak, Demirel'in ve DYP'nin 12 Eylül rejimine karşı çıkmasını alıyor. Yazara göre, madem ki DYP 12 Eylül rejimine ve askeri darbelere karşı, bilimsel sosyalistler de aynı karşıtlıklara sahip olduklarına göre DYP ile işbirliği yapılabilir.

Bu sakıncalı bir yaklaşım. Örneğin MHP de 12 Eylül'e karşı çıktı. Yani aynı şeye karşıt olarak biraraya gelmek için yetmez. Böylesi olsa olsa "düşmanımın düşmanı dostumdur" anlayışıyla bağdaşır ki, bu gibi "taktik"ler bilimsel sosyalistlere yabancıdırlar.

Biraraya gelebilmek için "hangi amaçla, ne için?" sorularının da cevaplanması ve tarafların bu cevaplarda anlaşmaları gerekir. İşte bu noktada demokrasinin, tarafların demokrasiden ne anladıklarının önemi ortaya çıkar. Bunun nedeni açık. Çünkü günümüz Türkiye'sinin 1 numaralı sorunu demokrasi. Yani biraraya gelinecekse bunun asgari müştereği, demokratik hak ve özgürlüklerin savunulması, bunlar için mücadele verilmesi olmak zorunda. İşte böyle olduğu içindir ki, başkalarının kapılarını çalmadan önce onların ne olup olmadıklarını belirlemek, planımızın ve programımızın uygulanabilirliği açısından önem taşıyor. Meseleye böyle bakabilmek için bilimsel sosyalist olmaya dahi ihtiyaç yok. Rasyonel olmak yeterli.

Böyleyken benim demokrasi anlayışı açısından burjuvaziyi sorgulamam sayın Tuna'yı bir hayli yadırgatmış. "Değişik burjuva katmanlara ve partilere yaklaşımda sorunu demokrat olup olmadıkları biçimde koymak yanlıştır." diyor. Bu mantığı anlamam mümkün değil. Hem bir parti ile demokrasi için işbirliği yapmaya niyetleneceğim, hem de onun demokratlığını sorgulamayacağım, yani benim niyetimle onun doğası bağdaşır mı diye sormayacağım! Aynı şuna benziyor: Bir iş için İstanbul'dan Ankara'ya gitmem gerekiyor. Ama Haydarpaşa'da bineceğim trenin Ankara'ya gidip gitmeyeceğini sorarsam bu "yanlış" oluyor.

Sayın Tuna DYP'nin "burjuva parlamenter bir rejim istediğini" söylüyor. Bunun aksini iddia eden yok ki. Üstelik bu yeni bir şey de değil. 12 Eylül öncesinde de Demirel burjuva parlamenter bir rejimin başkanıydı. Ama bilimsel sosyalistler dahil tüm demokrasi güçlerinin karşısında —hem de MHP ile kol kola— yeralıyordu ve kimsenin aklının kenarından dahi geçmiyordu demokrasi için AP ile işbirliği yapmak.

Burada sayın Tuna'nın yanıldığı nokta şu: Tekelci burjuvazinin, onun partilerinin demokrat olamayacağı tespiti, bunların illa faşist olmaları anlamına gelmez. Burjuvazi demokrat olmamasına rağmen parlamenter demokrasiyi kural olarak tercih eder, zorda kalmadıkça faşizme başvurmaz. Parlamenter demokrasiyi ise, ya işine öyle geldiği için tercih eder, ya da razı olmaktan başka çaresi kalmadığı için parlamenter demokrasiye katlanır. Yeri gelmişken bu noktaya ilişkin çarpıcı bir örnek vereyim. Fransız faşistlerinin elebaşısı Le Pen B.Britanya muhafazakar partisinin kongresine davet edildi. Tam bu arada Le Pen "İkinci Dünya Savaşı'nda gaz odalarının önemsiz bir detay" olduğunu söyleyerek kocaman bir çam devirdi. Bunun üzerine B.Britanya'da ortalık bir hayli karıştı da, Muhafazakârlar çarnaçar daveti geri çevirmek zorunda kaldılar. Demokrasiye beşiklik yapmış bir ülkede dahi günümüz dünyasında tekelci burjuvazinin ne kadar demokrat olabileceğinin çarpıcı bir örneği değil mi?

Dönelim Türkiye'ye. DYP'nin parlamenter demokrasiyi istemesi yetmez. "Parlamenter demokrasi'den DYP'nin ne anladığını da bil-

memiz gerekir. DYP, parlamenter demokrasiden **hemen münhasıran** "yönetimlerin seçimle gelip seçimle gitmelerini" anlıyor. Oysa biliyoruz, parlamento, burjuva demokrasisinin belki en önemli unsuru ama sadece unsurlarından birisi. Günümüzde burjuva demokrasisini demokrasi yapan çok önemli unsurlar var. Bunlara topluca demokratik hak ve özgürlükler **diyoruz**. DYP'nin seçimler dışında **savunduğu** tek bir hak ve özgür**lük** var mı? Üstelik seçim hakkını bile doğru **dürüst** savunmuyor. Üniversal **seçim** hakkı herkesin **seçme ve seçilme** hakkına sahip olması **demektir**. Oysa ülkemizdeki seçimlere, örneğin solda yer alan partiler**in katılmaları** yasak. Ve DYP bu ya**sağın kaldırılmasını** savunmuyor. Sav**unmaz** da. Çünkü onun temsil ettiği **zümrenin**, tekelci sermayenin **çıkarları** böylesiyle bağdaşmaz. Ya da **alalım** grev hakkını. DYP'nin genel **grev** dahil kayıtsız grev hakkını savunduğunu hiç duyanımız oldu mu? **Örneğin** 1 Mayıs'ın yasak olduğu **nadir** ülkelerden birisi Türkiye. **Neden** Demirel 1 Mayıs üzerindeki ya**sağın** kaldırılmasını savunmuyor?

Örnekleri artırmanın **gereği** yok. DYP, kitlelerin çıkarına olan demokratik hak ve özgürlükler**in** hiçbirini savunmuyor. **Savunmaz** da. Çünkü böylesi tekelci burjuvazinin çıkarlarıyla bağdaşmaz.

Sayın Tuna "bağlaşıklıklar **ya** da işbirlikleri çıkarların aynı ve ortak oluşundan kaynaklanır." diyor. Buna bir diyeceği yok. Ama nasıl oluyor da DYP'nin temsilcisi olduğu tekelci burjuvazinin çıkarları ile bilimsel sosyalistlerin temsilcisi oldukları işçi sınıfının çıkarları "aynı ve ortak" oluyor, bunu anlamak mümkün değil. Diyelim DYP de bilimsel sosyalistler de askeri darbelere ve 12 Eylül rejimine karşılar. Bu kadarı "aynı ve ortak çıkar" oluşturmaya yeter mi? İttifak demek ortak bir örgüt içinde birlikte mücadele vermek demektir. Bunun asgari bir **programı** olur. Programın da belkemiğini temel hak ve özgürlükler oluşturur. Oysa görüyoruz, bu konuda işçi sınıfının tekelci sermaye ile anlaşması eşyanın tabiyatına ters düşüyor. Öte yandan yine biliyoruz ittifak veya işbirliği **gönüllü yapılır. Yani bunu tarafların hepsinin istemeleri zorunludur**. Bu durumda DYP'nin, nasıl olup da genel **grevi, 1 Mayıs'ı**, sol siyasi örgütlenme üzerindeki yasakların kalkmasını, **vb. kapsayan demokratik hak** ve özgürlükler bütününü, dolayısıyla **sol ile ittifakı istiyebileceğine, doğrusu ben akıl erdiremiyorum.**

Bu noktada sayın Tuna DYP'nin sol ile ittifak konusundaki "isteksizliğini" onun "sübjektif tutumuna" yoruyor. Bu nedenle bilimsel sosyalistler **öncelikle** diğer sı**nıf ve tabakaların çıkarlarının ve hedeflerinin nesnel bir çözüm**leme**sini yaparlar. Önerilerini bu çözüm**le**meye dayandırırlar" diyor. Aslında benim yaptığım da tam bu. Ve ben böylesi bir "çözümleme" sonucunda tekelci burjuvazinin, onun siyasi temsilcilerinden birisi olan DYP'nin demokrat olamayacağı yargısına varıyorum. Sayın Tuna ise benzeri bir "çözümleme" sonucu DYP ile bilimsel sosyalistlerin "ortak çıkarları ve hedefleri olduğu"; yargısına varıyor. Bu durumda benim ve sayın Tuna'nın yargılarından hangisinin doğru olduğunu anlayabilmek için onları sosyal pratiğin mihenk taşına vurmak en güvenli yoldur. Ve görüyoruz, tekelci burjuvazinin tutumu, DYP'nin izlediği politika hep benim görüşümü doğruluyor.**

Ama bu gerçek de sayın Tuna'yı ikna etmiyor. DYP'nin bu politikasının, onun "sübjektif tutumundan" kaynaklandığını öne sürüyor. Bundan çıkan anlam şu: Aslında tekelci burjuvazinin ve dolayısıyla DYP'nin çıkarları demokratik hak ve özgürlüklerin geçerli olmasını gerektiriyor, ama onlar bu "objektif" durumun farkında **değil**ler, kendi çıkarlarının nerede **olduğunu** göremiyorlar, onun için **de** "sübjektif" davranıp bilimsel sosyalistlerin ittifak önerilerine itibar etmiyorlar! Objektivite ile sübjektivitenin konumları tersyüz edilmedikçe böyle bir sonuca varılamaz.

Kaldı ki DYP demokratik hak ve özgürlükler konusunda bu günkü konumundan daha ileri de gidebilir. Kendiliğinden, çıkarları gereği demokrat olmakla, **demokrasiye razı olmak** arasında çok önemli nüans vardır. Bugün çalışan geniş kitleleri ilgilendiren **demokratik hak** ve özgürlüklere **hemen** tamamıyla bîgane duran DYP, demokrasi mücadelesi **sürecinde** yol alınmasıyla **birlikte haklar konusunda uzlaşmacı tutumlara** varabilir. Oy desteğine ihtiyacı olduğu için, yığınlarda yükselen **gün**cel talepler ve kamuoyunun baskısı DYP'yi bir kısım demokratik **haklara razı** edebilir, **DYP bunlarla ilgili vaadlerde bulunabilir. Ama bu kadarı da DYP ile bilimsel sosyalistlerin ittifak**, hatta belir**li konularda işbirliği yapmalarına yol açmaz. Olsa** olsa **mevcut** iktida**ra karşı, "muhalefet"** saflarında bir **rezonans** imkanı çıkar.

İşte bugün **Şili'de** solun, **burjuva partilerinin legal** siyaset yapa**madıkları**, göstermelik bir parla**mentonun** dahi bulunmadığı Pinochet faşizmi altında burjuva muhalefete ilişkin **politikasını** böyle bir bakış **açısından** değerlendirmek gerekir. Kaldı **ki Şili** sol**unun bir baş**ka amacı **da, burjuva** muhalefetin Pinochet **ile uzlaşma** eğilimlerini **önlemek için, burjuva partilerini destekleyen kitleyi etkilemek, bu** muhalefetin **faşizmle** uzlaşmacı po**litikasını** teşhir ederek demokrasiden yana olan yığınları saflarına kazanmaktır.

İttifaklar meselesinde taraflardan kaynaklanan sübjektif tutumların olumsuz e**tkisi** olmaz mı? Elbette olur. Örneğin sosyal demokratların, solculara **karşı** itici politi**kaları bunun tipik örneğidir**. Böyle olduğu halde **ben solcularla** sosyal demokratların **demokrasi** mücadelesinde işbirliğini savunuyorum. Çünkü böylesi bir **işbirliğinin objektif toplumsal** bazı var. Şayet ittifaklar meselesinde —sayın Tuna'nın **iddia** ettiği **gibi— sübjektif tutumların** etk**isinde kalıyor** olsaydım, **sosyal** demok**ratlarla** da işbirliğini **reddet**mek ge**rekirdi.**

Sayın Tuna'yı **DYP konusunda** yanıltan faktörlerden birisi, sanırım onun DYP'ye bakış açısı. **DYP'nin** geniş seçmen desteğine **sahip** bir "kitle partisi" **görünümünden** etkilenen sayın Tuna "Çünkü milyonluk üyeleri, taraftarları ve seçmen çevreleri ile burjuva partilerinin de kendine özgü çıkarları vardır. Bu çevre bir sınıf adına iktidar olurken aynı zamanda o iktidarın nimetle-

rinden yararlanır," diyor. Tekelci burjuvazinin çıkarlarını temsil eden bir partinin, çoğunluğu emekçilerden oluşan "milyonlarca seçmeniyle" birlikte iktidara geldiği ve hem seçmenlerin, hem de bir avuç tekelci parababasının "kendine özgü çıkarlar" doğrultusunda hep beraberce "iktidarın nimetlerinden yararlandıkları" görüşleri doğrusu beni hiç tatmin etmiyor. Ayrıca bu görüşlerin bilimsel bakış açısıyla ne ölçüde bağdaştıklarını da okurun yargısına bırakıyorum.

Sayın Tuna, yine DYP'nin "kitle partisi" görünümünden etkilendiği için olsa gerek ittifaklar meselesindeki sınıf çıkarları noktasında olmayacak sonuçlara varıyor. Sözü köylü ve küçük burjuva partilerine getirdikten sonra "Ancak yinelersek bu bilimsel sosyalist partinin gerçekten o sınıfların da çıkarlarını savunmasıyla olanaklıdır" diyor. Sayın Tuna'nın yazısının konusu "köylülükle ve küçük burjuvalarla ittifak" değil. Zaten bu konuda aramızda bir tartışma yok. Sayın Tuna, DYP ile ittifakı savunduğuna göre, yazısının mantığı gereği, —zaten, "yinelersek" vurgusu da bunun kanıtı— yukarıdaki cümlenin DYP ile ittifakı kastettiğini kabul etmemiz gerekir. Oysa DYP'nin "tekelci burjuvazinin partisi" olduğunu söyleyen yine sayın Tuna'nın kendisi. Şimdi sayın Tuna'ya göre DYP'yi ittifaka kazanabilmemiz için, bu partinin temsil ettiği sınıfın, yani tekelci burjuvazinin çıkarlarını savunmamız gerekeceği açıktır. Böyle yapılarak DYP belki ittifaka kazanılabilir, ama ben bunun demokrasi mücadelesinde işçi sınıfına ne kazandıracağını gerçekten kavrıyamıyorum.

Herşey bir yana, çağımızda tekelci burjuvazinin demokrat olmadığını, olamayacağını keşfeden —pek bilindiği gibi— ben değilim. "Demokrasi serbest rekabete gericilik ise tekelci kapitalizme tekabül eder."... "Bu yeni ekonominin, tekelci kapitalizmin siyasal üst yapısı, demokrasiden siyasi gericiliğe değişir" (*) tespitleri, yine bilindiği gibi Lenin'indir. Üstelik bu tespitlerin yapıldığı 1910'lu yıllardan bu yana dünyada olup bitenler, onların doğruluğunu kanıtlamıştır. Böyleyken sayın Tuna'nın bu tespitleri bilmezden ve görmezden gelerek, üstelik Lenin'e atfettiği sözlerle kendine ve yanlış görüşlerine Lenin'i şahit göstermesini bir hayli yadırgadım. O Lenin ki, hayatı boyunca tek burjuva partisi ile dahi ittifakı düşünmemiş, bu konuda tek bir girişimi olmamış!..

Son bir nokta daha... Bizler hünüz kendi aramızda solun bütününü temsil eden ve emekçi yığınları kucaklayan bir sol alternatif yaratamamışken "DYP ile ittifak" konusundaki bu tür polemiklerle, Süleyman Demirel dahil cümle alemi "kendi kendilerine gelin güvey olmakta amma geniş hayalhaneleri var şu solcuların" diye güldürmeyelim. □

Mültecilik sorununa kısa değinmeler

HÜSEYİN ÖDEMİŞ

GEÇENLERDE Yeni Çözüm dergisinde "kendini kurtarmanın bir yolu olarak, mültecilik" sorunu ele alındı, eleştiri ve değerlendirme yapılmaya çalışıldı. Sorunun konuluş biçimindeki yanlışlık ve belirgin subjektivizm, bu konuda birkaç satırla da olsa, değinme gerekliliğini yarattı.

Mültecilik sorunu, ülkemiz solu açısından, 12 Eylül ertesi dönemde belirgin olarak gündeme çıkan bir sorun. Mücedele tarihinin değişik kesitlerinde, gündem olmuş olmasına karşın, yine de en yoğun bir biçimde yakın geçmişte kendini dayatmış, siyasal gündemde yadsınmaz önemde bir sorun olarak yer almıştır.

Yeni Çözüm'de mültecilik sorununa yaklaşım, tekdüze bir mantığın ajitatif bir dille işlenmesinden öte nesnel ve siyasal dayanağı olmayan bir yaklaşım biçiminde. Sanki mülteci konumundaki insanlar yoğun bir biçimde can derdine düşüp, tası-tarağı toplayıp kaçmışlar. Yoğun saldırı döneminde, yaşamlarını her şeyin üstünde tutarak, bunca yıl

Eleştiri boyutunu aşan, genel olarak saldırılarla bir yerlere varmak isteyen mantık dışında hiç bir nesnel mantık böylesi bir fantastik yönelimi üretemez. Sorunu, konulan çerçevede ele alırsak -ki alınamaz- bugün mülteci konumunda olan insanların önemli bir kesimi, gerçekten öne sürüldüğü gibi can derdinde olmuş olsalardı, sınıf mücadelesinde yıllarca bir nefer olarak yer alıp, demokrasi mücedelesini bir adım ilerletmek için kendilerini yurtdışına itecek kadar yoğun bir çabaya girmezlerdi. Kendi köşelerinden, iyi bir gözlemci gibi talimat yağdırmayı yeğleyebilirlerdi.

Ama arkadaşların sandığı gibi olmadı. Önemli bir kesimi sınıf mücedelesinin ön saflarında yer alarak, kitlelere önderlik eden insanlardı. Gerek teorik gerek pratik faaliyetlerde yer alarak, burjuvazi tarafından boy hedef kabul edilmiş ve böyle bir durumda mücadeleyi kucaklamışlardı. Kuşkusuz dikensiz gül bahçesi değildir sınıf mücadelesi. Ancak bir yurt dışına çıkışla her şey bitmez. Demokrasi mücadelesinin sahip oldukları ilke ve değerlerini hiçe sayarak, ihanetin içine batmışlar...

sıcak alanından belli bir süre uzak kalmak, ondan kopmak demek değildir. Mücadeleye ihanet etmek demek hiç değildir.

Eğer ulusal ve sınıfsal mücadele tarihi şöyle bir karıştırılırsa; muzaffer ülke devrimlerinin, önderlerinin yaşamlarının birkesiminin mücadelelerini mülteci konumunda sürdürmüş oldukları ve halklara karşı sorumluluklarını yerine getirmiş oldukları görülebilir. Lenin'in uzunca bir süre (ricat döneminde) bir grup bolşevikle birlikte Paris ve Cenevre'de kalarak, ülke ile sıcak ve canlı bağlarını koruyarak çalışmalarını sürdürdüğü hatırlanmalı. Rusya'nın kalbine kulağını dayayarak hareketi yönetmiştir. Ve bu ülkeler, Ekim devrimine ulaşmada yoğun bir aktivite noktası olmuştur. Iskra, bir dönem ülkede basılma koşulları zorlaşınca, dış ülkelerde basılarak ülkeye sokulmuş, halkların eğitiminde önemli bir misyon üstlenmiştir.

Keza, Küba devrimi önderi Castro, Meksika'da ve ABD'de kaldığı sürece, burada yaşayan göçmenler arasında uzunca süren, yoğun çalışmalar sonucunda, birçok yeni insanı mücadeleye kazanmış ve kazanılan bu insanlardan önemli bir kesimi Küba devriminde motor görevi görmüştür.

Ülkemizde yoğun saldırı döneminde, örgütlü konumlarını koruyarak yurtdışına çıkan devrimcilerden, Filistin devrimi saflarında yer alarak, enternasyonalist dayanışmayı yaşamları pahasına yücelten, siyonizme, emperyalizme ve hertürden gericiliğe karşı savaşımda yer alıp, şehit düşenlerin sayısı hiç de az değildir. Siyonist ve emperyalist işgale ve yoğun gerici saldırılara karşı devrimci bir inançla örnek tavırlar gösteren bu devrimcilere ayrım gözetmeksizin tek çizgide mücedele kaçkını demek, can kaygısıyla kaçtılar demek, bu insanların yaşamları pahasına yücelttikleri mücadeleye, enternasyonalist ruha saygısızlık demek değil midir?

Kendisinemücadeleci, zor koşullarda, siyasal niteliklerden ödün vermeden, mücadeleyi omuzlayan insanlara ise, teslimiyetçi diyen mantığın sonuçta varacağı yer açıktır. Bunu yakalayabilmek için fazla ca uyanık olmaya gerek yok. Biraz nesnel olabilmek yeterli.

12 Eylül'ün yoğun saldırısıyla solun örgütsel darbeler yediği bir gerçeklik. Bu saldırıların en fazla muhatabı ise, mücadele içerisinde aktif olarak yer alan, demokrasi mücadelesini sektirmeden yükseltenler olmuşlardır. Eksiklik ve hataların ağır faturası ödenmiştir. Böyle bir durumda ilk yapılması gereken, örgütlenmede açılan gediklerin, çıkarılan ders ve tecrübelerle doldurulması olmak zorundaydı. Çünkü ciddi bir demokrasi mücadelesi ancak oturmuş, ilkeli bir örgütlenme temelinde yükselebilir. Hedeflerine ulaşabilir. Yapısız, ilkesiz, sistemsiz, örgütsüz hiçbir mücadele verilemez. Bu yadsınmaz bir gerçekken ve bu oluşumun sağlanması için belli bir zamanın gerekliliği ve insanların korunması zorunlulukken farklı yönelimler içerisine girmek ne derece sağlıklı olur. Böylesi yönelim ve çabalar içerisinde olan insanlara "kitleleri saldırılarla başbaşa bırakıp ücretsiz izine ayrıldılar" demek ne kadar nesnel sayılabilir. Bu tür yaklaşımların, kuru bir ajitasyondan öte hiçbir gerçekliliği olamaz.

Siyasal her oluşum, kendi misyonuna uygun siyasal hedeflenmesini gerçekleyebilmek için, dönemin özgün niteliklerine uygun yapılanmaları yaşama geçirmek zorundadır. Üstünde yükselebilecek bir alt yapı oluşturmadan, mücadele hangi zeminde yükselecektir? Ayakları havada mücadele olmaz. Kuşkusuz böyle birdurumda bile derme çatma yanyana gelişlerle görece şeyler yapılabilir. Ancak adı demokrasi mücadelesi olmaz...

Demokrasi mücadelesinin geniş kitleleri kucaklayarak yoğunlaşabilmesi için, içe dönük alt-yapı çalışmaları da, mücadelenin vazgeçilmez bir gerekliliğidir. Bu tür çalışmaları demokrasi mücadelesi dışında tutmak, yadsımak "sessizliğe gömülmek" olarak algılamak doğru değildir. Bu dönemde korumakla yükümlü olunan insanların korunabileceği bir birimde mevzilendirilmesi gerekli olur. Yeni mevzilenen birim yurtdışında da olsa, mücadele kesintisiz sürer.

Mültecilik konumuyla bulunulan alan, temel mücadele alanı olmaması nedeniyle, ülkedeki mücadeleyi destekleyici bir işlev üstlenmek ve ona tabi olup, onun gerekliliklerine uygun biçimlenmek zorundadır. Ülkeyle kurulan sıcak bağlarla mevzilenilen alan bir mücadele üssü durumuna dönüştürülerek, demokrasi mücadelesinin gelişiminde etkin bir güç olarak kullanılır. Kuşkusuz bu durum geçici bir durumdur. Yurtdışının demokrasi mücadelesi içerisindeki etkinliği, ülkedeki yapılar belli bir oturmuşluğa sahip oldukça azalmalı ve buralardaki mevzilenmeler ülkeye kaydırılmalıdır.

Demokrasi mücedelesinde başarının yolu, dönemin öne çıkardığı (bir ölçüde zorunlu kıldığı) taktikleri kullanabilmekten geçer. Birkaç gün sonra herşey olup bitmeyecektir, birkaç ay sonra da. "Bu tesbitten" hareketle, mücadeleye uzun soluklu, sonuç alıcı hazırlanmak gerekir. Kestirimler, kısa soluklu mücadele heyecanından öte, soruna sorumluca üretilen bir yaklaşım değildir. Demokrasi savaşımını yıllarca omuzlayan birçok siyasal oluşuma ve geniş bir yelpazeyi kapsayan devrimci kesime bir çırpıda, basitçe, "teslimiyetçi" damgası vurmak, hesabı kolayca verilemeyecek bir sorumsuzluk örneğidir.

Böylesi sorumsuz yaklaşımlar, ülkemiz demokrasi mücadelesine şimdiye kadar hiçbirşey katmadığı gibi, medet bekleyene de hiçbir şey kazandırmamıştır. Demokrasi mücadelesinin bugün her zamankinden daha fazla sorumlu yaklaşımlara ihtiyacı vardır.

Siyasal ciddiyetten uzak, ilkesiz, sistemsiz atıflarıyla, eleştiri sanılan karalamaları yayımlamak doğru değildir. Programlı, ilkesel, politik bir eleştirel yaklaşımları olmadığı için detaylı bir tartışmayı gereksiz görüyorum. Ancak arkadaşlara öneriyorum: Somut programlı, ilkesel, politik ve seviyeli eleştirilerini belgelesinler ki, öğrenip tartışabilelim. Mücadeleye neler katmış, somut verilerle ortaya koyabilelim.

Türkiye solunun olgunlaşma ve kendini bulma sürecinde böylesi sağlı-sollu uç tavırlarıyla daha çok karşılaşacağız gibi.. Dileğimiz sürecin fazla uzamaması...□

Ekonomik gelişme için tek yol demokratikleşmedir

"Önce ekonomi sonra demokrasi, biçiminde özetlenebilen düşüncenin dayandığı temel, ekonomik gelişmeyle demokrasinin bağdaşmadığı, birbiriyle çeliştiği görüşünün yaygınlaştırılmasıdır. Bu görüşe kitlesel taban bularak demokratik düzenin yerleşmesi engellenmeye, sermayenin katı rejimi ise pekiştirilmeye çalışılmaktadır. Böylesine bir ayrım iktisat politikasını · yalnızca bir teknik olarak göstermeye çabalayarak, uygulanan yanlı politikaların gerçek yüzünü saklamaya yöneliktir."

HÜSEYİN S. CELİLOĞLU

ÜLKEMİZDEKİ egemen tekelci sermaye çevreleri ve müttefikleri "demokrasi" sözcüğünü rahatlıkla kullanabiliyorlar. Ancak bu kavramı çarpıtarak "sermayenin başatlığı" anlamında kullanıyorlar ve bu doğrultuda "insan hakları" da "sömürü hakkı"na dönüştürülüyor. 12 Eylül'den sonra "bizim de kendimize özgü bir demokrasiye" sahip olduğumuz resmi yöneticiler tarafından gururla vurgulanırken, TİSK genel başkanı da lokavt uygulamasının geçici olarak durdurulmasını "insan haklarına karşı" bir davranış olarak nitelendirerek, "işçiler geçmişte bizim anamızı ağlattı, şimdi ağlama sırası onlarda" yargısında bulunuyordu. 24 Ocak kararlarıyla uygulamaya konulan politikanın 12 Eylül sonrasında yoğunluk kazanmasıyla ülkemizdeki kol ve kafa emekçileri sermaye iktidarının ulaştığı düzeyi gördüler, yaşadılar. Kasım 1983 "seçimleri"nden sonraki süreçte otoriter rejimin sivil görüntü altında pekiştirilmeye çalışıldığı, tekelci sermayenin kısıtlamasız başatlığının sağlanması için sermaye lehinde sürekli düzenlemelere gidildiği görülüyor. Söz konusugöstermelikseçimlerden sonra sermaye çevrelerinin ve siyasi iktidarın "demokrasi" sözcüğünü dillerinden eksik etmediklerini, ancak demokrasinin "serbest piyasa" ekonomisi olarak adlandırılan, özünde tekelci sermaye düzeni olan, çerçeve içinde olanaklı kılınabileceğini ideolojik propagandaya dönüştürdüklerini gözlüyoruz. Bu bağlamda ANAP yönetimince vurgulanan "demokrasiye geçiş" deyiminin, "tekelci sermaye düzeni"nin yerleştirilmesi, istikrara kavuşturulması anlamına geldiği açıktır.

"ÖNCE EKONOMİ SONRA DEMOKRASİ"

Kuşkusuz, pekiştirilmeye çalışılan rejimde işçi sınıfının siyasi örgütlenmesine engel olacak önlemler alınmaya çalışılmıştır. 12 Eylül öncesinde de var olan kısıtlamalara yenileri eklenerek egemen sınıfların sorunlarına "çözüm" aranmıştır. Ancak genelde kapitalist sistemde, özelde azgelişmiş, dışa bağımlı kapitalist ülkelerde otoriter rejimler çerçevesinde yapısal nitelikteki ekonomik ve toplumsal sorunların çözülmesi olanaksızdır. Tam tersi bu sorunlar giderek daha da büyümüş, tekelci sermaye lehinde yapılan her düzenleyici müdahale, bizzat siyasi iktidarı yeni açmazlara sürüklemiştir. 12 Mart darbesinden sonra kurulan "İtalya"ya ulaşma hayalleri, 12 Eylül sonrasında G. Kore'ye yönelmiştir. Özlemler çok açıktır: Öncelikle yabancı sermayeye dayalı ekonomik büyüme hızlandırılacaktır. Bu bağlamda emek sömürüsü yoğunlaştırılacak, hızlandırılacak, emeğin mesleki temelde örgütlenmesi güdümlenirken, siyasi örgütlenmesine kesin karşı çıkılacaktır. Bu çerçevede işçi sınıfının müttefiklerinin, bağlı olarak aydınlar ve gençlik kesiminin dolaysız ve dolaylı olarak denetlenmesi söz konusudur. Nitekim daha yeni anayasa oluşturulmadan hukuksal düzenlemelere gidilmiş ve yeni anayasa yönlendirilmiştir. Yaratılan baskı ortamında parlamento dışı muhalefetin giderek güçlenmesi, yeni mücedele yöntemlerinin kullanılması ve işçi sınıfı partilerinin birlik sağlayarak, bütünleşmeye yönelmeleri ve de dış konjonktürün etkisiyle işçi sınıfının siyasi örgütlenmesinin yasallaşması sürekli gündemde tutulmuştur. Söz konusu gelişmeler karşısında siyasi iktidar "işçi sınıfının siyasi örgütlenmesinin yasallaşmasının bir süreç sorunu" olduğunu ve de "ekonomik ve toplumsal gelişmenin belirli bir düzeye ulaşmasından sonra bunun düşünülebileceğini" ihtiyatlı biçimde dile getirmektedir. Bu yaklaşım yalnızca Başbakan Özal ve ANAP üst yönetimi tarafından değil, sağ muhalefet DYP'nin başkanı Demirel ve partinin diğer üst yetkilileri tarafından da belirli ölçüde

benimsenmektedir. Eylül ayındaki halk oylaması öncesi "tam demokrasi" istediklerini belirten eski başbakan Demirel'in "varsa güçleri iktidara gelsinler, 141-142'yi kaldırsınlar" biçiminde özetleyebileceğimiz görüşü, demokrasiden sağ kesimin ne anladığını açıklıkla ortaya çıkarmaktadır.

"Önce ekonomi sonra demokrasi" biçiminde özetlenebilen düşüncenin dayandığı temel, ekonomik gelişmeyle demokrasinin bağdaşmadığı, birbirleriyle çeliştiği görüşünün yaygınlaştırılmasıdır. Bu görüşe kitlesel taban bularak demokratik düzenin yerleşmesi engellenmeye, sermayenin katı rejimi ise pekiştirilmeye çalışılmaktadır. Böylesine bir ayrım iktisat politikasını yalnızca bir teknik olarak göstermeye çabalayarak, uygulanan yanlı politikaların gerçek yüzünü saklamaya yöneliktir.

Teorik düzeyde ekonominin temel sorunlarından biri de etkin kaynak dağıtımı olarak nitelendirilir. Bu bağlamda ihtiyaçlar ile kaynaklar arasında dengenin oluşturulması gündeme gelmektedir. Türkiye'de tekelci sermaye lehine gerçekleştirilen kaynak dağıtımı ülke ekonomisini batağa sürüklemiş, bugünkü sağlıksız yapının oluşmasına yol açmıştır. İzlenen strateji ve uygulanan modeller tekelci sermayenin "ihtiyaçları" ile ülkenin sahip olduğu kaynaklar arasında denge kurmaya yöneliktir. Uygulanan iktisat ve maliye politikaları, bu bağlamda devlet müdahaleciliği kaynak aktarımını düzenlemeye çalışırken, egemen güçleri oluşturan gruplar arasında belirli bir dengeyi kurmayı amaçlamaktadır. Ulusal hasılayı yaratan emekçi kesimler devre dışı bırakılarak, egemen sermaye grupları arasında bir paylaşım mücadelesinin verildiği görülmektedir. Uygulanan politikalar büyük bir **kaynak savurganlığına** neden olmuştur. Şöyle ki, sınai üretim, madencilik ve tarım alanlarında; üretim araçları düzeyinde; emeğin değerlendirilmesinde savurganlık söz konusudur. Yüksek kâr arayışı üretim alanından, parasal ve mali dolaşım alanına dek uzanmaktadır. Devletin sermaye birimi sürecine müdahelesi kamu finansmanıyla gerçekleşmekte, tekelci kesime kaynak aktarımı üretken olmayan faaliyetlerin desteklenmesi sonucunu doğurduğu için istihdam açısından olumsuz etkilerde bulunurken, enflasyonist baskının da artmasına yol açmaktadır. Söz konusu iktisat politikalarının uygulanmasıyla emekçi kesimlerin sürekli ve hızlı biçimde yoksullaştığı, dışa bağımlılığın arttığı, yurtdışına giderek daha fazla kaynak aktarıldığı gözlenmektedir. Sonuçta ülkenin bugünü ve geleceği ipotek altına alınmaktadır.

Boş bir tencere ve onun dolmasını isteyenlere dışardan engellerden biri...

EKONOMİ İÇİN ALTERNATİF: ULUSAL DEMOKRATİK PLAN

Tekelci sermaye ve müttefikleri sömürü çarkının yoğunluk kazanması ve hızlanması doğrultusunda işçi sınıfı ve bağlaşık güçlerin siyasi örgütlenmesini engellemeye, yasal platformların dışına itmeye çalışmaktadırlar. Ulusal hasılayı yaratan emekçilerin sendikal ve siyasi haklarının somut olarak savunulması, seçenek iktisat politikalarının gündeme getirilmesi tekelci sermayenin antidemokratik uygulamalarını mutlak olarak engelleyecektir. Demokratik mekanizmalar çalışmaya başladığında ekonomiye ilişkin gerçeklerin kitlelere açık seçik açıklanabilmesi, böylece tekelci sermaye yanlısı politikaların toplumca nasıl ödendiğinin ortaya çıkarılması olanaklı kılınacaktır. Burada vurgulanması gerekli önemli bir nokta ise, bazı egemen güç odaklarının isteğine bağlı olarak yasal kısıtlamaların kaldırılmasının veya sürüncemede bırakılmasının söz konusu olmadığıdır. Otoriter düzenlemelere son verilmesi gündemdeyse, bunun nedeni ülkedeki demokratik güçlerin etkin olmasıdır. Demokratikleşme bu güçlerin mücadelesiyle olanaklı olacaktır. Bu bağlamda ekonominin demokratikleştirilmesi, demokratik karar mekanizmalarının ve yapıların oluşturulması, emekçi kesimler yararına düzenlemelere gidilmesi ekonomiye devingenlik kazındırdığı ölçüde ekonomik gelişmenin anahtarı olacaktır. Bir başka deyişle soyut demokrasi istemi ve özlemi söz konusu değildir. İktisadi kararların oluşması ve etkinlik kazanmasında demokrasi somut bir yere sahiptir. Tekelci sermayeye kaynak aktaran antidemokratik iktisat politikalarına tek seçenek antitekelci, dış bağımlılığı ortadan kaldıran, geniş emekçi kesimlerin toplumsal ihtiyaçlarını karşılayan bir strateji ve modele dayalı bir iktisat politikasının uygulanmasıdır. Bu iktisat politikasının en önemli niteliği demokratik olmasıdır. Bu çerçevede ekonomik haklar; ekonomik güvence ve eşitlik hakkı, demokratik işyeri ve çalışma hakkı, toplumun geleceğini demokratik olarak belirleme hakkı ve de daha yüksek yaşam düzeyine sahip olmak hakkı ana

▶31. SAYFADA SÜRÜYOR

BKP Politbüro üyesi, Daniel Fedrigo

'Yalnız değilsiniz ve yeneceksiniz, çünkü davanız haklı..."

"Güvenlik güçleri, Behice Boran'ın kişiliğinin ve ideallerinin halk arasında sahip olduğu büyük desteği engellemeye, sonra frenlemeye ve saklamaya kalkıştılar. Yürüyüşte ve cenazenin toprağa verilişinde on binlerce kişinin bulunması, hükümetin halktan gelen kararlılık ve cesaret karşısındaki yenilgisinin apaçık kanıtıdır."

Daniel Fedrigo, 1950'de doğdu. 7 Kasım 1977'de, Ekim Devrimi'nin 60. Yılı nedeniyle, Belçika Komünist Partisi'ne üye oldu. Şubat 1978'de, Huy-Waremme Federal Komitesi'ne girdi. Aralık 1978'den beri Federal Komite üyeliğine seçiliyor. Kasım 1983'den beri Federal Sekreterya, Ocak 1985'den beri Mali Denetim Komisyonu üyesidir. Ocak 1987'den beri de, Huy Waremme Federal Başkanıdır. 1983-86 arasında Gençlik Politik Çalışma Grubu Başkanı ve gençlik örgütleriyle ilişkiler sorumlusu. Haziran 1986'dan bu yana da BKP Politbüro ve Ulusal Sekreterya üyesi.

□Cenaze törenine katılma fırsatı bulduğunuz TİP Genel Başkanı Behice Boran'ı tanıyor musunuz?

□Behice Boran partim tarafından iyi tanınıyordu. Onunla 1982'de şahsen tanışma fırsatım olmuştu. TİP ile TKP'nin birleşmesi Brüksel'de ilan edildiğinden, Boran'ın, partisinin militanı, temsilcisi ve genel başkanı olarak yorulmak bilmez bir biçimde mimarlığını yaptığı bu son derece önemli olayı partimin çok yakından izlediğini takdir edersiniz. TİP ve TKP'nin verdiği örnek, onu, Türkiye komünist ailesinin ve uluslararası komünist hareketin önde gelen bir kişiliği yapıyor.

□Hükümetin törene ilişkin tutumunu nasıl karşıladınız?

□Türkiye vatandaşlığından çıkarılan Behice Boran'a Ankara Meclisi'nin gösterdiği saygı, iktidarın çelişkileri, dolayısıyla da Türkiye'de durumun değişmesi açısından bana anlamlı geliyor. Halktan gelen güçlü demokrasi baskısını yok saymak, hükümet açısındansa, kısmen ve tedricen olsa da bu baskıya boyun eğmemek güç. Kuşkusuz buna Başbakanın, daha fazla demokrasiden yana birkaç sesi önümüzdeki seçimlerde yanına çekme arzusunu da eklemek gerekiyor. Göründüğü kadarıyla, ne aynı politik düşünceye ne de duruma ilişkin aynı anlayışa sahip değil gibi görünen Ankara Emniyet Müdürü ile İstanbul polis kuvvetlerinin kanısı bu değil.

□BKP olarak, Boran'a yapılan törende temsil edilmenizi nasıl değerlendirdiniz?

□Partim açısından, Behice Boran'ın cenaze töreninde bir politbüro üyesiyle temsil edilmek önem taşıyordu. Bir yandan Brüksel'e getirilen cenaze bizleri derinden etkilemişti. Öte yandan Fransız Devrimi'nden beri demokratik özgürlüklerin korunmasına geleneksel olarak bağlı olan komünistler ve Avrupa Topluluğu üyeleri olarak, demokrasinin yeniden inşasına kendi taşımızı gözle görülür bir biçimde taşımak istiyorduk. Nihayet, Türkiye'nin komünist ve demokratik güçlerinin savaşımı ve sınırsız cesareti ile uluslararası dayanışmayı yerinde kanıtlayabilirdik. Bize gösterilen karşılama ve ağırlama yanılmış olmadığımızı kanıtladı.

□İstanbul'daki törende yapılan çeşitli engellemeleri nasıl karşıladınız

□Güvenlik güçleri, sözkonusu olan bir cenaze töreni olmasına karşın, kaygı veren bu tutumla Behice Boran'ın kişiliğinin ve ideallerinin halk arasında sahip olduğu büyük desteği engellemeye, sonra frenlemeye ve saklamaya kalkıştılar. Yürüyüşte ve cenazenin toprağa verilişinde on binlerce kişinin bulunması, hükümetin halktan gelen kararlılık ve cesaret karşısındaki yenilgisinin apaçık kanıtıdır.

□Törenin sonuçlarını değerlendirir misiniz?

Daniel Fedrigo Boran'ın cenazesinde, diğer konuklarla birlikte. (Ortada, sakallı görülen.)

□Behice Boran'ın cenazesi Türkiye'de demokrasi savaşımı açısından çok önemli bir aşama olmuştur. Bu aşama, örgütlü, güçlüklere ve yasaklamalara karşın birkaç saat içinde on binlerce kişiyi harekete geçirmeye muktedir, güçlü bir halk hareketinin yığınsal bir biçimde belirmesi ve gözler önüne serilmesidir.

□Avukatların savunma hakları açısından, Türkiye ile ülkeniz arasında bir karşılaştırma yapar mısınız?

□Belçika'da da avukatlar politik yaşama katılırlar; çok sayıda avukat parlamento üyesidir. Elbette ki, Türkiye'dekinden daha az riske maruzdurlar ve her yurttaş bir kamu mahkemesinde yargılanma ve suçlama dosyası olan bir savunma hakkına sahip olduğundan, genellikle,

savundukları kişilerle gizli anlaşma yapmakla suçlanmazlar. 1940-44 arasındaki faşist işgal sırasında durum böyle değildi ama, o ülkenin kurtuluşundan sonra savunma hakları eski durumuna getirildi.

□TİP ve TKP'nin birleşmesi üstüne düşünceleriniz...

□Demokrasi ve ilerleme güçlerinin çabalarını birleştirme özelliğini taşıdığı için, TİP ve TKP'nin birleşmesi, partim tarafından çok olumlu karşılandı. Belçika'da sloganımız "Birlikten kuvvet doğar" dır. Bu aynı zamanda marksist bir slogandır.

□İstanbul'a gelirken nelerle karşılaşacağınızı düşünüyordunuz?

□Cenazeden önce, cesur ama, çok cüretkâr bir eylemin sözkonusu olduğu kanısındaydık. Halktan gelen desteğin ulaştığı başarı, İstanbul'a geldiğim akşam formüle ettiğim olumlu değerlendirmemi güçlendirdi.

□Türkiye ile dayanışma konusu için neler söyleyebilirsiniz?

□Avrupa'da Türkiye'li ilericilerin inatla yürüttükleri savaşım bizde her zaman destek görmüş ve hayranlık uyandırmıştır. Politik göçmenler açısından Türkiye'de demokrasi mücadelesiyle bağlantı hep ortadaydı. Bize göre, bu savaşımı genişletmek ve tüm Türkiye ve Avrupa demokratlarının savaşımı yapmak gerekmektedir. Bu, özellikle Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na üye olma talebinden beri, üstesinden gelinemez bir iş olmaktan uzaklaşmıştır.

□Nâzım Hikmet ve Yılmaz Güney'in yurtlarına getirilmeleri konusunda...

□Nâzım Hikmet ve Yılmaz Güney Belçika'da tanınıyor. Yılmaz Güney'in birçok filmi televizyonda baştan sona gösterildi. Nâzım Hikmet'in şiirlerinden yapılan afişlerse, 1970'li yıllardan beri basılmakta ve satılmaktadır. Ancak, ister ünlü olsun ister olmasın, herkesin doğduğu toprakta gömülme hakkının olduğu düşüncesindeyiz.

□Avrupa kamuoyu ülkemizdeki düşünce suçlarını nasıl değerlendiriyor?

□Naziler ile faşistlerin birkaç mirasçısı dışında, Avrupa Parlamentosu'ndaki hiçbir parlamenter grup, Türkiye ya da başka bir yerde düşünce suçunun sürmesini savunamaz. Bu, demokrasiyi, dolayısıyla da parlamentoda temsil edilmenin meşruluğunu inkâr etmek olur.

□Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na üyeliği...

□Karar vermesi gerekenin halklar olduğu düşüncesindeyim. Avrupa Topluluğu halkları, topluluğa üye olmak isteyen ülkelere demokrasiye saygı koşulları koyma hakkına sahip olsalar da, kimse Türkiye halkları yerine karar vermez.

□Türkiye halkına ayrıca bir mesajınız var mı?

□Türkiye komünistlerine, ilericilerine ve demokratlarına mesajım şudur: Demokrasi ve ideallerinizi için savaşıma devam ediniz. Uluslararası dayanışma kendisini ortaya koymuştur ve koymaya devam edecektir. Yalnız değilsiniz ve yeneceksiniz, çünkü davanız haklı. Birliği koruyun. Hiçbir şey, hiç kimse sizi durduramayacaktır.□

29. SAYFADAN SÜRÜYOR

başlıkları altında toplanabilir. **Ulusal Demokratik Plan** bu hakların somutlaşmasını sağlayan temel araç olarak düşünülmelidir.

Plan toplumun karar alma özerkliğini sağlayan bir araçtır. Nitekim demokratikleşmenin sağlanmasında, bağlı olarak planın oluşmasında **demokratik katılım** üzerinde durulması gerekli olan temel kavramlardan biridir. Katılım işyerindeki en alt birimden en üst birime dek sağlanmalıdır. Özellikle emekçi katılımının kamu kesiminde yoğun ve yaygın olması kaçınılmaz gözükmektedir. Katılım yalnız ücret ve çalışma koşullarının saptanması, mesleki eğitim konularıyla sınırlı olmamakta, üretim hedeflerinin belirlenmesini, yatırım ve istihdam alanlarını da kapsayacaktır. Antitekelci demokratik bir plan çerçevesinde gerek özel gerekse kamu işletmelerinde çalışanların her düzeyde ve her karar aşamasında katılımı **sosyal etkinliğin** artmasını, savurganlığın önüne geçilmesini, en verimli alanlarda yatırımların gerçekleşmesine yol açacağı için ulusal hasılanın artmasını, verimliliğin yükselmesini istihdam hacminin genişlemesini, enflasyonun hızla aşağı çekilmesini sağlayacaktır. Demokratik katılımın sağlayacağı demokratik denetimle toplumsal yararı önplana alan sosyal etkinliği yüksek bir kaynak dağıtımı ekonomik ve toplumsal gelişmeyi mutlaka sağlayacaktır.

Demokrasi soyut bir kavram değildir. Demokrasi belirli aralıklarla, kısıtlamalar altında sandık başına gitmek değildir. Kısıtlamalar kaldırılsa bile yalnızca oy kullanmak demokrasi değildir. Demokrasinin işlerlik kazanabilmesi için işçi sınıfı ve bağlaşık güçlerin kısıtlamasız siyasi örgütlenmesi gereklidir. Tüm kurumsal ve siyasi engellerin temizlenmesi gereklidir. Toplumun demokratikleşmesi için bunlar atılması gerekli yaşamsal adımlardır. Ancak bu ilk adımlar yeterli olmayacaktır. Ancak demokratikleşmeyi engelleyen en önemli engeller ortadan kaldırılmış olacaktır. Nitekim böylelikle toplumun tüm kurum ve birimlerinde demokratikleşme süreci başlayabilecektir. Demokrasi işledikçe toplumsal ve ekonomik gelişme hızlanacaktır. □

Mühendis ve mimar odaları genel kurulları

Birlikte olabilmenin somut bir alanı

"1988 yılı, TMMOB ve odalar için bir yenilenme yılı olmalıdır. Olumlu süreçlerin başlangıç yılı olmalıdır. Yaklaşan genel kurullar canlı, üretken, katılımın arttırıldığı, sorunların somut ve gerçekçi olarak ele alındığı ve aynı anlayışla çözüm arandığı, birlikte güçlü adımların atıldığı, birlikte olabilmenin coşkusunun yaşandığı mücadele alanları olmalıdır."

AHMET GÜNDÜZ

1954 yılında kurulan TMMOB ve bağlı mühendis ve mimar odaları, değişik süreçler yaşayarak bugüne ulaştılar. Bugün de ülkemizde önemli bir kesimi ve potansiyeli oluşturan mesleki ve demokratik kitle örgütü olarak TMMOB ve bağlı odaların tüm kısıtlamalara, olumsuzluklara karşın önemli işlevleri ve görevleri bulunuyor.

Görevleri belirleyebilmek, yerine getirebilmek ve işlevselliğini arttırabilmek için gerekli değerlendirmeleri yapmak, olumluluk ve olumsuzlukları ortaya çıkartmak ve bunlarda belirli bir görüş birliğine ulaşmak da kaçınılmaz bir gereklilik olarak görünüyor.

1980 öncesi döneme baktığımızda görünürde belirli bir hareketlilik ve canlılık taşıyan, özündeyse ciddi sorunlar içinde bocalayan, kitlesiyle bağları güçlü olmayan, kadrolaşma ve kurumsallaşmasını sağlayamayan, işlevlerini yerine getiremeyen bir örgütlenme görüldüğünü açıksözlülükle belirtmek gerekir.

Ayrıca, "egemen olma" ve "kullanma" gibi yanlış tavır ve davranışların, örgütlenme konusunun eksik ele alınmasının ve sonuç almayı hedeflemeyen kısır tartışmalara düşülmesinin de zaaf noktaları olduğunu bilmek gerekir.

Ancak tüm bu olumsuzluklara karşın şunu da saptamak gerekir ki, TMMOB ve bağlı odalar bir mesleki demokratik kitle örgütü olarak, baskı grubu olma niteliklerini belirli ölçüde sürdürmüş ve toplumsal muhalefet içinde bu oranda yerlerini almışlardır. Kuşkusuz bu durum, tabanlarında yer alan örgütlü davranma alışkanlığı kazanmış bilinçli ve öncü grupların varlığından kaynaklanıyordu.

Odaları yeni bir dönem içinde, yeni görevler bekliyor.

1980'DEN SONRA YAŞANANLAR

1980 sonrası yaşanılan dönemde toplumun değişik kesimlerini örgütleyen tüm demokratik örgütler gibi, TMMOB ve bağlı odalara da ağır baskı, ekonomik yoksullaştırma, anayasa ve yasalarda yapılan değişikliklerden ve depolitizasyon politikalarından ağır biçimde etkilenmişler, kapatılmamışlar ama, iç sorunlarıyla boğuşmak zorunda kaldıkları bir duruma sokulmuşlardır. Bu durum, 1980 öncesinin yukarıda sayılan olumsuzluklarıyla ve örgütlü grupların varlıklarının zayıflaması nedeniyle geri çekilmeleri sonucuyla birleşince, ortaya daha da karanlık bir tablo çıkmıştır.

Bu olumsuz ortamda örgütlülüklerini belirli ölçüde koruyabilen güçler de özellikle 1980-1983 yılları arasında, ancak odaların varlıklarını koruma ve kabul ettirme savaşımı verebildiler. 1984 yılından başlayarak, göreceli olarak daha uygun duruma dönüşen koşullarda, çalışmalar belirli ölçüde hızlanmış ve katılım artmışsa da, her anlamda belirli bir düzeye ulaşılamayışı, olumsuz durumda önemli sayılabilecek bir iyileşmeyi getirmedi. Yoğun parasal sorunlar da TMMOB ve bağlı odaların yaşama uğraşı veren bir kurum durumuna düşmelerinde önemli bir etken oldu. Bu durum daha da içe kapanmayı, daralmayı ve istemeden de olsa olumsuz piyasa kavramlarıyla düşünerek, çözüm üretme çabalarını doğurdu. Üstelik yapılan yasal değişikliklerin yanı sıra, tabanı oluşturan kitlenin uygulanan ekonomik politikalardan ve depolitizasyondan ideolojik ve politik olarak en çok etkilenen kesimlerden biri olması da olumsuzluğun pekişmesinde belirli bir rol oynadı.

NE YAPILMALI? BİR PROGRAM ÖNERİSİ

Yaşanılan bunca deneyden sonra olumlu ve ileriye dönük dersler çıkartıp, **merkezi-demokratik işleyişini kurarak üyelerinin mesleki-demokratik-ekonomik sorunlarına, gereksinmelerine ve istemlerine gerekli yanıtlar vere-**

bilen ve böylece onlarla canlı bağlar kurarak, çalışmalarının etkinliğini ve katılımı arttırmış, mesleki uzmanlık alanlarında ülkenin ve halkın yararına görüşler üreterek kamuoyuna ulaşmış ve demokratik toplumsal muhalefet içinde etkin biçimde yerini almış bir TMMOB, tüm ilgili kişi ve grupların ortak özlemi ve istemi olmalıdır. Öyleyse bu durumda öncelikle, her türlü özveriyi göstermiş bulunan mevcut kadrolar arasında ortak noktaları öne çıkaran, karşılıklı hoşgörü ve özveriyi içeren bir anlayışa dayanan, **temel sorunların çözümü için ortak bir programı hedefleyen bir diyalog gerekli ve zorunludur.** Bu gerekliliğin ve zorunluluğun yerine getirilmesiyle, güçler arasındaki yakınlaşma artacak, birliktelikler ve ortak davranışlar gelişecektir. Bu nedenle önyargılı tutumların aşılması, önceki yıllara dayanan kemikleşmelerin hızla giderilmesi gerekmektedir.

Bu anlayışla, kısa ve uzun erimli hedefleri içeren bir programın geliştirilmesi ve üzerinde görüş birliği sağlanmasının, tüm çalışmaların güvencesi olacağını söylemek kehanet olmayacaktır. Ancak programın da bir ilk adım olduğu unutulmamalı. Programın kendisi kadar yaşama geçirilmesi de önem taşıyor. Bir sürecin karşılığı olan tüm bu evrelerde vazgeçilmez temel öğe, onları oluşturan ve uygulayanların bilinçli ve iyi niyetli yaklaşımlarıdır. Aşağıda yer alan, ortak bir programa temel oluşturacak sorunlar, öneriler ve hedefler böylesi bir anlayışla ele alınmalıdır.

1. Amaç ve Hedeflerin Belirlenmesi

Geniş kapsamlı ve üretken bir durum değerlendirmesi yapılarak amaç ve hedefler belirlenmeli, öncelik sırasına sokulmalı. Kaynaklar ve güçler dikkate alınmadan saptanacak erişilmez ya da kalıcılığı sağlanamayacak hedeflerden kaçınılmalı. Konulan hedeflerde örgütün bütünü ve özellikleri gözetilmeli, birimlerin desteği kesinkes alınmalı. Somut ve gerçekleşebilir alt programlar, bu konuda birer araç olacaklardır.

2. Örgütsel Yapı

Örgüt içinde yıllar boyunca oluşmuş deneyimli kadrolar, bilgi birikimi, olumlu ve sahip çıkılması gerekli demokratik gelenekler hala belirleyicilik taşımaktaysa da, örgütsel yapılanmadan kaynaklanan aksaklıkların olduğu açıktır.

Bu nedenle, katılımı özendirici ve kolaylaştırıcı, ortak çalışmaları sağlayıcı örgütsel araçlar geliştirilmeli, TMMOB üst yönetiminin mevcut örgütlenme biçiminden kaynaklanan bugünkü hantal yapısı giderilmelidir. Bu amaçla yapılması gereken yasa ve yönetmeliklerdeki değişikliklerin neler olabileceğinin tartışılmasının zamanı gelmiştir. Bu konuda benzeri sendikal ve mesleki örgütlenmelerin incelenmesi önemli ipuçları sağlayacaktır.

3. Tabanın Yapısı

TMMOB'yi oluşturan kitlenin ortak özellikleri (gelir durumları, toplumsal konumları, üretime katkıları gibi) oldukça fazla olmasına karşın, farklı sınıfsal yapıdaki kesimleri barındırdığı da bir olgudur.

Mühendis ve mimarların zaman içinde uğradığı değişiklikler (bilimsel ve teknik gelişim, uygulanan ekonomik politikalar gibi etkenlerden kaynaklanan) ne bu kesimin üst örgütünce ne de alt örgütlerce bilinmiyor, dolayısıyla da bilinçlere çıkartılamıyor. Oysa bu konu üyelere ulaşmada, istemlerinin bilinip yanıt verilebilmesinde çok önem taşıyor. Bu nedenle, yapılacak ya da yaptırılacak bilimsel çalışmalar, tartışmalı toplantılar ve süreli soruşturmalar, gerekli verilerin toplanmasını sağlayacakları için önemli birer araç niteliğindedirler.

4. Kaynakların Belirlenmesi, Yatırımların Hedeflere Yönlendirilmesi

TMMOB'nin bütününün küçümsenmeyecek insan gücüne ve maddi kaynaklara sahip olduğu biliniyor. Ancak bu kaynakların yeterince açıklıkla bilinmemesi, organize edilememesi kaynak kaybı yaratıyor. Kaynakların tek merkezde toplanması ya da alt birimlerce istenildiği gibi kullanılması yerine, ortak hedefe belirli bir görev bölüşümü çerçevesinde yönlendirilmesi esas alınmalıdır.

5. Kurumsallaşma ve Varlığın Duyumsatılması

TMMOB ve bağlı odalar, ancak üyelerle bağlarını güçlendirdikçe, üyelerle örgüt birimlerinin birbirlerine olan gereksinmelerinin ölçüsü ve niteliği olumluya doğru arttıkça, kamuoyunun ilgili konularda başvuracağı ilk yer konumuna geldikçe, kısaca kurumsallaştıklarında elbette daha güçlü olacaklar. Bunun da gösterilen etkinliklerin sürekliliğinden geçtiği açık. Oysa yönetimler iki yıllık sürelerle değişiyorlar. Bugünkü örgütlenme ve çalışma biçim ve yöntemleriyle bu sorun çözülemiyor. "Bilimsel Mesleki Komiteler" biçiminde ele alınacak bir çalışma yöntemi önemli bir araç olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bilimsel araştırmalar, kurultaylar, danışmanlık hizmetleri, yasalarla temsil yetkisi verilmiş kurumlarda yetkin bir biçimde temsil edilebilmek gibi görevler ciddi, üretken ve örgütlü çalışmalara gereksinme duyuruyor. Alt uzmanlık sektörlerinden ana sektörlere, alt birimlerden TMMOB merkezine değin gelişen bir çalışma programı çerçevesinde nitelikli çalışmalar ortaya konabilir.

Varlığın duyumsatılması konusunda önemli bir araç da amacı net olarak belirlenmiş, kalıcılığı için gerekli çalışmalar yapılmış bir yayın organıdır.

Ayrıca tabanda boşluğu duyulan hizmetlerin kalıcı ve nitelikli kurumlaşmalar aracılığıyla sunulması da önemlidir. (Mühendislik Eğitim Merkezi, Bilimsel Çalışma Ödülleri gibi.)

6. Çalışma Düzeni ve Profesyonel Kadrolaşma

Gerek TMMOB gerekse odaların çalışma düzeni nitelikli kadrolaşmayla sağlanabilir. Kadrolaşma bürokratlaşma olarak değil, uzmanlaşma ve tam gün çalışma olarak anlaşılmalı. Böylesi bir çalışma, profesyonel kadrolaşma demektir. Bu aynı zamanda kurumsallaşabilmenin de temel noktalarından biridir. Profesyonelleşmenin maddi kaynak gerektirmesi önemli bir sorunsa da, aşılmasının çeşitli yolları bulunabilir.

Üyelerin çalışmalara katılımı ise çeşitli biçimlerdeki örgütlenmeler yoluyla ve gönüllülük temelinde değerlendirilmelidir.

7. Demokratik İşleyiş ve Merkezi Yapının Güçlendirilmesi

Tüm TMMOB birimlerinde demokratik işleyiş, ortak davranış ve anlayış temel alınmalıdır. Oda birimlerinin kendilerini seçen üyelerine ve üst organlarına olan sorumlulukları, görevleri ve yetkileri birbirinin karşısına konulmamalıdır. Bunların diyalektik bir bütünlük oluşturduğu gözden kaçırılmamalı.

Odaların güçlenmesinin TMMOB'nin, TMMOB'nin güçlenmesinin odaları güçlendireceği akıldan çıkarılmamalı.

8. Mesleki Sorunlara Dayalı Çalışma

Son yıllardaki bazı çalışmaların da ortaya çıkarttığı gibi, somut mesleki konularda yürütülen yaratıcı ve üretken çalışmalar, gerek oda tabanını harekete geçirmek gerek kamuoyunda yankı yaratabilmek için çok önemli araçlar olmaktadır.

Ayrıca bu çalışmaların depolitizasyon politikalarının kitlelerde oluşturmayı belirli ölçüde başardığı "sorunlara ilgisizliğin" ve "çaresizliğin" giderilmesindeki katkısını ve egemen güçlerin serbestçe at oynatabildikleri ekonomik ve politik ortam gözönüne alındığında, demokrasi mücadelesinin genişletilmesi açısından da taşıdığı önemi unutmamak gerekir.

9. Yasal Düzenlemeler

1980 sonrası anayasa ve yasalarda yapılan değişiklikler, bilindiği gibi, TMMOB ve odaların işlevlerini enaza indirmeye, içlerini boşaltmaya yönelik oldu. Kamu kesiminde çalışanların üyelik zorunluluklarının kaldırılması, mesleki denetim uygulamasına son verilmesi, dernekler yasasına tabi olma durumu, genel kurulların demokratik yapıların yok edilmesi gibi düzenlemeler hep bu amaca yönelik uygulamalar.

Bu durum bizim, demokratik mevzileri daha ileri hedeflerde kazanmayı başa koymamızı ve bu konuda hazırlıklı olmamızı gerektiriyor.

SONSÖZ

Yukarda ana hatları ile ortaya konulan sorunlar-öneriler-hedefler, etkin bir TMMOB için, yapıcı bir tartışma ortamında ele alınabildiği ve geliştirilebildiği oranda **ortak bir çalışma programının** da yollarını açacaktır.

1988 yılı, TMMOB ve odalar için bir yenilenme yılı olmalıdır. Olumlu süreçlerin başlangıç yılı olmalıdır. Yaklaşan genel kurullar canlı, üretken, katılımın arttırıldığı, sorunların somut ve gerçekçi olarak ele alındığı ve aynı anlayışla çözüm arandığı, birlikte güçlü adımların atıldığı, birlikte olabilmenin coşkusunun yaşandığı mücadele alanları olmalıdır. □

Oğuz Oyan - Ali Rıza Aydın

İstikrar Programından Fon Ekonomisine

Teori Yayınları

ANAP hükümeti bir "fon ekonomisi" oluşturacak kadar yoğun bir biçimde fonlara başvuruyor. Bunun en temel nedeni, kaynak tahsisi mekanizmasının başında olan yönetimin, toplumda iktisadi/siyasi güç dengeleri üzerinde daha belirleyici bir rol oynamak istemesidir. Ayrıca fonlarda, iktidarın dayandığı sermaye kesiminin bazı çevrelerinden uygulanan ekonomik politikaya eleştirel seslerin yükselmesi gemlenmek isteniyor.

Fon ekonomisini kendi içinde enine boyuna inceleyen, kamu ekonomisi ve genel ekonomiyle içsel etkileşimlerini sergileyen, uygulanan istikrar politikalarıyla bağlantılarını vurgulayan ve 171 fonu kapsayan bir araştırma ilk kez yayınlanıyor.

Yazarlara göre fonlar, "giderek kamu ekonomisinin yardımcı müdahale araçları olmaktan çok, sistemin kendisini tanımlamaya başlamışlardır. İstikrar programında yeni bir birikim tarzına geçişin nesnel/öznel dayatmaları sürerken, bu programın terk edilmesi halinde dahi yaratılan fon ekonomisi kalıcı olmaya aday gözükmekte ve kalıcılığını pekiştirecek özelliklerini hızla yerleştirmektedir."

Nasıl bir demokrasi istiyoruz?

Server Tanilli

Amaç Yayıncılık

TÜRKİYE'de hemen herkes demokrasiden yana. Herkesin demokrasiden yana olduğu bir ortamda, demokrasinin gerçek dostları ile düşmanlarını seçmek güçleşir biraz; ama yine de mümkündür bu ve gereklidir de.

Nedir ölçütler?

Bu kitap, çağımızın gerçeklerinin yanı sıra, 200 yıla yaklaşan "Aydınlanma" hareketimizin verilerinden yola çıkarak, bunları saptamaya çalışıyor. Türkiye'de demokrasinin yeniden kurulması kavgasında, temel doğruların altını bir kez daha çizerken, kendimize özgü sorunlarımızı da belirtiyor.

Nasıl bir demokrasi istiyoruz?

Belki hiçbir soru bu denli önemli değil ülkemizde; ve hiçbir sorunun yanıtı da bu kadar sorumluluk gerektirmiyor. Yalnız bugünümüzü değil, geleceğimizi de bu soruya vereceğimiz yanıt belirleyecek; yurtseverliğimizin, ondan da öte insan yanımızın denek taşı bu.

Okuyunuz göreceksiniz.

Server Tanilli

Nasıl bir demokrasi istiyoruz?

Kanlı Bilmece

Celal Başlangıç

Boyut Yayınları

CELAL Başlangıç son yıllarda basınımızın kazandığı genç ve parlak bir yetenek. Üst üste aldığı ödüller bunun kanıtı. Son kitabı "Kanlı Bilmece, Güneydoğu", bu bölgedeki olaylar üzerine Cumhuriyet Gazetesi'nde yazdığı yazılardan oluşuyor. Celal Başlangıç'ı başarılı kılan, usta kalemi, keskin gözlem gücü, bir gazetecide olması gereken nesnelliği değil yalnızca. Celal Başlangıç toplumsal olayları kavramak için gerekli birinci unsura, insan sevgisine sahip. Doğu sorununu anlamak, "kanlı bilmeceyi" çözmek isteyen herkesin okuması gerekli bir kitap. Yazarı da, yazıların gazete sayfalarında kaybolup gitmesini önleyen yayınevini de kutlarız.

Savcılık iddianamelerinin delillere gereksinimi yok mu?

ANKARA Devrimci Sol davasının 30 Ekim'de yapılan duruşmasının ertesi günü, günlük gazetelerin hemen tümünde, iddianamenin ilginç bir bölümü başlıklara çıkarıldı. İddianameye göre, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler Devrimci Sol tarafından katledilmiş!

Ciddi bir iddia. Tam yedi yıl sonra yapılması, iddianın ciddiyetini ayrıca arttırıyor! Gelgelelim, bu "sansasyonel" iddianın ortada delilleri yok. Kemal Türkler'i katledenleri ülkemizin sol, demokratik kamuoyu biliyor. Bu iddiananemin yapıldığı davanın sonunda da gerçek elbette ortaya çıkacaktır.

Bu arada, Ankara Merkez Cezaevi'nde tutuklubulunan, aynı davanın sanıklarından **Tayyar Sürül'**den GÜN'e bir mektup geldi. Tayyar Sürül konuyla ilgili bazı açıklamalarda bulunuyor. Dikkate değer açıklamalar. Bu açıklamalar mahkemede iddianamenin okunmasından sonra yapılmasına karşın, günlük basın nedense itibar etmedi... Tayyar Sürül haberi veren gazetelere de mektuplar gönderdi ama, kolaylıkla anlaşılacağı gibi, gazete sayfalarında kendisine yer bulamadı.

"Kemal Türkler'in devrimciler tarafından öldürüldüğü iddiası nereden kaynaklanıyordu?" diye soruyor Tayyar Sürül. Şöyle sürdürüyor: "Öncelikle bunun savcıdan değil, emniyetten doğduğunu söylemeliyim. İşkenceciler hazırlamış oldukları Devrimci Sol'un tarihi gelişimine ilişkin teorik ve pratik bilgileri içeren tutanaklara bu olayı da eklemişlerdi. Çıkış noktası burasıydı."

Mahkemede, hazırladığı dilekçesini okumasına izin verilmediğini belirten Tayyar Sürül, "oldukça anormal koşullarda şunları söylemeye çalıştım"diyor:

"Kemal Türkler, yıllarca işçi sınıfının ekonomik demokratik talepleri için mücadele etmeye çalışmış, ilerici demokrat bir kişidir. Herhangi bir devrimcinin bu tür bir kişiliğe sahip insana değil saldırmayı, onu korumayı benimseyeceği bilinmelidir. Bu, olsa olsa devrimcileri karalamak anlamında işkencecilerce yapılmış namussuzca bir yalandır. Gerek sol içi ilişkilerde, ve gerekse de halk düşmanlarına karşı yürütülen mücadelede düşüncelerini savunduğum hareketin sicili çok temizdir. Yapmaya çalıştığınız bu karalama, ilerici demokrat kesimlerin nefretini çekeceği gibi, geri de tepecektir.

İşkencecilerin tavrını anlıyorum; onlar faşizmin aklanmasını, devrimci demokrat insanların terörle, demogojiyle yıldırılmasını arzuluyorlar. Ya savcının tavrına ne denilmelidir? Onun görevi incelemeden, araştırmadan iki gün içinde hazırladığı iddianamelerle bu arzulara hukuksal kılıf bulmak mıdır?

Kamuoyunun bildiği bir gerçek vardır ve o da, bu demokrat insanın sivil faşist çetelerce katledildiğidir. Emri bizzat Türkeş Uludağ'da Celal Adan ve Yılma Durak'a vermiştir. Bunların yönlendirilmesiyle de olay gerçekleşmiştir. Hazırlanan MHP iddianamesinde durum bu kadar açıkken, dava şefleri Türkeş ve çete şefleri beraat ettirilmiş, bir iki piyon cezalandırılmıştır.

Kamuoyuna doğru olarak bu biçimde yansıyan ve sıkıyönetim mahkemelerinde göstermelik de olsa sonuca bağlanan bu olayı devrimcilere yıkmakla ne hedefleniyor?

Birincisi, sivil faşist çeteleri aklamak ve devlet nazarında azalan itibarlarını (!) iade etmek.

İkincisi, devrimci demokrat insanlar arasında kuşku doğmasına çalışmak ve aralarındaki ilişkiyi baltalamak, birey olarak insanları demoralize etmek.

Üçüncüsü, halkın devrimcilere karşı güvensizlik duymasına çabalamak olarak özetleyebilirim.

İşkencecilerin bu hedeflerine eğer savcı bilerek ortak olduysa ve iftirayı sürdürmekte kararlıysa, delillerini ortaya koymalıdır. Devrimciler üzerinde yaratılmak istenen böyle bir komploya ortaya çıkartmakta yeterli delile sahip olduğumu söylüyorum. Eğer savcı yine de aksini iddia ediyorsa açıklamalarını bekliyorum.

Nedense savcı, açıklamalarım karşısında hiç bir söz söylememiş, sessizliği yeğlemiştir. Savcının durumunu kurtarmak mahkemeye düşmüş olmalı ki, duruşma hakimi davetimi sanki olmamış gibi geçiştirmek istemiştir. Şu an için, bu yaklaşımın basın üzerinde etkili olup olmadığı konusunda kuşkularım olduğunu belirtmeliyim."□

Silahsızlanmanın toplumsal temelleri

'Herkesin barış içinde yaşamaya hakkı vardır, ama barışın gerçekleştirilmesi için çalışmak herkesin görevi ve sorumluluğudur.'' Dünya Barış Kongresi, 1986.

CELAL KANAT

BAŞINDA Sovyetler Birliği'nin yer aldığı uluslararası barış hareketinin ulaşmakta olduğu sonuçlar, giderek daha açık bir nitelik kazanıyor. Böylelikle, bir yandan, kapitalizmin karşısında sosyalizmin taşıdığı engin olanaklar ve yarını ancak sosyalizmin temsil edebileceği görüşü yeni kanıtlar kazanırken, öte yandan da, barış içinde yanyana yaşama politikası yeni boyutlar kazanıyor. Bu politikanın gerçekçi, yapıcı ve ardıcıl karakteri, onun, emperyalizmin öne çıkardığı tüm engelleri aşmaya yetenekli olduğunu gösteriyor.

Bu süreçte, sosyalizmin ve barış güçlerinin hep atakta, emperyalist çevrelerin ise sürekli kaytarıcı, engel çıkarıcı, güçleştirici bir konumda olduğu herkesçe biliniyor. Bu bakımdan, Aralık ayında gerçekleştirilecek olan Gorbaçov-Reagan zirvesini uzun bir sürecin, yorucu ve ısrarlı bir çabanın sonucu olarak almak gerekiyor.

Sürecin bütününü burada ele almak, özetleme çerçevesinde bile olanaksız. Yalnızca son birkaç yıl içinde Sovyetler Birliği'nin barış ve silahsızlanma doğrultusunda getirdiği kimi önerileri aktarmak, işin çapını kolayca ortaya koyabilir:

-1984 Ocak'ında, öbür Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkelerle birlikte, Avrupa'da kimyasal silahların yokedilmesi, bunların tüm dünya çapında ortadan kaldırılması yolunda çaba harcanması konusunda görüşmelere başlamak önerisi;

-Öbür kimi sosyalist ülkelerle birlikte, 1984 Mart'ında, NATO devletlerine, askersel bütçeleri karşılıklı arttırmama ve giderek azaltma önerisi;

-Nisan 1984'de, BM Genel Sekreteri'ne yazılan bir mektupta, denizlerdeki etkinliği sınırlama, denizlerin silahlandırılmasının sınırlandırılması ve azaltılması konusunda yeralan öneri;

-1984 Mayıs'ında, Stockholm'de, nükleer silahları ilk kullanmama, güce başvurmama, Avrupa'da kimyasal silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulmasına ilişkin öneriler;

-1984 Haziran'ında, uzayın askerselleştirilmesini önlemek konusundaki Sovyet-Amerikan görüşmelerinin başlatılması önerisi;

-1984 Silahsızlanma Konferansı'nda, bu konuyla uğraşan tesislerdeki kimyasal silah stoklarının yokedilmesi konusunda, ortadan kaldırma sürecinin başından sonuna dek daha etkin biçimde denetlenmesinin onaylanması;

-1984 güzünde, "Uzayın Yalnızca Barışçı Amaçlar İçin, İnsanlığın Yararına Kullanılması" konusunun BM Genel Kurulu'nun 39. Oturumuna alınması önerisi;

-Ocak 1985'de, "Karşılıklı Olarak Askersel Güç Kullanmama ve Barışçı İlişkilerin Korunması Antlaşması'nın Temel Kuralları"nın ileri sürülmesi;

-1985 Silahsızlanma Konferansı'nda, herhangi bir tür kitlesel kırım silahının ortaya çıkması durumunda bunun yasaklanması görüşmelerine derhal başlanması ve bunu pratik bakımdan geliştirme konusunda bir moratoryuma gitme yükümlülüğü getiren açıklamalar yapılması önerisi;

-1985 Nisan'ında, orta menzilli füzelerin konuşlandırılması konusunda getirdiği moratoryum ve Avrupa'da başka karşı önlemlerin alınmasını erteleme;

-1985 Temmuz'unda, 6 Ağustos'tan başlamak üzere tüm nükleer patlamalara getirilen tek yanlı moratoryum;

-1985 Ağustos'unda, "Askerselleştirilmeme Koşulları Altında Uzayın Barışçı Keşfi Konusunda Uluslararası İşbirliği" sorununun BM Genel Kurulu'nun 40. Oturumu gündemine alınması önerisi;

-Bir iyiniyet jesti olarak, Uluslararası Atom Enerji Ajansı ile yapılan bir anlaşma uyarınca, 1985 Ağustos'unda atom reaktörlerini uluslararası denetime açış;

-Eylül 1985'de, tüm Varşova Anlaşması Örgütü üyeleriyle birlikte, Orta Avrupa'da kimyasal silahlardan arındırılmış bir kuşak oluşturulması konusunda yapılan öneri;

-Ekim 1985'de, aynı ülkelerle birlikte, SSCB ve ABD Silahlı Kuvvetlerinin, kendi ulusal toprakları dışında yerleştirilmiş birlikler de içinde, sayısal gücünün dondurulmasına ilişkin olarak yapılan öneri;

-Ekim 1985'de, nükleer silahlar ve uzay silahları konusunda getirilen bir dizi öneri;

-Ekim 1985'de, kimyasal silahların çoğaltılmaması konusunda uluslararası bir anlaşmanın hazırlanmasında yeralmaya hazır olduğu konusunda yapılan açıklama;

-Ekim 1985'de, askersel politik gruplaşmalar arasındaki cepheleşmenin azaltılması, iki pakt arasında bir tür ilişkiler kurulması doğrultusunda geliştirilen öneriler;

-Ekim 1985'te, tüm Varşova Anlaşması Örgütü üyeleriyle birlikte, etkileri bakımından kitlesel kırım silahlarıyla boy ölçüşebilecek yeni tür konvansiyonel silahlar üretmeme konusunda SSCB ve ABD'nin yükümlülük alması önerisi;

-Aralık 1985'de, yerinde denetleme de içinde olmak üzere en kesin irdeleme önlemlerinin alınmasını

kabul etmeye hazır olduğuna ilişkin açıklama;

-1986 Ocak'ında, dünyadan tüm nükleer silahların 15 yıl içinde bütünüyle kaldırılması konusunda getirilen somut ve kapsamlı program önerisi;

-1986 Şubat'ında, öbür kimi sosyalist ülkelerle birlikte, SSCB ve ABD'nin Orta Avrupa'daki kara kuvvetlerinde ve silahlarda ilk indirimi ve tarafların silahlı kuvvetlerinin ve silahlarının arttırılmaması üzerine önerilen ayrıntılı anlaşma taslağı;

-Mart 1986'da, SBKP 27. Kongresi'nde, önerilen ve onaylanan kapsamlı bir uluslararası güvenlik sistemi oluşturulması önerisi;

-Nisan 1986'da, Cenevre Silahsızlanma Konferansı'na getirilen, kimyasal silahların yasaklanmasıyla ilgili yeni öneriler, (...)

Bu liste istenildiği gibi uzatılabilir. Ancak bu bile, Sovyetler Birliği'nin silahsızlanma konusundaki ısrarlı ve uzun erimli çabasının boyutları üzerine yeterli bir fikir vermeye yetiyor.

Şimdi, şöyle bir soru sorulabilir: Barış ve silahsızlanma yolundaki bu çaba ve girişimlerin bu son dönemde yoğunlaşmış olması nasıl açıklanabilir? Bu bir rastlantı mıdır, yoksa, günümüzdeki güçlü tarihsel ve toplumsal etkenlerle mi bağlantılıdır?

Oldukça kapsamlı bir çerçeveye sahip bu soruya yanıt vermek için, aşağıdaki noktaların gözönüne alınması gerekiyor. Bu saptamalar, aynı zamanda, barış ve silahsızlanma hareketinin toplumsal öğeleri konusunda da belli tezler geliştirmeye yardım etmektedir.

1. Günümüzde kitlesel kırım silahlarının ulaştığı düzey, bu silahlar el altında kaldıkça kalıcı ve istikrarlı bir barışın kalıcı olup olmayacağı konusunda haklı kuşkular uyandırmaktadır. Hiroşima ve Nagazaki'yi birkaç dakika içinde silip süpüren bombalardan yüzlerce, binlerce kat daha fazla güce sahip nükleer bombalar günümüzde "harcıalem" duruma gelmiştir. ABD verilerine göre, dünyadaki tüm nükleer silah stoku 50 milyar ton TNT eşdeğerindedir. Bu ise, tüm canlıların en azından 15 kez yokedilmesine yeterli bir düzeydedir.

Yalnızca 1 megatonluk bir bombanın patladığı yerden başlayarak

Geleceğimiz, her şeyimiz kalıcı bir barışın sağlanmasıdır... Bunun için de, nükleer silahların tehdidini söküp atmak ilk ve önemli bir hedef. Bu hedefin sonuç alınır aşamaya gelmesinin mimarı da kuşkusuz Gorbaçov. Ülkesinin gençleriyle birlikte.

1.5 km. çapındaki alanda tüm binaların yıkılacağı, 14 km. çapındaki alanda tüm canlıların öleceği, 16 km. çapındaki alanda tüm canlıların oksijen yetersizliğinden boğulacağı, 21 km. çapındaki alanda insanların kör olacağı, yaklaşık 320 km. çapındaki alanda yeralan canlıların çok tehlikeli radyoaktif ışınlara hedef olacağı ve ani radyasyon ölümleri dışında, 5-15 yıl sonra, kemik iliği erimesi, deri ve akciğer kanseri, genetik bozukluklar, vb. biçiminde ortaya çıkan kronik radyasyon sonucunda da, ağır kayıpların oluşacağı bilinmektedir.

Böylesine korkunç bir güce sahip olan nükleer silahların, günümüzdeki yaklaşık askersel-stratejik denge nedeniyle, kullanılmasının zaten sözkonusu olmadığı ve bunların, olsa olsa, caydırıcı bir etkiye sahip bulundukları söylenmektedir. Oysa durum, hiç de böyle bir açıklamaya hak kazandırmıyor.

Bir kez, nükleer silah dengesine dayalı "güvenlik" yaklaşımı anlışılır olmaktan uzaktır. Bu tür silahların güvenliği değil, güvensizliği ve kuşkuyu getirdiği çoktandır biliniyor. Korkutmaya, baskıya, şantaja dayalı bir politika uzun erimli olabilir mi? İnsanlar ve devletler, ancak kaba kuvvet ve tehdit diliyle mi "anlaşmak" zorundadırlar?

İkincisi, nükleer teknoloji geliştikçe, işler giderek karmaşıklaşmakta, insan etkeninin rolü kritikleşmektedir. Bir yanlış anlama, sistemlerdeki bir bozukluk, verilerin hatalı değerlendirilmesi gibi teknik nedenlerle olabileceği gibi, kazayla ya da bir çılgının, psiko-nörotik dengesi bozulan bir yetkilinin tutumu yüzünden de, insanlık kolay kolay içinden çıkamayacağı bir yola itilebilir. Resmi ABD verilerine göre, 1950-75 yılları arasında Amerikan ordusunda bu tip 95 nükleer kaza olduğu bilindiğine göre, bu etkenin rolünü pek de küçümsememek gerekiyor.

Bu koşullarda, günümüzde, nükleer silahlar başta olmak üzere kitlesel kırım silahlarına daha başka bir gözle bakmak zorunlu oluyor.

2. Emperyalizmin, özellikle de ABD emperyalizminin 1970'lerin sonlarından başlayarak izlediği yeni "yaklaşım", yeni strateji de bu konuda gözönüne alınması zorunlu bir unsur niteliğindedir. Kökleri Truman'a dek uzanan yeni-globalizm, daha geniş boyutlarla ve daha tehlikeli biçimlerde yeniden sahneye sürülüyor. Dünyanın, çok uzakta da bulunsa, çeşitli bölgelerini "yaşamsal çıkar bölgesi" ilan etmek ve buralara etkin müdahale stratejileri geliştirmek, bölgesel çatışmaları alevlendirmek, ilan edilmemiş savaşlar başlatmak, her yolla politik istikrarı bozmak, kukla ve gerici rejimler dayatmak, devlet terörünü yüceltmek, vb. yöntemler yeni-globalizmin efendilerince özel bir itibar görüyor. Gorbaçov, 1986'da Hindistan'a yaptığı resmi gezide bu yöntemlere değinerek, şunları söylüyordu: "Onlar, ulusları birbirine düşürüyor, gelişen çatışmaların alevlerini körüklüyor ve istenmeyen rejimlere karşı askersel eylemler ve devlet terörizmi uyguluyorlar. İlerici rejimleri içerden yıkmak için, her türlü kontra'ların, ayrılıkçıların ve te-

röristlerin eğitilmesi, silahlandırılması ve finanse edilmesini, ekonomik ablukaları ve borç boyunduruğunu, her tür politik ve ideolojik yıkıcılığı ve entrikayı, (...) iç politikaya karışmayı ve başka çabaları kapsayan bir politika izliyorlar".

Bu politikada militarizm özel bir rol oynuyor. Aşırı militarist çevreler, yeni-globalizmin en bağnaz ideologlarından biri olan Jack Wheeler'in ağzından, asıl amacın "Sovyet imparatorluğunu yıkmak" olduğunu rahatça söylemekteler. Bu çevrelerin Pentagon'daki şeflerle, özellikle de eski Savunma Bakanı C. Weinberger'le bağlantı içinde olduğu akla yatkındır.

Yeni-globalizm, yalnızca Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelere karşı değil, gelişmekte olan ülkelere ve tüm insanlığa da karşı bir öz taşıyor ve bunu gizlemiyor. Bu yüzden, bağlantısız ülkelerin giderek daha kararlı bir antiemperyalist konuma geçmeleri rastlantı sayılmamalıdır. 1979 Havana Konferansında doğrudan ABD'ye karşı yöneltilmiş suçlama ve eleştiri sayısı 14 iken, bu sayının 1983 Delhi Konferansı'nda 30'a, 1986 Harare Konferansı'nda 54'e çıkmış olması bunun bir göstergesi olarak alınabilir. Harare toplantısında onaylanan Politik Bildiri'de, silahsızlanma, uluslararası gerginliğin yumuşatılması, ulusların kendi yazgısını kendilerinin belirlemesi hakkına ve ulusal bağımsızlığa saygı, uluslararası anlaşmazlıkların barışçı yoldan çözümü, uluslararası barış ve güvenliğin güçlendirilmesi gibi istemlerin yer alması da bunu doğruluyor.

Emperyalizmin, özellikle de ABD emperyalizminin geliştirdiği saldırgan politikaların dizginlenememesi durumunda, dünyanın çok daha kötü olaylarla karşılaşması kaçınılmazdır. Pentagon'daki şahinler, Güney Kore, Pakistan, İsrail, Güney Afrika ve Şili gibi ülkelerdeki dostlarıyla birlikte, yeni saldırı ve kışkırtmalara hazırlanmakta, nükleer silahlar dahil, silahlanma çabalarına hız vermekte ve tüm dünyada gerginliğin sürmesine "katkı" yapmaktadırlar.

3. Emperyalizmin saldırganlığı yalnızca sosyalist ve gelişmekte olan ülkelerde değil, gelişmiş kapitalist ülkeler kamuoyunda da sert bir tepkiyle karşılaşıyor. Bu tepkinin, geçtiğimiz dönemde nitel bir boyut kazandığını gösteren belirtiler vardır.

Birincisi, barış ve silahsızlanma hareketi daha kitlesel boyutlar kazanmıştır. Artık yalnızca emekçiler değil, aydınlar, çevreciler, çiftçiler, kadın ve gençlik temsilcileri, kimi

KAPSAMLI BİR ULUSLARARASI GÜVENLİK SİSTEMİNİN OLUŞTURULMASI İÇİN TEMEL İLKELER

1. Askersel alanda

-nükleer güçlerin, birbirlerine ya da üçüncü devletlere karşı -nükleer ya da konvansiyonel- savaştan vazgeçmesi;

-uzayda silahlanma yarışının engellenmesi, tüm nükleer silah denemelerinin durdurulması ve bu silahların tümüyle ortadan kaldırılması, kimyasal silahların yasaklanması ve ortadan kaldırılması ve öbür kitlesel kırım araçlarının geliştirilmesinden vazgeçilmesi;

-devletlerin askersel kapasite düzeylerinin mantıklı yeterlilik sınırlarına düşürülmesi ve bunun sıkı sıkıya denetlenmesi

-askersel gruplaşmaların dağıtılması ve buna yönelik bir aşama olarak, bunların genişletilmesinden ve yenilerinin oluşturulmasından vazgeçilmesi;

-askersel bütçelerin dengeli ve oranlı indirimi.

2. Politik alanda

-uluslararası uygulamada, her halkın kendi gelişme yollarını ve biçimlerini bağımsız olarak seçme hakkına sıkı sıkıya saygı gösterilmesi;

-uluslararası bunalımların ve bölgesel çatışmaların adil biçimde, politik yolla çözülmesi;

-devletler arasında güven oluşturmaya ve dışardan saldırıya, sınırların dokunulmazlığına karşı etkin güvenceler yaratmaya yönelik bir dizi önlemin getirilmesi;

-uluslararası kara, hava ve deniz ulaşımının güvenliğini sağlama yöntemleri de içinde olmak üzere, uluslararası terörizmi önlemenin etkin yöntemlerinin hazırlanması.

3. Ekonomik alanda

-her tür ayrımcılığın uluslararası uygulamadan çıkarılması; dünya topluluğu [BM] tarafından getirilen önerilerde doğrudan öngörülmüyorsa, ekonomik abluka ve yaptırım politikasından vazgeçilmesi;

-dış borçlar sorununun adil bir çözüme ulaşmanın yollarını ortaklaşa aramak;

-tüm devletlere eşit ekonomik güvenlik sağlayan yeni bir dünya ekonomi düzeninin oluşturulması;

-askersel bütçelerin azaltılmasının bir sonucu olarak serbest kalan fonların bir bölümünün dünya topluluğunun, en başta da gelişmekte olan ulusların yararına kullanılması ilkelerinin hazırlanması;

-uzayın keşfinde ve barışçı kullanımında, uygarlığın geleceğinin bağlı olduğu global sorunların çözümünde çabaların biraraya getirilmesi.

4. İnsancıl alanda

-barış, silahsızlanma ve uluslararası güvenlik fikirlerinin yayılmasında işbirliği; birbirlerini tanıma amacıyla halklar arasında daha büyük genel nesnel bilgi akışı ve daha geniş ilişkiler; onlar arasındaki ilişkilerde karşılıklı anlayış ve uyum ruhunun teşvik edilmesi;

-soykırımına, ırk ayrımına, faşizmin ve başka her tür ırkçı, ulusal ya da dinsel kapalılık biçiminin savunulmasına ve bu temelde insanlara karşı ayrımcılığa son verilmesi;

-herbir ülkenin yasalarına saygılı kalarak, insanların politik, toplumsal ve kişisel haklarının yerine getirilmesinde uluslararası işbirliğinin genişletilmesi;

-ailelerin yeniden biraraya getirilmesiyle, evlilikle ilgili sorunların çözümü ve insanlar arasındaki, örgütler arasındaki ilişkilerin insancıl ve yapıcı bir ruh içinde geliştirilmesi;

-kültür, sanat, bilim, eğitim ve tıpta yeni işbirliği biçimlerinin araştırılması ve güçlendirilmesi. □

(SBKP MK'nin, 27. Kongre'ye Sunduğu Politik Rapor'dan)

kilise çevreleri, hatta eski askerler arasında da pekçok barış taraftarı, barış aktivisti vardır.

İkincisi, barış hareketi genel demokratik hareketle giderek daha fazla içiçe geçmekte, bu hareketin farklı kollarıyla iş ve eylem birliğinin çerçevesini giderek daha genişletmektedir. Bu durum, eylemlerin çapını genişletmekle kalmayıp, nitel derinliklerini de doğrudan etkilemektedir. Sözgelimi, Batıda komünist hareketle barış hareketi arasındaki ilişki, hem her iki hareketin eski hatalarından arınmalarına katkı yapmış, hem de bu hareketlerin etki alanını öncesine göre oldukça genişletmiştir.

Üçüncüsü, işçi sınıfı hareketinin demokratik öğelere giderek daha fazla sahip çıkması, insanlığın genel sorunlarını giderek daha çok gözönüne almaya başlamasıyla birlikte, özel olarak barış ve silahsızlanmaya, genel olarak da demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesine yönelik demokratik yığın hareketlerinin niteliği ve işlevi dönüşmeye yüztutmuştur. Bu hareketler, giderek, daha kesin antiemperyalist öze bürünüyor, gerici ve saldırgan çevrelerin politikalarıyla nesnel bakımdan daha net bir uzlaşmazlık içine giriyor ve birbirlerine daha sıkı biçimde yaklaşıyorlar. Bu gelişme, demokratik yığın hareketlerinin dünya devrim sürecindeki işlevlerini arttırıyor ve onları, bu sürecin temel bileşenleri arasına sokuyor.

Bu eğilimin güçlenmesiyle birlikte, eskisinden daha etkin bir anti emperalist dalgaya tanık olunması, barış ve silahsızlanma çabalarının yeni nitel açılımlar kazanması doğal ve kaçınılmaz duruma geliyor.

4. Bütün bu olguların ve gelişmelerin daha sağduyulu, daha gerçekçi ve akılcı bir kafayla değerlendirilmesi burjuva liberal çevrelerde, devlet ve toplum adamlarında, barış ve silahsızlanma sorunlarına daha farklı bir yaklaşımın oluşmasını getiriyor. Nükleer silahların sistem ve düzen, haklı ve haksız tanımayacağı, insanlığı, insan varlığını korumanın bugün herşeyden, her türlü politik ve ideolojik düşünceden önemli olduğu ve tüm insanlığın aynı kayıkta yer aldığı bilinci giderek yayılıyor. Bu çevreler, ABD emperyalistlerinin saldırgan politikalarında yer almayı giderek daha fazla çekince ile karşılıyor, bu senaryolara karşı görece soğuk birtutum takınıyor ve zaman zaman da, oldukça şaşırtıcı biçimde, ABD'nin militerist etkinliklerine karşı çıkıyorlar. İspanya ve Yunanistan'daki ABD üslerinin varlığının "tehlikeye" girmesi, kimi Avrupa ülkelerinin silahlanma bütçelerini arttırmaya yanaşmaması, Körfez benzeri sıcak bölgelere müdahalede kimi Avrupa ülkelerinin pek istekli gözükmemesi, NATO içindeki ayrılıkların büyümesi, Sovyet önerilerinin eskisinden daha çok anlayışla karşılanması giderek belirginlik kazanıyor.

Bu nesnel ortam, silahsızlanma için ek olanaklar yaratıyor ve emperyalizmin manevra alanını daraltıyor. Böylesi durumlarda, C. Weinberger örneğinde olduğu gibi, en saldırgan, en gerici çevrelerin gerilemesi kaçınılmaz oluyor.

5. Ama bütün bunlar, sosyalizmin yeni atılımı ve Sovyetler Birliği başta olmak üzere, dünya sosyalizminin belirleyici rolü gözönüne alınmadan mümkün olabilir mi?

Sovyetler Birliği'nin öncülüğünü yaptığı yeni anlayışın, yeni politik düşünce tarzının, gerçekçiliğin, yenilenmenin ve yeniden yapılandırmanın barış ve silahsızlanmadaki işlevi unutulabilir mi?

Bu sorulara olumlu yanıt vermek olanaksızdır.

Anılan rolü ve işlevi değerlendirmek için, yeniden yapılandırmanın uluslararası önemini bir kez daha anımsamak gerekiyor. "Uluslararası yönünü vurgulayacak olursak", diyor Gorbaçov, "yeniden yapılandırma tüm toplumsal sistemlere, sosyalizmle barışçı biçimde yarış yapma çağrısıdır. Ve böyle bir yarışmanın evrensel ilerlemeye ve dünya barışına yararlı olduğunu, eylemlerimizle kanıtlamalıyız."

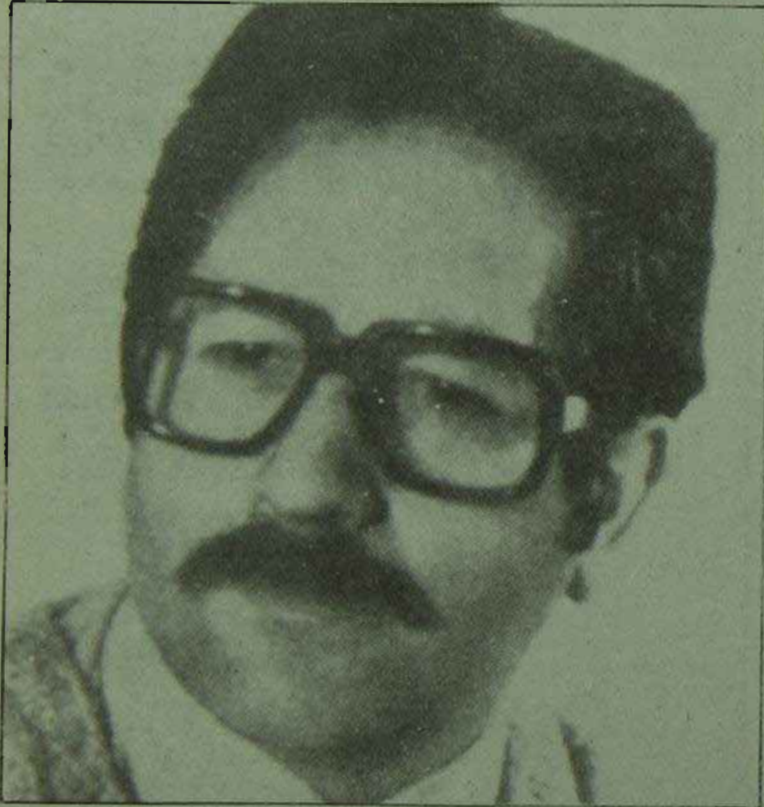
Şimdi, bu aşamada, bunun büyük ölçüde kanıtlanmış olduğunu ve kanıtlanmaya devam edildiğini söyleyebiliriz.□

Şili Komünist Partisi MK üyesi Ivan Ljübetic

"Partimiz gittikçe güçleniyor..."

25 Eylül günü Münih'de, Pinochet diktatörlüğünün 14. yılında "Şili'ye özgürlük" belgisi altında bir toplantı yapıldı. Şili Komünist Partisi MK üyesi Ivan Ljübetic'in Şili'deki durumla ilgili ayrıntılı bir konuşma yaptığı toplantıda, Şili müziğinin değişik renkleri de dinlendi. Bu toplantıda GÜN'ün sorularını yanıtlayan Ivan Ljübetic, aynı zamanda Türkiye'de bilinen bir yazar. Türkçeye çevrilen bir kitabı şu anda Şili'de yasak.

"Şu anda Şili Komünist Partisi Şili'nin ikinci partisi durumunda. Özellikle işçiler arasında, öğrenciler arasında ve diğer alanlarda örgütlüyüz. Örneğin, bizim için bakır işçileri arasında örgütlenmek bir sorundu. Ama şimdi bakır işçilerinin büyük çoğunluğu, örgütleriyle, komünistlerden yana."

GÜN □ Şili devrimi, 11 Eylül karşı devrimi, nedenleri ve sonuçlarına geçmeden, Şili'de son durum nedir, kısaca anlatır mısınız?

LJÜBETİC □ Bugünkü durum biraz karmaşık, çünkü muhalefet bölünmüş durumda. Orta sağ burjuva partiler diktatörlüğün oyununa geliyorlar. Örneğin, diktatör Pinochet'in iki politik yasası kamuoyuna açıklandı. Seçimle ve 1980 anayasasıyla ilgili bu iki yasayla, biliyoruz ki, bir yere varılamaz. Ama en önemli parti Hristiyan Demokratlar ve diğer sağ burjuva partiler bu oyunun içindeler. Kaldı ki, bu partiler hala yasadışı. Yine de bu partiler kendilerini diktatörlüğün çerçevesi ile sınırlıyorlar.

□ Peki sol güçler ne durumda?

□ Şimdi sol güçler yeni bir koalisyon oluşturdular. Adı, "Birleşik Sol". Bu koalisyonda, bizim partiden sosyal demokrat partilere kadar, yedi parti yeralıyor.
(Sol Birlik'i oluşturan partiler: Hristiyan Sol, MAPU, MIR, ŞKP, Radikal Parti, Sosyalist Parti, Şili Sosyalist Partisi)

□ Diktatörlüğe karşı nasıl bir mücadele öngörülüyor?

□ Şu anda partinin ana görevi, yığınları diktatörlüğe karşı yönlendirmek ve muhalefetin durumunu değiştirmek. Temmuz 1986'dan bu yana Şili'de durgunluk göze çarpıyordu. Bunda hristiyan demokratların ve diğer sağ burjuva partilerin rolleri de vardı. Bu partiler birlik ve yığınların harekete geçirilmesinde aynı şeyleri düşünmüyorlar. Geçen aydan bu yana yığın hareketleri yeniden başladı. Örneğin, Şili'deki üniversitelerin eylemi. Öğrencilerden profesörlere, üniversite memurlarına dek... Tüm bunlar kendi sorunları için, diktatörlüğe karşı çarpışıyorlar.

□ Şili Komünist Partisi'nin şu sıradaki etkinliği nasıl?

□ Şu anda Şili Komünist Partisi Şili'nin ikinci partisi durumunda. Özellikle işçiler arasında, öğrenciler arasında ve diğer alanlarda örgütlüyüz. Örneğin, bizim için bakır işçileri arasında örgütlenmek bir so-

rundu. Ama şimdi bakır işçilerinin büyük çoğunluğu, örgütleriyle, komünistlerden yana. Bir başka örnek, taksiciler... Bugün bunlar da komünistlerden yana ve örgütlerinin başkanı bir komünist. Partimiz gittikçe de güçleniyor.

□ Liderin önemi üzerine bir soru sormak istiyorum. Örneğin, ŞKP genel sekreteri Luis Corvalan, yığınlar tarafından tanınan bir lider mi? Liderin, sevilen bir liderin rolü nedir?

□ Bizim açımızdan bu sorunun ikili bir yanı var. 11 Eylül 1973'e dek, yani karşı devrim öncesi, Corvalan yoldaş parlamentoda senatör idi ve büyük bir oy alarak seçilmişti. Evet, Corvalan yoldaşın Şili'deki mücadele açısından büyük simgesel önemi var. Ama, Şili'de yalnız Corvalan değil, diktatörlük tarafından öldürülen Viktor Diaz, Jara ve hatta Pablo Neruda gibi adlar da Şili'de tanınmış ve sevilen isimlerdi.

Partimizin, halkın, yığınlar içinde güzel kaynakları var. İkinci yön ise, 11 Eylül 1973'ten sonra illegal bir parti olarak çalışmamız. Tabii şimdi Corvalan yoldaş da illegalde.

□ Şili'nin dünya kamuoyunun, Batı Avrupa kamuoyunun dayanışmasına gereksinimi var. Bunun size yararı ne oluyor?

□ Evet, hem tüm dünya ilerici insanlığının ve hem Batı Avrupa kamuoyunun dayanışmasının önemi büyük. Bir örnek vermek istiyorum: Faşist darbenin ilk dönemlerinde parti sekreteri Corvalan yoldaş tutuklanmıştı ve diktatörlük onu sağ bırakmayacaktı. Ama büyük bir dayanışma mücadelesi sonucunda diktatörlük onu serbest bırakmak zorunda kaldı.

Biliyoruz, bize çok yönlü dayanışma gösteriyorlar, partilerden, sendikalara, hatta çocuklarımıza dek... Örneğin, F. Almanya'da Şili'deki çocuklara yönelik bir yardım çalışması var. Bunu takdirle görüyoruz. En son sıcak örneği de Beatriz Brinkmann'ın dayanışma sonucu serbest bırakılmasıdır. Bir yıl önce tutuklanan bu bayan yoldaş, dayanışma sonucunda, geçtiğimiz günlerde özgürlüğüne kavuştu. Şili'ye yapılan bir dayanışma yardımı, aynı zamanda baskı altında olan bir başka ülkeye de yardımdır.

□ İdamla yargılanan 15 yurtseverin son durumları nasıl?

□ 14'ü MIR, biri KP üyesi olan 15 yurtseveri kurtarmak için, tüm olanakları seferber ediyoruz. Özellikle F. Almanya'daki çalışmalar önemli. Kimi Batı Avrupa hükümetleri, Şili'deki yargılamanın sonucunu beklemek istiyorlar.

□ Faşizm altında, illegal bir parti olmanıza karşın, sanırım bugün S. Birliğindeki değişiklikler sizi de ilgilendiriyordur. Yenilenme ve açıklık Şili Komünist Partisi için nasıl bir öneme sahip?

□ Başta dünya komünist hareketi ve bizim için de büyük öneme sahip bu gelişmeler. Diyebilirim ki, bugün Sovyetler Birliği'nden mücadelemiz için büyük bir yardım alıyoruz. Dün olduğu gibi, bugün de Sovyetler Birliği'ne sempati büyük. Sanırım en başta da Sovyetler Birliği'nin, Gorbaçov'un dile getirdiği barış politikasına ilgi giderek artıyor. Ve bu politika emperyalizme karşı büyük bir baskı oluşturuyor. Roketlere karşı verilen mücadele ortada. Ve şimdi Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 70.yılı bu düşünceler altında kutlanıyor ve bu da bizler için bir moral kaynağı oluyor.

□ Son sorumu, yazgıları, durumları ortak olan, büyük benzerlikler taşıyan Şili ve Türkiye ile bitirmek istiyorum. Kafamıza ve kalbimize yakın bir Şili'li olarak neler dersiniz?

□ Bizim için sorun açık: aynı sorunlara, aynı düşmana sahibiz, dostlarımız da aynı. Sanırım, tüm sorunlarımızın arkasında emperyalizm yatıyor. Emperyalizme karşı mücadelede birlikte olmamız da doğal. Türkiye halkının emperyalizme karşı bir başarısı halkımıza bir yardımdır. Tersi de aynı şekilde doğrudur. Biz, baskıya, ezgiye karşı savaşan bütün halkların yanındayız. Benim kişisel açımdan daha ayrı bir sevincim var. Kitabım Türkçe yayınlanmış ve bunu Türkiyeli insanlar okuyor. Bunu hiç düşünmemiştim. Kitabım Şili'de yasak. Bu bizim için büyük bir yardım, halkımızın mücadelesi için bir yardım. □

Konuşan: Güven Pamir

Şili'de özgür seçim isteyen 200 kişi tutuklandı

ŞİLİ'de özgür seçim isteyen 200 dolayında yurtseverin tutuklanarak hapse atıldığı bildirildi. Başkent Santiago'da kitlesel bir gösteriye katılanlar, ülkede demokrasiye dönülmesini ve özgür seçim yapılmasını talep ederken, polisin gösteriyi dağıttığı ve gösteriye katılanlar arasından 200'den çok yurtseveri tutukladığı kaydedildi.

Muhalefetteki Hristiyan Demokrat Parti'nin iki liderinin de tutuklananlar arasında bulunduğu belirtildi.

Gelecek yıl yapılacak referandumda, Şilili seçmenler Pinochet rejiminin göstereceği adaya oy kullanarak, "seçim" yapacaklar.

El Salvador'da protesto

HÜKÜMETİN bir insan hakları savunucusunun katledilmesine neden olmasının ardından, El Salvador'da yurtsever güçlerin düzenlediği protesto eylemleri sürüyor. El Salvador yurtsever güçleri bu kez de ülkenin tüm yollarını tutarak, yaşamı felce uğrattılar ve demokrasiye dönülmesini istediler. Yollarda hareket halindeki her aracın hedef olabileceğini açıklayan gerillalar, etkili eylemleriyle, ülkedeki duruma dikkat çektiler.

Bir yılda 17 bin grev

BİRLEŞMİŞ Milletler'e bağlı Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'dan yapılan bir açıklamaya göre, 1986 yılı içinde dünyamızda toplam 17 bin grev yapıldı. 40 kadar ülkede yapılan bu grevlere toplam 11 milyon işçi katılırken, grevler sonucu toplam 64 milyon işgünü kaybı oldu.

20 milyon Amerikalı aç

GEÇEN ay Harvard Üniversitesi tarafından yapılan bir araştırmaya göre, 20 milyon Amerikan yurttaşının açlık içinde yaşadığı belirlendi. Harvard Üniversitesi Profesörü Larry Brown, yaptığı açıklamada, Reagan yönetiminin ekonomi politikası sonucu, 20 milyon insanın aç olduğunu ve beslenmek için yeterince yiyecek bulamadıklarını kaydetti.

Araştırma sonuçlarına göre, açlıktan en çok yaşlılar, çocuklar ve hizmet sektörüne aktarılmış işçilerle işsizler etkileniyor. Harvard Üniversitesi'ne göre, ailelerin gelirleri, her zaman bir öğün ekmek yemeye bile yeterli olmuyor ve zaman zaman alt katmanlardaki nüfusun önemli bölümü, yani 20 milyon Amerikalı, bir-iki gün yemek yemeden geçiriyor ya da sabah ve akşamları yemek yemeden, yalnızca bir öğün yemekle idare etmek zorunda kalıyor.

25 doktor ve sağlık uzmanından oluşan Harvard ekibi, 3 yıl süreyle ülke çapında araştırma yaptıktan sonra bu sonuçları açıklamış bulunuyor.

Güney Afrika'da 30 bin siyasi tutuklu

GÜNEY Afrika'da şu anda 30 binden çok siyasi tutuklu bulunduğu bildiriliyor. Siyasi tutukluların en tanınmışı, bilindiği gibi Nelson Mandela. 25 yılı aşkın süredir hapiste tutulan Mandela'nın önümüzdeki Ocak ayında serbest bırakılması olasılığı belirmiş durumda.

Verilen haberlere göre, 30 bin tutuklunun üçte birini çocuklar oluşturuyor. İşkence uygulamalarının olağanlaştırıldığı bu ülkede, siyasi tutukluların ezici çoğunlu "olağanüstü hal" gerekçe yapılarak, hiçbir suçlama getirilmeden, mahkeme önüne çıkarılmadın, aylardır hapiste tutuluyor.

Savaş suçlularının sığınağı

GEÇTİĞİMİZ günlerde İngiltere'de açılan bir kampanya ile, nazi savaş suçlularının adalete teslim edilerek, cezalarını çekmeleri talep edildi. Searchlight dergisiyle Ulusal Öğrenci Birliği ve Yahudi Öğrenci Birliği'nin ortaklaşa kampanya çerçevesinde, en az 16 ünlü nazi savaş pilotunun İngiltere'de yaşadığı, ancak bunların Thatcher yönetimi tarafından korunduğu savunuluyor.

Savaş Suçları Üzerine Eylem Grubu da, Nazi Almanyası'nın emrinde Latvia'da Çalışma Bakanlığı yapan Paul Reinhards'ın yargı önüne çıkarılması için Thatcher yönetimine başvurmuş bulunuyor. Paul Reinhards, şu anda İngiltere'de yaşıyor ve nazi döneminde 278 bin kişinin toplama kamplarına gönderilmesinin sorumluluğunu taşıyor.

Benzer biçimde, Antanas Gecas da Edinburgh'da yaşıyor ve bu Letonyalı savaş suçlusu da Thatcher yönetimince korunuyor. Gecas Minsk, Slutsk ve Kaidanov'da partizanlarca yahudilerin katledilmesinde önemli rol oynamıştı. Yukardaki resimde, İngiltere Yabancılar Kayıt Bürosu önünde geçtiğimiz günlerde yapılan bir protesto eylemi görülüyor.

Afganlı 750 öğretmen

PAKİSTAN'da bulunan 750 Afganlı göçmen daha, ulusal uzlaşma sürecinden yararlanmak üzere, ülkelerine kesin dönüş yaptılar. Böylece, ülkelerine kesin dönüş yapan göçmenlerin sayısı 100 bini aşarken, 30 binden fazla çeteci de silah bırakarak, hükümetin yanında yeraldı.

Arjantin'deki nazi

ARJANTİN'de polis, 75 yaşında olan ve insanlık suçu işlemekten aranan eski bir naziyi tutukladı. Josef Schlanbeger adlı nazi Arjantin'de yaşıyordu.

Brezilya-ABD çatışması

ABD yönetiminin, Brezilya'dan ithal edilen mallara çok yüksek gümrük koyacağını açıklamasının ardından, Brezilya ile ABD arasında ciddi bir anlaşmazlık başgösterdi. ABD yönetimi, bu adımın, Brezilya ekonomisinin çok zor durumda olduğu bilinmesine karşın, Amerikan bilgisayar firmalarının Brezilya bilgisayar firmalarıyla Brezilya içinde rekabete girmesine izin verilmemesi nedeniyle, Brezilya'ya misilleme olarak atılan bir adım olduğunu itiraf etti.

Irak-Mısır diplomatik ilişkisi

IRAK, Mısır'la yeniden diplomatik ilişki kurduğunu açıkladı. Hatırlanacağı gibi, Mısır Arap Birliği'ne yeniden alınmamış, ancak Arap Birliği'nin geçtiğimiz haftalarda yapılan toplantısında alınan kararda, Arap ülkelerinin Mısır'la ilişki kurup kurmamaları kendi istemlerine bırakılmıştı.

Ozon katmanındaki delik ve insanın boyutları

ALPASLAN BERKTAY

DÜNYAMIZI saran ozon katmanında tehlikeli incelmeler olduğunu ve delikler açıldığını, güneşin moröteşi ışınlarına karşı bir baraj oluşturan bu katmanın ortadan kalkmasıyla, yeryüzündeki ısının, yaşamı tehdit edecek boyutlara yükseleceğini, haberlerden öğrendik. Bunun üzerine, buna yol açan endüstri artığı bir takım kimyasal gazların kontrol altına alınması ve durumun düzeltilmesi için Kanada'da yapılan bir toplantıda çeşitli ülkelerin ortak önlemler aradıklarını da, haber ajansları eklediler. Olayın sevindirici yanı, birlikte yok olma tehlikesi karşısında, ekonomik, sosyal düzenleri ne olursa olsun, tüm ulusların biraraya gelmek zorunda kalacaklarının kanıtlanmış olmasıdır. Hattâ, bu denli bir yakınlaşma, nükleer denemeler ve silahlar üzerinde henüz doğru dürüst bir kontrol sağlanamadığı göz önüne alınırsa, ilk kez gerçekleştirilmiş olacaktır, denilebilir. Kuşkusuz, bu, bir iyi niyet belirtisi olmaktan çok, ortak yazgının doğurduğu zorunlu bir bilinç sonucudur. Bunun canlı bir örneğini ortaya koyan ve tehlikesi tek yanlı bir Hiroşima, bir Nagazaki felâketinde gözünü kırpmadan, iki atom bombasıyla yarım milyon suçsuz insanı -çoluk çocuk- iki dakikada yok eden ABD, kendi yazgısı da işin içine karışınca, ozon katmanındaki delinme ile ilgili çalışmalara içtenlikle katılmaktadır.

Yine de, "Bu, bir aşamadır!" denilebilir ve toptan yokolma noktasına ulaşan insanoğlunun ister istemez bir bilince ulaştığından ve dünyanın, sınırlarına dayandığından söz edilebilir.

Konunun burasında, dünyanın ve insanın sınırlarını tartışan bir kitap akla gelmektedir: "Küçük, Güzeldir."(1) Alman asıllı İngiliz iktisatçı Kurt Schumacher bu kitabında, insanlığın bir sınıra gelip dayandığını, insanoğlunun daha çok büyüyüp genişlemeyeceğini savunmakta ve çözüm olarak, küçülmeyi önermektedir. İşletmelerin ve yerleşim birimlerinin, büyüdükçe, sorunlarının arttığını savunan yazar, bu arada verimliliğin azaldığını, yabancılaşmanın, çevre kirliliğinin arttığını, dünyadaki ham madde rezervlerinin sonunun gözüktüğünü ekliyor.

İnsanın boyutlarının -nitelik ve nicelik bakımından- büyüdüğü, insanın giderek dünyayı kapladığı, hattâ uydularıyla, yıldızlar savaşıyla uzaya adım attığı, Marx'ın gününde var olmayan bu konuların yeni bir boyut olarak ortaya çıktığı, bir gerçektir. Kuşkusuz, o sırada ne radyoaktif artıklar vardı, ne yeryüzünün rezervlerinin tükenmesi söz konusu olabilirdi, hele ne de dünyanın bütünüyle yok olması tehlikesi. Bu nedenle, dünyanın belli bir sınıra gelip dayanması, üretim ilişkilerindeki temel çelişkileri değiştirmez, olsa olsa, ona yeni bir boyut kazandırır.

Küçük işletmelerin ve küçük yerleşim birimlerinin savunulmasında pratik, doğru bir yaklaşım bulunduğu söylenebilir. "Büyüyen İnsan"ın doğurduğu yabancılaşma, çevre kirliliği, bürokrasi, verimliliğin düşmesi gibi sorunlar karşısında, daha küçük birimler, kitapta önerilmekle beraber, Marx çürütülmeğe kalkılmamakta, yalnız sonunda, çok yanlış bir sonuca ulaşan yazar, çözümü insanın küçülmesinde bulup, işi tanrıya havale etmektedir.

Aslında, sorun, insanın büyümesinden değil, plânsız büyümeden kaynaklanıyor.

İnsan yüce mi, cüce mi? Schumacher'e sorarsanız, evrensel boyutlara ulaşan insanoğlu, din kitaplarının buyurduğu gibi, toz olmalı, ufalıp, içinden çıktığı kabuğa yeniden girmelidir!

Plânlı ekonomi mi, plânsız ekonomi mi? Hayvansal, içgüdüsel dürtülere dayanan başıboş iştahlandırmaların pompalandığı başıboş kapitalizmin gelip dayandığı sınırları, yazar, dünyanın da, insanoğlunun da son sınırı sayıyor. Onun gördüğü bu son, aslında, kapitalizmin sonu, sadece. "Kapitalizm batarsa, dünya batar" demek bu. "Alternatifimiz yok" diyen Özal'ın yanılgısı!

Aslında, insan cüce değil, insan yüce! Üstelik, gelip dayandığı yeni boyutlara karşın daha da yücelecek, yüceldikçe, yücelmekten doğan yeni sorunlarını da çözümleye çözümleye yücelecek. Sorun, büyümekten değil, plânsız büyümekten kaynaklanıyor. Büyüyen insan, plânsız ekonomiyi, plânsız toplumu, tarihin, aşılması zorunlu bir aşaması olarak aşıp, büyüyecek. İnsanoğlunun ulaştığı boyutlar, bir "fiilî durum", bir gerçek... Onu, eski boyutlarına yeniden indirgemek, zaten elde değildir. Büyümesi plânlı olsa, ne ozon katmanı delinecek, ne çevre kirliliği, ne yeryuvarlağının radyoaktivite kazanması ya da yok olması söz konusu olacak.

Kısacası, insanoğlu, başka hiçbir dinamikle olmasa bile, büyüyüp yeryüzünü doldurdukça ve plânsız büyümesinden doğan toptan yok olma tehlikesiyle burun buruna geldikçe, ister istemez, başıboş ekonomisinde ve başıboş toplum düzeninde plânlamaya gidecek ve ister istemez, gelişmesini artık engelleyen eski gömleği değiştirip yenisini giyinen canlılar örneği, kapitalizmi, içi boş bir kılıf gibi üstünden çıkarıp bir yana atacaktır.

Yükseldiği boyutlardan küçülüp yeniden toz olmağa yönelen Schumacher'e karşılık, "Sen, ey en yüce insanoğlu!" diyor Beethoven. Başkaldıran insanın 5. Senfoni'sinin, uzaya fırlatılan ilk Sputnik'teki, insanın yüceliğini türküleştiren 9. Senfoni'nin güzelliği, bundan! □

Grevler ve görevlerimiz

TANER RENDA

İŞÇİ SINIFININ gücü, üretiminanahtarlarını elinde tutmasından ve bu anahtarları gerektiği gibi kullanabilecek biçimde örgütlenebilmesinden kaynaklanır. Bu nedenle grev silahı, işçi sınıfının en etkili savaşım araçlarından biridir. Ancak, bu silahın etkisi en uygun koşullarda ve ustalıkla kullanıldığı zaman ortaya çıkar. Nerede, ne zaman ve nasıl kullanılacağı, kullananlar tarafından çok dikkatle seçilmelidir.

NASIL BİR SENDİKACILIK, NASIL BİR TOPLU SÖZLEŞME POLİTİKASI?

Sınıf ve kitle sendikacılığını kendilerine rehber edinen sendikalar, toplu sözleşme masasında işveren karşısındaki yerlerini aldıkları zaman, grev silahını kullanmaya hazır ve bunun gereklerini yerine getirmiş olmalılar. Çünkü, işverenler ve temsilcileri, yılların getirdiği deneyimle ve ayrıca toplu sözleşme servislerinin sendika konusunda topladıkları tüm bilgilere sahip olarak görüşmeye gelirler. İşçi sendikasının greve çıkıp çıkmayacağını, çıkacaksa kaç ay dayanabileceğini öğrenmeye bakar ve bunu kırmanın gereklerini çok önceden yerine getirmeye çalışırlar.

Kendi içinde birliğini sağlayamamış, güçlü bir önderliğe sahip olmayan, eğitimden yoksun, demokratik kamuoyunun ve basının desteğini arkasına alamamış bir işçi sendikasının bu koşullarda elde edebileceği pek birşey yoktur. Üstelik, tekellerden güçlü bir destek alan işveren sendikası planlarını iyi yapmışsa, güçsüz durumdaki sendikayı greve çıkarmak için elinden gelen herşeyi yapar ve grevin başarısızlığı halinde de, sendikalı olmanın, sendikaya güvenmenin hiçbir yarar getirmediğini işçilere söyleyebilme fırsatını da böylece yakalamış olur.

TOPLU SÖZLEŞME HAZIRLIKLARINA NE ZAMAN VE NASIL BAŞLANMALI?

Sendikalar, işçi sınıfının ekonomik, demokratik ve mesleki çıkarlarını kollayan, geliştiren demokratik kitle örgütleridir. Üyeleri yararına daha demokratik haklarla donanmış ve insan onuruna yakışan bir ücret artısı sağlayan toplu sözleşme bağıtlamak her sendikanın en temel görevleri arasındadır. Aynı zamanda en keskin sınıf savaşımları da bu çizgi üzerinde gerçekleşir. Bunun için, sendikalar, kendi içlerinde oluşturdukları (ki pek çok sendikada yoktur) toplu sözleşme dairelerine gereken önemi vermekle işe başlamalıdırlar. Toplu sözleşme daireleri bir istihbarat, bilgi değerlendirme merkezleri olduğu zaman, işverenlerin gerçek stokları, iç ve dış bağlantıları ve mali durumu sendika tarafından iyice değerlendirilmiş olacak ve sonuçta işveren cephesinin gerçek gücü ortaya çıkacaktır.

İşçilerin, temsilcilerini ve yöneticilerini gereksinim duydukları sendikal eğitimden geçirmek, sendikaların alacağı kararların niteliğini yükselteceği gibi, işçinin gerek grev öncesinde gerek grev sonrasında, birliğini ve dayanışmasını artıracaktır. Grevin aylarca sürmesi durumunda, işçiler bu duruma çok önceden hazırlanmış oldukları için, böylesi bir ortam, olası moral bozukluğunu da önleyecektir.

Tekelci baskı ve sömürü koşullarında, işverenlerin çıkarına yapılmış bulunan iş yasalarının getirdiği avantajın yanı sıra, onların grev sırasında hem iktidarları kendi yanlarına aldıkları hem de işveren sendikaları aracılığıyla tüm sermaye ile birlikte hareket ettikleri bilinen bir gerçektir. İşçi sendikası tüm bu olumsuz koşulları önceden bilerek, varsa, kendi iş kolundaki diğer sendikaları ve genelde tüm sendikal hareketi, özellikle de Türk-İş'i kendi yanına çekmeyi başarmalıdır. Ayrıca, basınla ve diğer demokratik kamuoyuyla iyi ilişkiler geliştirilmeli ve savaşım sırasında onların etkin dayanışması sağlanmalıdır.

Sendika, greve çıkarken, aylar öncesinden fazla mesaileri kesmiş, işyeri grev komiteleri kurmuş olmalı ve grevin ilk gününden başlayarak, uygulamayabaşlayacakbireylem planı geliştirmelidir.

Grevin kamuoyuna yansıması ve desteklenmesinin sağlanması için dayanışma geceleri, paneller, mitingler düzenlenmeli, her üyeyi kapsayacak görevlendirmeler yapılmalı, eğitimler bu dönemde daha da sıklaştırılarak sürdürülmelidir.

İki yıllık bir süreç içinde, işçisini aylarca, hatta yıllarca sürecek bir greve hazırlayan sendika, toplu sözleşme masasına oturduğunda isteklerinin büyük bir bölümünü alabilir.

Ancak, iyi bir toplu sözleşme, yalnızca çok iyi parasal haklar sağlayan bir sözleşme değildir. Demokratik haklarda, belli ölçülerde de olsa iyileştirmelerin yapılması bile, kendi başına, iyi bir sözleşme nitelemesini hakettirmez. Bunun yanı sıra, sözleşmenin işyerinde tümüyle uygulanması ve asıl önemlisi, bu sözleşmenin imzalanması için savaşım veren öncü kadıoların işyerinde kalabilmelerinin sağlanması gerekir.

SONUÇ OLARAK

Grevler, işçi sınıfının okuludur. İşçiler, bu okulda ekonomik ve demokratik hakların kazanılma savaşımı öğrenirler. Bu okuldaki deneyimlerin en az kayıpla öğrenilmesi gerekir. Çünkü, grevler işçi sınıfının amacı değil, işçi sınıfının sınıf savaşımında ustalaşmasının bellibaşlı araçlarından biridir. Bu nedenle, atılacak adımların nihai hedefle bağlantısı, bir an için bile gözden yitirilmemelidir.

Toplumsal yaşamın tüm alanlarında sağlanabilecek demokratikleşmenin, çalışma yaşamındaki demokratikleştirme ve iyileştirmelerle ilintisi sürekli akılda tutulmalıdır. □

Şadi Dalkılıç'ın katilleri neden yakalanmıyor?

ŞADİ DALKILIÇ dokuz yıl önce, 8 kasım 1978 akşamı, Üsküdar Paşakapısı Akşam Lisesi'ne gitmek için evinden ayrıldıktan sonra bir daha geri dönemedi. Ertesi sabah bulundu. Tüm vücudu iple bağlanmış ve işkence görmüş biçimde, Karacaahmet Mezarlığı arkasında... Şadi Dalkılıç katledilmişti.

Şadi Dalkılıç'ın ailesi, o günden bu yana, ne kadar ilgili olabilecek kurum ve makam varsa tümüne, birçok kereler başvurdu. Hiçbir sonuç alamadı.

Şadi Dalkılıç'ın ailesinin elinde, cinayet zanlılarını belirleyecek deliller bulunmasına karşın, zanlılar yakalanmadı.

Üsküdar Emniyet Amirliği'ne yapılan son başvuruda, cinayet zanlılarının o günlerde başkomiser olan **Rumi Nergis** tarafından sorgularının yapıldığı ve sonunda da serbest bırakıldıkları ortaya çıktı.

Üsküdar Emniyetinden ailesine, bu olayla yakından ilgilenmiş olan Rumi Nergis ile konuşulduğunda daha iyi bilgiler alınabileceği söylendi. Dalkılıç'ın ailesi bunun üzerine Üsküdar Soğancılar Yokuşu'nda açtığı Şölen Restoran'da, Rumi Nergis'i buldu.

Emekli başkomiser Nergis, olayın seyrini şöyle anlattı:

Şadi Dalkılıç Üsküdar meydanından silah zoruyla "ülkücü" Mustafa Coşar, Ahmet Coşar, Hasan Yeşildağ tarafından kaçırıldı, MHP'nin Üsküdar'daki lokaline götürüldü. Burada bir başka cinayetin zanlısı olarak aranan Hasan Yeşildağ tarafından sorguya çekildi. İşkence yapıldı. Bu işkence sırasında öldü Dalkılıç. Hasan Yeşildağ'ın kardeşi ise, şu anda Çengelköy Tüylüoğlu fırınında şoför olarak çalışıyor.

Şadi Dalkılıç olayına ilişkin gerçekleri GÜN daha önce de yazdı. Ne bu yayınımızdan ne de ailesinin başvurularından bir sonuç çıkmadı. Kimleri kimlerin kolladığı biliniyor oysa. Biz şu soruları bir kez daha soruyoruz:

— Bu siyasi cinayetin failleri ve oluş biçimi bilinmesine karşın, olayın üstüne neden gidilmiyor?

— Mustafa ve Ahmet Coşar kardeşler Çengelköy Gültepe'de oturmalarına karşın, bugüne kadar neden yakalanmadılar?

— Hasan Yeşildağ'ın kendisinin de Rize'de olduğu ve kardeşinin Çengelköy Tüylüoğlu fırınında çalıştığı bilinmesine karşın, bugüne kadar neden yakalanmadılar?..□

Pinochet'in yurtseverler üstünde vahşi terörü

ŞİLİ'de üniversite rektörlerinin Pinochet tarafından belirlenmesine son verilmesini ve ivedi toplumsal ve ekonomik sorunlara bir çözüm bulunmasını talep eden Şili Üniversitesi çalışanları ve öğrencilerinin kararlı tavrı karşısında çaresiz kalan Pinochet, çareyi özellikle öğrenciler üstündeki terörü artırmakta buluyor.

Kendine özgü vahşi yöntemler kullanan Şili diktatörü, girişilen tutuklamaları "Manuel Rodriguez Vatansever Cephesi" tarafından kaçırılan Albay Carlos Carreno'nun akıbetinin öğrenilmesinin yolu olarak, mazur göstermeye çalıştı.

24 Ekim günü Uluslararası Gazeteciler örgütünün lideri Jose Miguel Varas'ın kızları Analris Varas ve Kristina Varas ile birlikte üç öğrenci tutuklandı. Öğrenciler patlayıcı madde bulundurmakla suçlandılar. Tecrit hücrelerine atıldılar.

Aynı gün polis tarafından gözaltına alınan, Yiyecek Federasyonu Başkanı Manuel Karo'nun kızı Sandro Karo ve beş gençten de bir daha haber alınamadı.

Bunlara ek olarak, Santiago Teknik Üniversitesi Öğrenci Federasyonu'nun eski başkanı ve Uluslararası Öğrenciler Birliği (IUS) eski başkanı Alejandro Janez de tutuklandı.

Tutuklanan ve kendilerinden haber alınamayan Şili'li yurtseverlerin derhal salıverilmeleri için giderek genişleyen bir uluslararası kampanya örgütleniyor.

Korozo işçileri

"İş yasaları değişmeden, sorunlarımız çözümlenmeyecek..."

KOROZO işçilerinin günümüz koşullarına göre yaptığı başarılı toplu sözleşmeye, işverenin tepkisi beş işçinin gerekçesiz işine son vermek oldu. Bunun bir başlangıç olduğu ve arkasının geleceğini, Korozo işçileri geçmiş deneyimlerine dayanarak çok iyi biliyorlardı. O nedenle, beş arkadaşlarının atıldığı andan başlayarak çay ve yemek boykotu başlatan işçiler, demokratik direnme hakkını kullanarak servislere binmediler, üretimi düşürdüler. Tüm bu eylemler kalıcı bir sonuç vermeyince, sendikaları olan Petrol-İş'in şube ve genel merkez yöneticileri ile birlikte, soruna çözüm aradılar. Fabrikaya gelen sendika genel merkez yöneticisinin atılan beş işçinin geri aldırılması için işverenle görüşmeye çıktığı sırada, 16.00-24.00 vardiyası işçileri, atılan arkadaşlarının geri alınması amacıyla iki saat işbaşı yapmadılar. İşten atılmalara bir tepki olarak Korozo işçileri ve sendika yöneticileri, birlikte, fabrika önüne "İşçi Kıyımına Son" yazılı bir siyah çelenk bıraktılar.

Bu tür iş bırakma eylemleri, ülkemizde uygulanan 24 Ocak ekonomi politikasının, işçileri giderek daha sık yönelttiği bir eylem biçimi. Korozo işçileri de iş bırakma eylemini, yaptıkları diğer eylemlerin bir sonuç getirmediğini görerek ve patrona kızgınlıklarını dile getiren doğal bir tepki olarak gerçekleştirmişlerdir.

Bugün, biz Korozo işçilerinin olduğu gibi, tüm Türkiye işçi sınıfının günümüzdeki can alıcı sorunlarından biri olan işten atılmalar, işçi düşmanı uygulamalar ve düzenlemelerden kaynaklanmaktadır.

Biz işçilerin sorunlarının kalıcı bir biçimde çözülmesi, bu yasaların değişmesi ancak demokratik bir rejimde sağlanacaktır. Biz inanıyoruz ki, bugün sözkonusu olan sorunlara işçiler sahip çıktığı ve bu yönde savaşımı yükselttiği ölçüde işçiler ile sendikaların bütünleşmesi ve güçlenmesi daha kolaylaşmış olacaktır.

MEHMET ŞİLE
Korozo işyeri baştemsilcisi

"İşçi Sınıfı ve Demokrasi" paneli yapıldı

BAKIRKÖY bölgesine ait çeşitli işkollarında çalışan 53 fabrikanın temsilcileri geçtiğimiz aylarda oluşturdukları komitede, işçi sınıfının ekonomik, demokratik ve siyasi istemlerini sendika ayrımı gözetmeksizin bölgelerinde çözmek amacıyla çeşitli düzeylerde etkinliklerde bulunmaya bir yenisini daha eklediler.

7 Kasım günü Bahçeliveler Zafer Sinemasında **İşçi Sınıfı ve Demokrasi** adlı bir panel düzenlendi. Dergimizin İstanbul Temsilcisi **Taner Renda**'nın yönettiği panele konuşmacı olarak; Otomobil-İş sendikası genel sekreteri **Celal Özdoğan**, Petrol-İş sendikası eğitim sekreteri **Mehmet Çelik**, gazeteci-yazar **Şükran Ketenci** ve **Ali Taygun** katıldılar.

Kısa kısa...

□ **Fatih Köprüsü'nde direnişler sürüyor.**
Köprü yapımında çalışan işçiler ücretlerine ek zam verilmesi istemiyle direnişe geçtiler. Sendika yöneticileri ile işverenin görüşmeye başlaması üzerine direnişe ara verildi. Bu arada işverenin, sınavla yeni işçi alınacağını duyurması üzerine, tasfiyelere karşı çıkmak için işçiler bir kez daha direnişe geçtiler.

□ **Fatih Belediyesi gaz işçilerinin direnişi.**
Fatih Belediye'since geçici olarak çalıştırılan 180 gaz işçisi, kadrolu çalışmak için direniş başlattılar.

□ **80 Lezzo işçisi greve çıktı.**
Öz Gıda-İş'e bağlı 80 Lezzo işçisi Kasım ayında greve çıktı. 7 ay önce başlayan toplu sözleşme görüşmelerinden sonra greve çıkmaya neden olarak, işverenin istenilen "makul" ücret zammına evet demekle birlikte, 7 aylık birikmiş farkların istenmemesini şart koşması gösteriliyor.

□ **SACE Elektrik Sanayii AŞ'nin 85 işçisi grevde.**
Otobobil-İş sendikasına bağlı 85 SACE işçisi işverenin katı ve uzlaşmaz tutumu nedeniyle Kasım ayı içinde greve çıktı.

□ **Netaş grevinin 1. yıldönümü**
Otomobil-İş Ümraniye Şubesi, 93 gün süren ve başarıyla sonuçlanan Netaş grevinin 1. yıldönümü nedeniyle, sergi ve söyleşi düzenledi. 18 Kasım günü yapılan sergi ve söyleşi, işçilerin katılımıyla gerçekleştirildi.

□ **DMO grevi bitti**
Devlet Malzeme Ofisi Matbaası'nda 112 gündür devam eden grev, tarafların anlaşmasıyla sonuçlandı. Kamu İşveren Sendikalarının verdiği ücret artışlarının üstüne çıkılmayan sözleşmede kaydedilen tek ilerleme, asgari ücretin Mart 87'den başlayarak, 74.250 liraya çıkarılması ve ücret artışlarının bunun üstünden hesaplanması oldu.

Orman Fakültesi öğrencileri

''Dekanlığı ve jandarma baskısını kınıyoruz...''

İSTANBUL öğrenci dernekleri temsilcilerinin hazırladığı, "YÖK Kaldırılsın, Atılmalara, Vizelere, Har(a)çlara Son" dilekçesi, 19 Kasım 1987 günü İÜ Orman Fakültesi'nde de imzaya açıldı. Bu amaçla öğrenci derneği geçici yönetim kurulu üyelerinin de içinde bulunduğu bir grup öğrenci fakülte kantininde bir imza masası düzenlediler. Dilekçe imzaya açıldığı andan başlayarak, öğrencilerin yoğun ilgisini çekti. Uzun bir kuyruk oluşturan öğrencilerden bir saat içinde 145'i dilekçeyi imzaladı. Bu sırada Dekan Yardımcısı Prof. Turan Tank ve Fakülte Sekreteri Çetin Erdem kantine geldiler. Bu iki kişi, zor kullanarak, 25 imzanın bulunduğu dilekçeleri ve imza masasındaki öğrencilerin kimliklerini aldılar. Ardından da 10 jandarma görevlerini ifa etmek üzere "olay yeri"ne geldi.

Öğrencilerin, dilekçelerini geri almak için Turan Tank'a yaptıkları başvuru sonuçsuz kaldı. Üstelik jandarma komutanının tehditleri başladı.

Bilindiği kadarıyla, dilekçe hazırlamak, imza toplamak, dilekçe vermek suç değildir, yasalarda da yeri vardır. Orman Fakültesi öğrencileri üstündeki bu keyfi baskınların, aynı zamanda yasaları da engellemek anlamına geldiği ve suç olduğu bilinmelidir. □

Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği

"Yurt dışında seçme ve seçilme hakkımızı kullanmak istiyoruz..."

KISA adı FTİB olan Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği, Türkiye'deki seçimler için işçilerin bulundukları ülkelerde oy kullanabilmeleri amacıyla bir imza kampanyası açtı. FTİB tarafından Paris'de 2 Kasım günü yapılan basın açıklamasında, Özal'ın yurtdışındaki işçilere oy kullandırmak istemediğini ve çıkarttığı yasayla da bunu kanıtladığını belirtiyor. Bildiride, "hiç bir işçi binlerce kilometre yol katederek, işini kaybetme tehlikesini göze alarak, binlerce lira harcayarak oy kullanmaya ülkeye gelemeyecektir, oysa, gerçekten oy kullandırılmak isteniyorsa, ilgili ülkeler arasında yapılacak bir protol ile her işçi, bulunduğu ülkede seçme ve seçilme hakkını çok rahat bir şekilde yerine getirebilir", deniyor.

MUSTAFA BAŞOĞLU, 20. SAYFADAN SÜRÜYOR

□ Hükümetin bu yardımdan bilgisi var. Devletin bir kararnamesi var. Bir sakınca varsa devlet yetkisini kullanır, ilişkiyi keser. Türk-İş/AAFLI ortak çalışması devletin izin verdiği bir kararnameyle başladı. Kanuna aykırılığı bilirse, devlet önler.

□ AAFLI ile ilişkilerin kesilmesi yönünde son genel kurulda verilmiş bir sözlü önerge kabul edilmişti. Buna rağmen AAFLI ile eğitim çalışmaları sürüyor. Bunu nasıl açıklıyorsunuz?

□ Genel Kurulda AAFLI ile ilişkilerin kesilmesiyle ilgili bir karar alındığını hatırlamıyorum. Eğer böyle bir karar varsa yönetim kurulu bunu değerlendirir. Bakacağım. Genel Kurul kararı elbette yönetim kurulunu bağlar.

□ Son sorumuzda yine Orhim-Kutyay'a dönersek, bu seminerler sizin de çok içinize sinmiyor gibi bir izlenim edindim. Bundan sonraki tutumunuz ne olacak?

□ Yani sorunların çözümüne katkıda bulunduğuna kani değilim. Bu seminerlerin devletle işverenlerin üzerinde etkisi oldu diyemem. Olumlu sonucu olmayan şeylerde Türk-İş'in heveskâr olmasına gerek yok. Falan konuda gidip Türk-İş'in görüşü şudur diye gerek duymuyorsak, zaten katılmıyoruz, gitmiyoruz. Sendikaların gidip gitmemeleri de kendi tercihlerine bağlıdır.

Konuşan: Cemil Turan

Bağımsız sosyalist adaylarla birlikte, seçim paneli

29 KASIM seçimlerinde bağımsız sosyalist adayları destekleyen Yeni Öncü, Zemin, Yeni Aşama, Gelenek, İşçiler ve Toplum, İlk Adım dergileriyle Gün ve Görüş dergilerinin temsilcilerinin ortak inisiyatifiyle, seçimler paneli yapıldı. 14 Kasım'da yapılan panele, Sungur Savran, Sait Üner, Metin Çulhaoğlu, Çağatay Anadol ve Turgut Gökdere katıldı; paneli Gencay Gürsoy yönetti.

Sosyalistlerin seçimlerdeki politikalarının tartışıldığı panel, farklı seçim politikaları izleyen çevrelerin ortak girişimi olarak önem taşıyordu. Panel aynı zamanda, bağımsız sosyalist adayların "Yaşasın Sosyalizm" belgisi altında yürüttükleri bir dizi etkinliğinde bir parçasıydı.

Amerikalı sendika lideri Mark Belkin

"ABD ekmek ile silah arasında bir seçim yapmalıdır..."

STOCKHOLM- Birçok ülkenin işçi konfederasyonlarının "Barış için sendikalar" teması altında Oslo'da yaptıkları kongreden sonra Stocholm'e gelen ABD Gıda-İş sendikasının temsilcisi Mark Belkin, "Askeri üretimin ülke ekonomisi için iyi olduğu savı çoktan çürüdü, ABD'nin ekmek ile silah arasında bir seçim yapmasının zamanı geldi" dedi.

12 ülkenin işçi konfederasyonlarının katıldığı toplantıda, sendikaların bir barış örgütü kurmasına gerek olmadığı, her sendikanın kendi ülkesinde çaba göstermesinin daha verimli olacağı kararına varıldı.

Mark Belkin, Reagan'ın bile bu durumun bilincinde olduğunu, eskiden ettiği bazı sözlerden ötürü şimdi için pişmanlık duyduğunu belirtiyor:

- Reagan bir zamanlar, "Sovyetleri, ekonomisi çökene dek silahlanmaya zorlayacağız" derdi, şimdi kendi bile devlet toplumsal giderlerinin daha fazla kısılamayacağını, askeri giderleri azaltmanın kaçınılmaz olduğunu anladı.

Belkin, bu konuda önemli bilgiler veriyor:

- ABD'de 15 milyon kişi ya tam ya kısmen işsizdir,
- Bunların ancak üçte birine herhangi bir çeşit işsizlik yardımı yapılıyor,
- Halkın yüzde 40'ı geçinememe tehlikesi ile karşı karşıyadır,
- Aile olarak, çiftçilikle geçinenlerin yüzde 30'u iflasa zorlanmıştır,
- Endüstri ürünleri dış ticaret dengesi eksi 140 milyar dolardır,
- Reagan yönetimi sırasında bütçe açığı iki katına çıktı.

Mark Belkin, "Askeri giderlerin iş sahası açtığı inancı artık geçerliliğini yitirdi" diyor. "Örneğin, Reagan başa geldiğinden beri 300 bin fabrika işçisi işini yitirdi. Reagan'ın büyük askeri yatırımlarına karşın işsiz kalanların çoğu askeri endüstride çalışanlar oldu."

Mark Belkin, fabrika işçilerinin konfederasyonunun, askeri üretimin sivil üretime kaydırılması için kampanya açtığını bildirerek, "20 iş dalının konfederasyonları; nükleer silahlanmanın, nükleer silahsızlanmaya çevrilmesi, nükleer denemelere ara verilmesi ve yıldız savaşları projesinin ortadan kaldırılması istemleri çerçevesinde birleştiklerini," söyledi.

Geçenlerde ABD ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan kısa ve orta menzilli nükleer füzelerin azaltılması anlaşmasının, uluslararası barış hareketinin bir zaferi olduğunu da sözlerine ekleyen ABD Gıda-İş sendikası liderlerinden Mark Belkin, "Bu anlaşmada, uluslararası sendikal yaklaşımların payı büyüktür," diyor.□

GÜRHAN UÇKAN

Deri-İş grevi bitti, atılmalar başladı

24 HAZİRAN'da başlayan ve toplam 117 işyerinde sürdürülen Deri-İş grevi, tarafların anlaşmaya varmasıyla 30 Ekim tarihinde sona erdi. İşçiler yeni sözleşmenin getirdiklerinden yararlanamadan, geniş çaplı işten atılmalar başlatıldı. 12 Kasım günü 12 işyerinden toplam 111 işçinin, "kapasite düşüklüğü" nedeniyle, işlerine son verildi.

12 Eylül sonrası işverenler tarafından yerleştirilen, toplu sözleşme sonrası geniş çaplı işten atma uygulaması, Netaş başta olmak üzere, Deri-İş grevi ile artık olağan hale getirildi. Böylece, greve öncülük eden temsilci ve işçiler cezalandırılmış oluyorlar. Olayların boyutu salt bir cezalandırmadan çıkıp, intikam almaya doğru hızla gelişiyor.

Yaygın bir söylentiye göre, 1 yıl içinde bağıtlanan toplu sözleşmeden faydalanan hiçbir eski işçi kalmayacak. Bu, salt bir söylenti bile olsa, işverenlerin greve ve hak almaya nasıl baktıklarının somut göstergesidir. İşten atılmalar karşısında Deri-İş sendikası yalnız bırakılmamalıdır. Türk-İş içindeki demokratik sendikalar bu konuda ellerinden gelen tüm yardımı ve dayanışmayı Deri-İş sendikasına göstermeliler. Bağımsız sendikalar da bu konuda duyarlı olmak zorundadırlar. Yaşanan sadece Deri-İş sendikasının sorunu değildir. Geçmişte grevsonrası yaşanan tasfiyeler de bunun kanıtıdır.

İşverenler, ellerindeki, sendikayı tasfiye ya da onu yapamazlarsa sendikayı zayıf düşürme planını adım adım uyguluyorlar. Sendikanın bu konuda telaşa düşmeden, kısa ve uzun vadede yapılabilecekleri belirleyip tabanıyla birlikte harekete geçmesi gerekiyor. Demokrasiden yana tüm güçlerde, işverenlerin bu intikamcı ezme planına vargüçleri ile karşı çıkmalı, sendikanın yapacağı miting, gece ve destekleme toplantılarına aktif olarak katkı yapmalıdırlar.

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği çalışmalarına başladı

NÜKLEER savaş gibi "hassas" bir konuda yapacağı açıklamalarla halkta yaratacağı ve kurulması yasaklanmış derneklerden olduğu iddiasıyla 30.4.1987 günü Ankara Valiliği tarafından çalışmaları durdurulan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği, Ankara 5 No'lu İdare Mahkemesinin yürütmeyi durdurma kararı vermesi üzerine tekrar çalışmalarına başladı. Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin söz konusu iddialarla "kurulması yasaklanmış" derneklerden sayılması özellikle uluslararası alanda tepkilere neden olmuştu. Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği'nin (IPPNW) Moskova'da yapılan 7. Dünya Kongresinde Yürütme Kurulu, Türkiye'deki nükleer savaş karşıtı hekim grubunun örgütlenme çabalarının sürekli desteklenmesini benimsemişti.

İngiltere Tabipler Birliği Başkanı Dr. Donald Mason Türkiye'nin Londra Büyükelçiliğine yazdığı mektupta, Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin açıklayacağı bilgilerin kamuoyunda panik yaratmasının istenen bir yanıt olduğunu, ancak bu şekilde insanlığın bu en büyük tehlikeden korunabileceğini belirtmiş ve 'Türk Hükümetinin derneği yasaklamaya devam etmesinin Türkiye'nin AT'ye girme çabalarını kaçınılmaz biçimde engelleyeceğine' dikkati çekmişti. Son olarak Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği Ortak Başkanı Dr. Bernard Lown 14 Eylül 1987 tarihinde Başbakan Turgut Özal'a gönderdiği mektupta, 'nükleer savaşa karşı hekimler derneği kurmak için yapılan başvurunun reddinin, yeniden ve ivedilikle gözden geçirilmesini' istemişti.

Dernek çalışmaya başladığını duyuran açıklamada son gelişmelere de değinerek şunları duyurdu

"Avrupa'dan kısa ve orta menzilli füzeler sökülürken Türkiye'nin önemi bir kat daha artmıştır. Kendi topraklarında atom savaşı istemeyen Batılı dostlarımız, topraklarımızda çıkacak böyle bir savaşa pek aldırış etmeyecek gibi gözükmektedirler. Son zamanlarda basında çıkan yazılar bunun kanıtıdır. Eski NATO generalinin sözlerine ve yürürlükteki NATO stratejilerine göre ilk aşamada Türkiye'nin doğusu Toros dağlarına kadar gözden çıkarılmış bulunuyor. Sonra eğer olanak bulurlarsa bize yardıma gelecekler. Avrupa'dan sökülen füzelerin Türkiye'de konuşlandırılması hakkında Amerikan yönetimi ve NATO'nun ısrarlı olduğu son zamanlarda yapılan hükümet açıklamalarından anlaşılmaktadır. Hükümet daha fazla sorumluluk yüklenmek istemediğini söylemektedir. Nükleer sorumluluklarla ilgili bu tavrın geliştirilerek sürdürülmesi desteklenmeye değerdir." □

İnsan Hakları Derneği 6 Aralık İstanbul Mitingi

İNSAN Hakları Derneği'nin ülke çapında başlattığı "Genel af için ve idam cezalarına karşı" kampanyası sürüyor. 60 bini geçtiği belirtilen imzaların, 10 Aralık'da ilgili yerlere iletileceği açıklanmıştı.

Bu arada, İHD İstanbul Şubesi, kampanya çerçevesinde bir miting düzenledi. Ragıp Zarakolu, Şükran Ketenci, Melahat Sarptunalı, Adnan Özyalçıner ve Serap Yakut'un bulunduğu miting, 6 Aralık günü, saat 13.00'de, Kadıköy Yoğurtçu Parkı'ndan başlayacak yürüyüş sonunda, Eski Tramvay Deposu karşısındaki Söğütlüçeşme Alanı'nda yapılacak ve saat 17.00'de sona erecektir.

Behice Boran'ın ölümünü, işçi sınıfı ve halkımız için büyük bir kayıp olarak değerlendiriyoruz. Anısını yaşatacağız.

ALİ ÇAKIROĞLU
Eylem Birliği davası tutukluları adına

Bağımsızlık ve Demokrasi mücedelesinde, inançla ve onurla yaşamış,
"kuşağım acılı kuşağım
hiç kimselere nasip olmadı
böylesine yoğun yaşamak
sevinçleri ve acıları
bize düştü tarih ırmağının önünü açmak
gülsün diye geleceğin çocukları" diyen bir yürek sustu.
Behice Boran'ın anısı önünde saygıya durarak selamlıyoruz. Unutulmayacaktır.

NURİ ÖDEMİŞ, SELİM ÜNAY, MURAT TIKIROĞLU

GÜN, Behice Boran'la ilgili fotoğraf, ses bandı, video bandı, yazı vb. belgeleri toplamaya başlamıştır. Okurlarımızdan, ellerinde bulunan belgelerin birer kopyalarını iletmelerini ya da olanakları yoksa dergimizi belgeyle ilgili bilgilendirmelerini istiyoruz. Toplanan belgeler, Boran için hazırlanacak yayınlarda değerlendirilecektir.

Sevgili Behice Boran'ın mücedelelerini, kişiliğini, onurlu yaşamını, demokrasi güçlerinin birliği için inatçı çabalarını unutmayacağız.

NAZMİ ŞAŞMARTİN
E tipi cezaevi, 5. koğuş-Malatya

Barış, Demokrasi ve toplumculuk inançlı ve kararlı bir savaşcısını yitirdi, bu büyük acıyı yürekten paylaşıyoruz.

Malatya E tipi cezaevi koğuş dostları

İşçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın başı sağolsun. Savaşım aynı hızla sürecektir. "Kurtuluş hep birlikte olacak, hep birlikte mücedele edeceğiz, hep birlikte kazanacağız."

NAİL YAVANOĞLU
Bulancak Dostlar Tiyatrosu adına

Boran'a selam

İşçi sınıfının büyük önderini kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz. Aslında işçi sınıfı büyük bir önderini kaybetti, fakat, bıraktığı fikirler ölümsüzleşecek. Çünkü, bu büyük insan, Türkiye'de sermaye sınıfının karşısında işçilerin, köylülerin kısacası yoksul halk katmanlarının ezilmişlik zincirinin nasıl kırılacağını öğreten büyük ve aydın bir öğretmendi. Tüm işçi ve emekçilerin sömürü düzeninden kurtuluş yolunun birleşik güçten geçtiğini ve ancak, sosyalizme bu güçle ulaşılabileceğini söylerdi.

Boran'ı, 1966'dan beri tanırım. Görüşleri, düşünceleri yolumu aydınlatmıştır. Onun çizdiği yol, aydınlık geleceğin yoludur. İşçiler, emekçiler diye başlayan o gür sesini hiç unutmayacağım. Bize ışık tutacak yollardan ilerlemeye devam edeceğim.

Selam olsun Boran'a.

İSMAİL GÜL
Tek Gıda-İş
İzmir 4 No'lu şube başkanı

Onurlu bir insanı yitirdik

İnsanoğlunun doğasındadır doğmak, yaşamak ve ölmek. Tabi en önemlisi de, yaşarken onurlu yaşamak, insanlık onurunu çiğnetmemek. İnsanoğlunun yaşamı sonu bilinmeyen bir yoldur! Yokuşlu, inişli, virajlı bir yoldur. Bu yoldan yürürken en önemlisi alnı açık dik yürümektir. Yitirdiğimiz büyük insan Behice Boran tek örnektir. Güzel günler için çarpan onun kalbi, onun düşüncesini, zulümler, işkenceler, cezaevleri, hücreler, karakollar ve insanlık dışı tüm uygulamalar onu yıldırmadı. O tüm ezilenlerinmutlu bir dünyada yaşaması için güzel fikiriler üretti.

O tüm halkların barış içinde, dostluk içinde, kardeşçe, sömürüsüz bir dünyada yaşamasından yanaydı. Onu üniversiteden attılar yılmadı, cezaevine koydular yılmadı ve en son vatandaşlıktan attılar yine yılmadı. Çünkü, o ülkenin bağımsızlığı için, demokrasi için, barış için, sosyalizm için kendini adamıştı ve adadı.

Düşünceleri halk arasında kök saldı ve bu kök hiçbir zaman sökülemeyecek.

O dünyanın her tarafında saygınlığını kazandığı için, ona dünyanın çeşitli ülkelerinden çelenkler geldi. Ve son yolculuğunda onu şahsen tanıyanlar ve tanımayanlar omuzlarında uğurladılar.

Onun mücadeleci, onurlu anısı önünde saygıyla eğilirim.

YILMAZ FAKİROĞLU
İsviçre

BİZDEN BİRİ

Nezih Danyal

ÖZGÜRLÜKLER HEPİMİZİNDİR

GÜN, koşullar ne olursa olsun, politik gündemin içinde olmaya çalışıyor. Politik gündemin dışında kalmak, bir yayın organını politik bir dergi olmaktan çıkarır. Her ayın başında, geçen bir ayın olanca yükünü taşıyarak okurlarının eline ulaşan sol politik dergiler, genellikle izleyicisi oldukları politik gündemi, kimi zaman belirleyecek ölçüde önem kazanabilirler.

GÜN bu kez kendisinin belirlemediği bir sorunun çok yakın izleyicisi olmaya çalışıyor. Ama hayıflanmak bir yana, bunu çok önemli bir işlev olarak üstleniyor... Geçen ayın başlıca gündem maddesi durumuna gelen, TBKP önderlerinin yurda gelişi ve TBKP'nin yasallaşması tartışmaları, GÜN'ün de önümüzdeki dönem içindeki gündemini oluşturuyor. İşçi sınıfının politik hareketi, ilk kez bu boyutta, kendisini tüm bir kamuoyu nezdinde tartışma konusu yapıyor.

BEHİCE BORAN'ı yitirişimizden bu yana geçen 1 ay 20 gün içinde son derece önemli gelişmeler içinde bulduk kendimizi. TBKP önderleri Kutlu ve Sargın'ın bir an önce özgürlüklerine kavuşmaları, demokratik kamuoyunun acil talebidir. Hemen kaydetmek izteriz ki, Sargın ve Kutlu, yalnızca TBKP'nin yasallaşmasıyla ilgili değiller. 142 ve 142. maddelerin ülkemizin politik yaşamından sökülmesi, politik özgürlüklerinin kazanılması, antidemokratik yasaların değiştirilmesinin yolunun açılması, savaşımlarını yurtdışında sürdürmek zorunda kalan politik göçmenlerin yurda dönüşleri için uygun koşulların hazırlanmasını da amaçladıkları anlaşılıyor.

GÜN elinizdeki sayıda, Kasım ayının konusu olarak gördüğü TBKP olayını çeşitli yanlarıyla, belgeleriyle ve kendi özgün yorumlarıyla yansıtmaya çalışıyor. Okurlarımızın yararlanacakları bir sayı hazırlamaya çalıştık.

SÖZLERİMİZİ şöyle bağlamak istiyoruz: Özgürlükler hepimizindir, bunun için de onları birlikte kazanabiliriz. Sevgiyle, dostlukla...

İÇİNDEKİLER

GÜN AYLIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ
Sahibi: **Sami Alptekin**
Yazıişleri Müdürü: **İsmail Doğaner**
Sendika ve İşçi Sorunları Danışmanı: **Özcan Kesgeç**
Yönetim Yeri: 856. Sokak, 3/502, Konak-İzmir, 13 72 66
İstanbul Bürosu: **Taner Renda**, Asmalı Çeşme Sokak 14/2 Sultanahmet-İstanbul
Ankara Bürosu: **Cemil Turan**, Menekşe Sokak, 27/5 Kızılay-Ankara, 118 38 26
Adana Muhabiri: **Ömer Uz**
Kıbrıs Muhabiri: **Zeki Erkut**
Abone Koşulları: Yurtİçi / Yıllık 3500 lira - Altı Aylık 2000 lira. Yurtdışı / Yıllık 20 DM - Altı Aylık 10 DM.
Posta Çeki No: 275808, İstanbul.
Baskı: Engin Ofset.
Film: Delta Grafik.
Genel Dağıtım: Hür Dağıtım.